

BONUM PUBLICUM

Görgei

100

06

„HAZÁNK A GLOBÁLIS
VÍZPOLITIKA EGYIK
FONTOS ALAKÍTÓJA”
Interjú Joó István
miniszteri biztossal

16

ÚTON AZ
OTDK-RA

10

VÁLSÁGKEZELÉS
– MINDIG LEHET
ÚJAT TANULNI

BÚCSÚZNAK VÉGZŐS HALLGATÓINK

RENDÉSZETTUDOMÁNYI KAR

2016. június 24., 9.30 óra és július 1., 10 óra
Ludovika Kápolna

NEMZETKÖZI ÉS EURÓPAI TANULMÁNYOK KAR

2016. július 9., 10 óra
Ludovika Kápolna

ÁLLAMTUDOMÁNYI ÉS KÖZIGAZGATÁSI KAR

2016. július 16., 10 óra, 14 óra
Budapesti Kongresszusi Központ

HADTUDOMÁNYI ÉS HONVÉDTISZTKÉPZŐ KAR

2016. július 8., 9 óra és augusztus 17., 10 óra
Ludovika Kápolna, valamint Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campus

KATASZTRÓFAVÉDELMI INTÉZET

2016. június 23., 10 óra és június 24., 10 óra
Zrínyi Miklós Laktanya és Egyetemi Campus, valamint Ludovika Kápolna

NEMZETBIZTONSÁGI INTÉZET

2016. július 6., 15 óra
Ludovika Kápolna

25

A korábbi évek hagyományainak folytatásaként idén is a Budai Várban tartja rendőrtisztavatási ünnepségét az NKE, amelyre megkezdődött a felkészülés. Az előkészületekről, a múlttól, a jelenről, érzésekről Dr. habil. Boda József nb. vezérőrnagy, dékán, valamint a kiképzők és hallgatók osztották meg gondolataikat.

06

„Hazánk a globális vízpolitika egyik fontos alakítója”
– Interjú Joó István miniszteri biztossal

17

Úton az OTDK-ra

37

Az éghajlatváltozás
legfőképpen a vízről szól

47

Görgei 100

TARTALOM 2016. JÚNIUS

02	MOZAIK	19	EGYENLŐ ESÉLYEKKE	34	AZ EZERARCÚ MAGÁNJO
06	„HAZÁNK A GLOBÁLIS VÍZPOLITIKA EGYIK FONTOS ALAKÍTÓJA” – INTERJÚ JOÓ ISTVÁN MINISZTERI BIZTOSSAL	21	INTÉZETÁTALAKÍTÁSSAL A KÖZSZOLGÁLATI TOVÁBBKÉPZÉSÉRT	37	AZ ÉGHAJLATVÁLTOZÁS LEGFŐKÉPPEN A VÍZRŐL SZÓL
10	VÁLSÁGKEZELÉS – MINDIG LEHET ÚJAT TANULNI	24	NEKROLÓG: ELHUNYT PROF. DR. MOLNÁR MIKLÓS	41	A TULÉLÉSRŐL EGY TULÉLŐTŐL
12	A FELKELŐ NAP ORSZÁGÁNAK NAGYKÖVETE A LUDOVIKÁN	25	43. TISZTAVATÓ ÜNNEPSÉGÉRE KÉSZÜL AZ RTK	44	’48 LETT A NAGY SZERELMEM
14	AZ EURÓPAI UNIÓ ELSŐSORBAN EGY ÉRTÉKKÖZÖSSÉG	28	MAGLITE TÖBBNEMZETI ÖSSZHADERŐNEMI LOGISZTIKAI KIKÉPZÉS – 20 ÉVE A KATONAI FELSŐOKTATÁS SZOLGÁLATÁBAN	47	GÖRGEI 100
16	ÚTON AZ OTDK-RA	30	MINDEN, A KORMÁNYOK ÁLTAL GYÚJTOTT ADATNAK HOZZÁFÉRHETŐNEK KELL LENNIE	48	GÖRGEI ARTÚR MINT POLITIKUS
				51	A VEGYÉSZ GÖRGEI
				56	GÖRGEI, A HADVEZÉR
				60	AJÁNLÓ

Amerikai oktatók az NKE-n

Fulbright-National University of Public Service Grant ösztöndíj alapításáról kötött megállapodást a Nemzeti Közzolgálati Egyetem és a Magyar-Amerikai Oktatási Csereprogram Bizottság (Fulbright

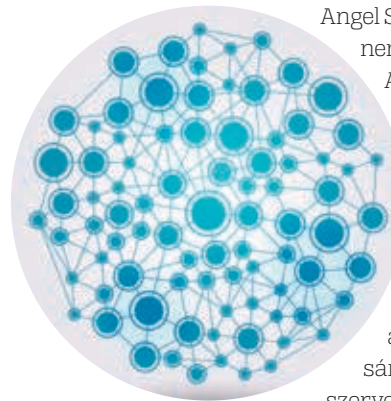
Bizottság). A Fulbright-program a világ legrangosabb posztgraduális oktatási, kutatói ösztöndíj-, illetve csereprogramja, amelyet 1946-ban alapított J. William Fulbright amerikai szenátor. A Fulbright Bizottsággal kötött együttműködés szerint évente maximum két angol anyanyelvi, amerikai ösztöndíjas oktató érkezik majd egy szemeszterre az NKE-re. Az NKE a politika-, a gazdaság-, az állam-, a közigazgatás-, a rendészet- és a hadtudomány, a közpolitika, a katonai műszaki tudományok, a nemzetközi kapcsolatok és a nemzetközi közszolgálati kapcsolatok tudományterületeken fogad majd amerikai oktatókat, akár már a következő tanévtől. A pályázatot a Fulbright Bizottság hirdeti meg, a jelölt elfogadásáról pedig az NKE rektora dönt. A sikeres pályázó „vendégoktató” státusban dolgozik majd a magyar intézményben, ahol két kurzust tart, és bekapcsolódik az egyetem kutatási tevékenységébe is. Az ösztöndíj költségeit az együttműködő felek megosztják egymás között. A megállapodás szerint a négy hónapra vonatkozó ösztöndíjas szerződés sikeres munkavégzés esetén további egy szemeszterre meghosszabbítható.

Együttműködés a Koreai Nemzetvédelmi Egyetemmel

Oktatási-kutatási együttműködési megállapodást kötött a Koreai Nemzetvédelmi Egyetemmel a Nemzeti Közzolgálati Egyetem. A prof. dr. Padányi József tudományos rektorhelyettes és Wee Seungho elnök által aláírt dokumentum lehetővé teszi az oktatók, kutatók számára a csereprogramokban való részvételt is. Az együttműködés a két intézmény hasonló profiljának megfelelően elsősorban a védelem és a biztonság témájához kapcsolódó közös kutatásokban nyilvánulhat majd meg. Így a partnerek például kerekasztal-beszélgetéseket terveznek közös érdekeltségű nemzetközi és regionális kérdésekben. A kutatási eredmények kölcsönös megosztása segítheti az együttműködő feleket az addigi eredményeik továbbfejlesztésében, és publikációs tevékenységük erősítésében. Emellett közös konferenciákat, szemináriumokat, workshopokat is terveznek, valamint közös kurzusokon is részt vesznek majd. Ezzel a megállapodással az NKE tovább szélesíti távol-keleti kapcsolatait az NKE, amely például mintegy tíz kínai egyetemmel folytat rendszeres oktatói-kutató együttműködést. Az NKE-n már több éve működik a Kínai Közigazgatás-, Gazdaság- és Társadalomkutató Központ, amely speciális igényeket kiszolgáló modern sinológiai oktató- és kutatómunkát, illetve tanácsadási tevékenységet is végez.

A hálózati irányítás kultúrája

Angel Saz Carranza volt a Leading Change Executive Forum nemzetközi rendezvénytársaság májusi vendége az NKE-n.

A dr. Robert Kramer védnöksége alatt márciusban elindult program célja, hogy újfajta vezetői módszereket mutasson be a szakmai közönség számára. Angel Saz Carranza az ESADEgeo Center for Global Economy and Geopolitics igazgatójaként a hálózati irányítás kultúrájáról beszélt, visszanyúlva a tranzakciós költségek tanáchoz.

Mint mondta, a hálózati működéssel együtt járó feladatok elvégzéséhez négyféle tevékenység fenntartására van szükség: strukturális, támogató-, aktivációs és szervezőmunkára. Ebben a modellben a feladatokat ideális esetben a hálózat tagjai kompetenciáiknak és rangjuknak, beosztásuknak megfelelően kapják, de nemcsak fentről lefelé delegálhatók a hatalmi hierarchiában, hanem alulról felfelé is. Amennyiben problémák merülnének fel, sor kerülhet egy koordinációs tevékenységet folytató fél bevonására is. „A hálózati működés nehezen tanítható, de remek kutatási téma” – fogalmazott az előadó, aki a NATO 1999-es bővítésének lépéseit és az Európai Tanács egyes szervezeteinek működését vizsgálta, különös tekintettel a vezetők hálózatban betöltött szerepére. Kifejtette, hogy a hálózati működési modellben kiemelten fontos a vezető személye, erre pozitív példaként Angel Saz Carranza Javier Solana volt NATO-főtitkárt emelte ki.

Nemzetközi kínai nyelvi verseny

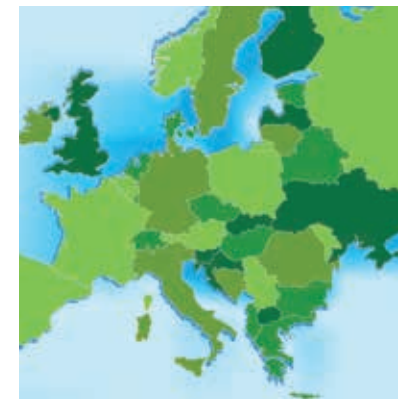

A Kínai Népköztársaság Magyarországi Nagykövetsége május 6-án rendezte meg a Miskolci Egyetemen a Chinese Bridge (Kínai híd, Hanyu Qiao) Nemzetközi Kínai Nyelvi Verseny magyarországi fordulóját. A Chinese Bridge a világ legnagyobb

kínai nyelvi versenye, amelyet számos országban rendeznek meg. A döntőre a nyár folyamán Kínában kerül sor. Az idei országos fordulón ismét sikeresen szerepeltek az NKE NETK-n működő Kínai Közigazgatás-, Gazdaság- és Társadalomkutató Központ kínai nyelvi programjának hallgatói. Kozma János (ÁKK) kiemelkedő teljesítményével a versenyen második helyezést ért el. Mohácsi Henriett, aki a kínai nyelvi verseny első RTK-s résztvevője, illetve Sipos Dávid (ÁKK) kitűnő teljesítményét a zsűri dicsérő oklevéllel jutalmazta.

Közép-Európa biztonsága szakértői szemmel

Az NKE Stratégiai Védelmi Kutatóközpontja (SVKK) három éve indította útjára a *Közép-Európai perspektívák* című szakértői program-sorozatát. A május végi esemény témáját a közelgő varsói NATO-csúcs adta. A *From Newport to Warsaw – Measuring Central European contributions to NATO* (Newporttól Varsóig – Közép-Európa NATO-hozzájárulásának értékelése) címmel május végén megtartott eseményen cseh, észt, lengyel, litván, magyar, román és szlovák biztonságpolitikai szakértők vettek részt. A workshop első részében a walesi NATO-csúcs eseményeire tekintettek vissza a résztvevők. Szó esett a walesi csúcstalálkozón hozott legfontosabb döntésekről, illetve ezek végrehajtásának jelenlegi állásáról, az európai ballisztikus rakétavédelmi rendszer fejlesztésének legfontosabb aspektusairól, valamint a visegrádi országok NATO-n belüli szerepéről. A második panel középpontjában a NATO-t érintő aktuális fenyegetések álltak, míg a workshop záró részén a közép-európai államok 2014–2016 közötti képességfejlesztési intézkedéseit tekintették át és értékelték a résztvevők.

Szabályozzák a diákmunkát

Megjelent a *Magyar Közlönyben* a szövetkezetekről szóló törvény módosítása, amely az iskolaszövetkezetek működését és a diákok tanulás melletti jövedelem- és munkatapasztalat-szerzését szabályozza. Ez azt is jelenti, hogy a diákok tevékenységére nem a Munka törvénykönyvét, hanem a szövetkezeti törvényt kell alkalmazni. A változások szeptember első napján lépnek hatályba. A legfontosabb munkajogi jellegű garanciák megtartása mellett az új rendszerben a diákoknak fizetett szabadság is jár majd. Az iskolaszövetkezetek és diákok közötti tevékenységre korábban kötött munkaszerződések megszűnnek, és új személyes közreműködésről szóló megállapodásokat kell majd megkötönni. Jövő év január elseje után már minden diák csak új típusú szerződéssel tevékenykedhet az iskolaszövetkezetekben.

Világraszóló felfedezést tettek magyar tudósok

A világ legbefolyásosabb tudományos szaklapja, a *Nature* honlapján május 25-én megjelent cikk szerint valami nagyon különleges dolgot fedeztek fel Debrecenben. Az MTA közleménye szerint ez a természet ötödik alapvető kölcsönhatása. Mint írják, Krasznahorkay Attila és munkatársai egy elektron-pozitron spektrométerrel vizsgálták a nagyenergiás atommag-átmenetekben keletkező elektron-pozitron párok szögkorrelációját, és az előrejelzésekhez képest egy olyan eltérést tapasztaltak, amit a jelenlegi magfizikai ismeretek alapján nem lehet értelmezni. A megfigyelés ugyanakkor összhangban van egy új, kis tömegű semleges részecske feltételezésével, aminek a tulajdonságai egyeznek az elméletileg várható sötét fotonéval. A sötét fotont a sötét anyag részecskéi közötti kölcsönhatás leírására vezették be. Az eredmények a nemzetközi tudományos élet szereplőinek érdeklődését is felkeltették, és a szakemberek azt gyanítják, hogy a gravitáción, az elektromágneses kölcsönhatáson, az erős és a gyenge magerőn kívül egy ötödik erőt fedeztek fel.

Fát ültet az egyetem

A Ludovika Campus kialakításával párhuzamosan az NKE folyamatosan gondoskodik a beruházás során kivágott fák megfelelő pótlásáról. A hatóságok kérésével összhangban az Orczy úti új kollégium és a Campus tér építése kapcsán került sor az előírt fapótlás teljesítésre, új fák ültetésére az NKE egy másik campusának közelében. A Hungária körút Hős utca és Ciprus utca közötti szakaszán a FŐKERT munkatársai többoszlopos korai juhart telepítettek az útszakasz fasorának megüresedett zóldszigeteibe.

Új illetményrendszert vezetnek be az állami tisztviselőknek

A fővárosi és megyei kormányhivatalok tisztviselői és ügyintézői szolgálati jogviszonyának szabályozására vonatkozóan új törvényt fogadott el az Országgyűlés. Ennek értelmében az előmenetelhez kapcsolódóan és sávosan emelik majd a jövőben az állami tisztviselők illetményét. A változtatás értelmében az állami tisztviselők fizetése nem alapilletményből, valamint kiegészítésekből és pótlékokból áll majd, amelytől „eltéríthették” a munkavállalót, hanem az előmeneteli fokozatokhoz tartozó sáv alsó és felső határa között állapítják meg azt. Változik az állami tisztviselők előmeneteli rendszere is: egy általános és egy kiemelt ügyintézői osztályba, azon belül pedig több fokozatba lehetnek besorolhatók. Az első előmeneteli fokozatban minden ügyintézőnek három évet kell eltöltenie, majd a következőben nyolcat, míg a negyedik eléréséhez összesen huszonöt év állami szolgálati jogviszonyra lesz szükség. A kinevezett állami tisztviselőknek két éven belül közigazgatási szakképzettséget kell szerezniük, a vezetői munkakörbe kinevezett állami tisztviselőknek pedig öt éven belül kormányzati szakképzettséget. Állami tisztviselőknek 2017. július 1. után vagy már a belépéskor rendelkeznie kell a közigazgatási tanulmányok szakirányú továbbképzés nyújtotta végzettséggel, amelyet az NKE szervez, vagy két éven belül le kell tennie ezt a vizsgát. A jogszabály július 1-jén, de egyes rendelkezései csak 2017 januárjában lépnek hatályba.

Ismét díjnyertes a Forum Publicum

A DUE Médiahálózat a Várkert Bazárban megrendezett XXIII. Országos Ifjúsági Sajtófesztivál keretében adta át az általános és középiskolai, valamint a felsőoktatási sajtóéletben tevékenykedő diákok és hallgatók elismeréseit. Az NKE hallgatói magazinja, a *Forum Publicum* – a tavaly elnyert Pro Sperare-díj után – második helyezést ért el az év felsőoktatási hallgatói magazinja kategóriában. A DUE huszonhatodik alkalommal kiírt Tehetségkutató Diákmédia Pályázatán bármelyik iskolatípus tanulói, szerkesztősegei indulhattak, összesen hét kategóriában. Díjazták az év diákújságíróját, diákrádióját, diák video-újságíróját, diáklapját, diákfotósát, online diákmédiumát és az év mentorát. A diáklap kategóriában a felsőoktatási hallgatói magazinok a 2015/16-os tanévben megjelent lapszámaikkal nevezhettek. Az elbírálás során a zsűri elsősorban a lap tartalmát és megjelenését vette figyelembe. Az NKE hallgatói magazinjának, a *Forum Publicum*nak a szerkesztősége a második helyért járó díjat vehette át a sajtófesztiválon. Az elismerés átadáskor a zsűri

kiemelte a lap profi megjelenését és a 3D nyomtatástól az aktuális menekültválságon át az egyetemi hírekig terjedő rendkívül változatos tartalmát. A kategória első helyezettje a Szegedi Tudományegyetem *Szte-reo* című magazinja, harmadik helyezettje pedig a Debreceni Egyetem hallgatói újságja lett.

A *Forum Publicum* magazin először 2012 nyarán jelent meg, azóta közel harminc szám több mint ötvenezer példányban került az olvasók kezébe. A magazin elmúlt négy éve alatt ötvennél is több hallgató írása jelent meg hasábjain. A *Forum Publicum* 2015-ben két saját díjat is alapított, amellyel – közönségsvavazás alapján – a legjobb cikk szerzőjét díjazták, illetve a magazinnért legtöbbet tett hallgató munkáját ismertik el. Tavaly az újság elnyerte a Magyar Egyetemi és Főiskolai Sajtó Egyesület Pro Sperare-díját, a lap látványos fejlődéséért, illetve azért, mert munkatársai a legtöbbet tettek azért, hogy környezetükben és országosan is növekedjen a hallgatói újságírás szerepe.

„Hazánk a globális vízpolitika egyik fontos alakítója”

SZÖVEG: SZŐÖR ADÁM
FOTÓ: CSALLÓKÖZI ESZTER

Biztos, hogy nem sok nyugalmas napja lesz november végéig. Akkor rendezik ugyanis a Budapesti Víz Világtalálkozó 2016-ot, amelynek szervezéséért miniszteri biztosként felel. Akárcsak a Duna Régió Stratégia magyarországi végrehajtásáért, amelyben már több éve fontos szerepe van. Joó Istvánnal, a Külgazdasági és Külügyminisztérium miniszteri biztosával klímaváltozásról, vízgazdálkodásról, energetikáról és szakmai előmeneteléről beszélgettünk.

○ Legutóbb a Nemzeti Köszolgálati Egyetemen rendezett fenntarthatósági konferencián is szó volt a Budapesti Víz Világtalálkozóról, amely az év talán legfontosabb rendezvénye a témában. Hogyan állnak a szervezéssel?

Joó István: Mintegy 1200 résztvevőt várunk az eseményre, köztük állam- és kormányfőket, számos vízügyi és környezetvédelmi minisztert, nem beszélve az ENSZ keretein belül működő és más nemzetközi szervezetek vezetőiről, a tudományos és a gazdasági élet, valamint a civil szféra meghatározó személyiségeiről. Komoly szervezőmunkát igényel az előkészítés, ami nagy felelősséggel is jár, hiszen sokan figyelnek majd Magyarországra, Budapestre azokban a napokban. Mindezekkel együtt is azt mondhatom, hogy jó ütemben folynak az előkészületek.

○ Tapasztalatuk azonban lehet, hiszen 2013-ban már rendezett Budapest egy hasonló eseményt.

J. I. Az akkori szervezésben nem vettem részt, de munkatársaim egy részének közvetlen tapasztalata is van, ami komoly segítséget jelent. A Víz Világtalálkozó teljesen magyar kezdeményezés, amelynek Áder János köztársasági elnök a fővédnöke, aki az ENSZ főtákaré és a Világbank elnöke felkérésére részt vesz az úgynevezett Vízügyi Elnöki Testület (High Level Panel on Water) munkájában. Ez kiemelkedő lehetőség Magyarország számára, hiszen csupán tíz állam- és kormányfő a tagja ennek a tanácsadó testületnek: Európából például Áder János mellett csak Hollandia miniszterelnöke kapott felkérést. Az első, 2013-ban megrendezett Víz Világtalálkozónak nagyon jó nemzetközi visszhangja volt, és mondhatjuk, hogy Magyarország ezzel a rendezvénnyel is aktívan

hozzájárult a nemzetközi vízpolitikai folyamatok alakításához. Emellett pedig a rendezvény négy napja alatt a hazai vízipar jelentős külföldi megrendeléseket is kapott. Számításaink szerint minden egyes, a rendezvénybe fektetett forint négyszázszorosan térült meg. De nemcsak a szervezőmunkának köszönhetjük a sikert, hiszen Magyarország ebben a témában olyan képességekkel rendelkezik, amely érték az egész világ számára. Mind a lehetőségek, mind az elvárások jelentősek a rendezvénnyel kapcsolatban. A csapatommal azon dolgozunk, hogy legalább olyan sikeres eseményt szervezzünk, mint amilyen a 2013-as volt.

○ Az idei találkozón mik lesznek az újdonságok?

J. I. Még tavaly szeptemberben, a világ állam- és kormányfőinek csúcstalálkozóján fogadták el azt a 17 fenntartható fejlődési célt, amelyek közé – köszönhetően a 2013-as Víz Világtalálkozónak is – bekerült egy önálló vízügyi célkitűzés, nevezetesen a vízhez és szanitációhoz való hozzáférés biztosítása mindenki számára. A 2016-os Víz Világtalálkozó a konkrét megoldásokról szól, vagyis arról, hogy milyen technológiákkal és finanszírozással tudjuk elérni az ENSZ keretében elfogadott, vízhez kapcsolódó, 2030-ig szóló célokat. A Víz Világtalálkozó Fenntartható Vízipari Megoldások Szakkiállításán olyan innovatív megoldásoknak kínálunk bemutatkozási lehetőséget, amelyek hozzájárulnak például a klímaváltozás hatásainak mérsékléséhez, a fenntartható élelmiszertermeléshez, a városok fenntartható fejlődéséhez vagy éppen a közegészségügyi állapotok javításához. Ezeken a területeken Magyarországnak van mit mutatnia, hiszen mindig is élen jártunk a kreatív gondolkodásban. A világtalálkozó alapvető célja, hogy »

Joó István

Kedvenc film • Keresztapa trilógia, Csinibaba
Kedvenc könyv • Henry Kissinger: Diplomácia
Kedvenc zene • The Killers, The Carbonfools
Hobbi • kerékpározás, wakeboard

összekapcsolja mindazokat, akiknek érdeke a fenntartható vízgazdálkodás és szerepe van az azokhoz kapcsolódó célok elérésében.

○ **Hogyan került ennyire előtérbe a víz az utóbbi években?**

J. I. Ma már egyértelműen látszik, hogy a következő évek, de általában a 21. század legjelentősebb kihívása a világ vízgazdálkodásának megreformálása, a vízzel kapcsolatos globális problémák megoldása lesz. A klímaváltozást 80 százalékban a vízen keresztül érzékeljük, vagy mondhatnám, hogy a saját bőrünkön tapasztaljuk. Ahogy az előzőekben is említettem, a víz is a legfontosabb fenntarthatósági fejlesztési célok között szerepel. Ráadásul konkrét indikátorokkal együtt, így van egy olyan keretrendszer, amelynek révén mérni is tudjuk az erőfeszítéseket, az eredményeket.

○ **Az említett fejlesztési cél a „tisztá víz és szanitáció” címet viseli. Mit értenek ez alatt, és hogyan lehetséges mindezt megvalósítani?**

J. I. A célkitűzés számos területre kiterjed, ilyen például, hogy 2030-ra mindenki számára egyetemes és egyenlő esélyű hozzáférést biztosítsunk a biztonságos és megfizethető ivóvízhez. De ugyanígy lehetővé kell tenni a megfelelő és egyenlő eséllyel hozzáférhető szanitációt és higiéniát. Emellett növelni kell a vízhasználat hatékonyságát, és integrált vízkészlet-gazdálkodást kell megvalósítani az egész világban. Szóval feladat van bőven, ez lesz a következő 15 év egyik legnagyobb volumenű „vállalkozása”. Az ENSZ Közgyűlése lefektette a célokat, tehát adott a keretrendszer, most pedig a végrehajtásnak, a konkrét megoldások időszakának kell következnie. A világtalálkozó is ennek a munkának kíván a katalizátora lenni.

○ **Mindehhez azonban bizonyára rengeteg fejlesztési forrást kell majd felhasználni. A cél nemes, de honnan lesz rá pénz?**

J. I. Az önálló vízügyi cél elfogadásával várhatóan jelentős pénzáram indul meg ebbe a szektorba, a kérdés az, hogy ez elegendő lesz-e. Egészen biztosan kiemelt szerepe lesz a Világbanknak és a multilaterális fejlesztési bankoknak is a finanszírozásban. Előbbi például a következő tíz évben várhatón 50 milliárd dollár befektetéssel támogatja majd a fenntartható vízgazdálkodást.

○ **Bár a Víz Világtalálkozó szervezése, annak koordinációja önmagában is nagy feladat, de itt van önnek a Duna Régió Stratégia is, amely megvalósításában magyar részről szintén fontos szerepe van. Itt pedig már gondolom, nemcsak a „víz az út”, hanem más területekkel is foglalkozni kell.**

J. I. Ebben az együttműködésben a Duna vízgyűjtő területén elhelyezkedő 14 ország vesz részt, elég eltérő természeti és főleg gazdasági adottságokkal. A stratégia 11 szakterületet nevesített, ebből nekünk – nem véletlenül – a vizes témák jutottak (vízminőség, árvízvédelem), illetve Csehországgal közösen az energetika. A Duna Régió Stratégiát 2011-ben fogadták el, és kellett néhány év, amíg a tagországok összecsiszolódtak és bizonyos témákban meg tudtak határozni közös prioritásokat. A tavalyi év második felében indultak el a konkrét projektek, ami annak is köszönhető, hogy megnyíltak az új uniós források. Létrejött például a Duna Transznacionális

A „TISZTA VÍZ ÉS ALAPVETŐ KÖZTISZTASÁG”-HOZ KAPCSOLÓDÓ FENNTÁRTHATÓSÁGI CÉLOK:

- 2030-ra mindenki számára egyetemes és egyenlő esélyű hozzáférés biztosítása a biztonságos és megfizethető ivóvízhez.
- 2030-ra mindenki számára megfelelő és egyenlő eséllyel hozzáférhető szanitáció és higiénia biztosítása, a szabadtéri székletürítés megszüntetése, különös figyelemmel a nőkre, lányokra és a kiszolgáltatott helyzetben levőkre.
- 2030-ra a víz minőségének javítása a szennyezés csökkentése révén, a veszélyes vegyi- és más anyagok kibocsátásainak minimalizálása, a bebocsátások megszüntetése; a kezeletlen szennyvíz részarányának felére csökkentése, a tisztított szennyvíz visszaforgatásának és biztonságos újrahasznosításának növelése x %-kal, globális méretben.
- 2030-ra a vízhasználat hatékonyságának jelentős növelése minden ágazatban; a fenntartható vízkivétel és az ivóvízellátás biztosítása a vízhiány kezelésére, továbbá a vízhiánytól szenvedő emberek/lakosság számának jelentős csökkentése.
- 2030-ra az integrált vízkészlet-gazdálkodás bevezetése minden szinten, adott esetben beleértve az államhatáron átnyúló együttműködést is.
- 2020-ra a vízhez kapcsolódó ökoszisztémák megvédése és helyreállítása, beleértve a hegységeket, erdőket, vizes élőhelyeket, folyókat, víztároló rétegeket és tavakat.

Program is magyarországi központtal, amely közel 270 millió eurót mobilizál a jelenlegi uniós ciklusban. De emellett a brüsszeli közvetlen források is komoly lehetőséget kínálnak.

○ **Mik az eddigi eredmények például a számunkra is oly fontos vízgazdálkodás területén?**

J. I. A Tiszával kapcsolatos – már finanszírozásra benyújtott – projektünkre nagyon büszke vagyok, hiszen itt öt Tisza menti országot és számos nemzetközi szervezetet sikerült egy asztalhoz ültetnünk, hogy erősítsük a vízgazdálkodással kapcsolatos együttműködésünket. Ennek eredményeképpen például javulhat a vízminőség, hatékonyabb lehet az árvizekkel szembeni védekezés, de sokkal jobban kerülhetők el súlyos természeti katasztrófák is. Az energetika témakörében folytatott munkánk is jelentős, elsősorban a biomassza és a geotermia témakörében indítottunk el hiánypótló együttműködéseket, magyar vezetéssel. Itt olyan projektekről van szó, amelyek a beruházási döntésekhez nyújtanak majd segítséget azoknak a vállalkozásoknak, akik érdeklődnek a nevezett iparágak iránt. Mindkét területen hét-nyolc ország

részvételével készítettük elő a projektjavaslatokat, amelynek révén egységes adatbázisok jöhetnek létre. A Duna Régió Stratégia energetikai területén végzett munkánkra Brüsszelben is felfigyeltek, hiszen számos energetikai kérdésben képesek voltunk egységes véleményt és prioritásokat kialakítani a Duna-régió országai között. Ez is erősítette Magyarország regionális helyzetét, jelentőségét.

○ **2013-ban jelentős árvíz volt a Dunán, ami érintette Magyarországot is, 2014-ben pedig a Nyugat-Balkánon okozott nagy károkat. Mit lehet tenni a hatékonyabb árvízvédelem érdekében?**

J. I. Regionális szinten vannak hiányosságai az árvízvédelmi együttműködésnek. A vízügyi információk megosztása az egyes országok között korántsem kielégítő, és nincsenek összehangolva az árvízi védekezéssel kapcsolatos beavatkozások. Tizennégy ország tapasztalatai alapján elkészült az Árvízvédelmi Intézkedési Program, amelyben az országok közösen fogadták el azokat a projekteket, amelyeket a regionális árvízvédelmi képességek fokozása érdekében kell minél hamarabb elindítani. Ezek közül az árvízvédelmi előrejelző rendszerek összehangolása a legfontosabb. De említhetném egy másik példaként azt is, hogy a 2014-es árvíz után nagysikerű képzési programot valósítottunk meg Bosznia-Hercegovinában, amelynek során a legjobb magyar szakértők adták át a tapasztalataikat bosnyák kollégáiknak. Bosznia-Hercegovina a GDP-je mintegy 15 százalékát veszítette el 2014-ben. Ez jól mutatja, hogy mekkora kárt tud okozni egy árvíz, ha nem megfelelő az árvízvédelem.

○ **Hogyan látja Magyarország vízgazdálkodását? Milyen területeken kell előrébb lépni?**

J. I. Az elmúlt években, évtizedekben az ország sok eredményt ért el. Példaként említhetném az ivóvízminőség-javító programot, a szennyvízhálózat fejlesztését, a sikeres árvízi védekezéseket vagy éppen az árvízi tározókapacitások bővítését is. Azonban sok még az előttünk álló feladat, amihez szükség van a tudományos műhelyek megerősítésére is. Legutóbb a Magyar Tudományos Akadémia egyik rendezvényén is szó volt arról, hogyan lehetne fejleszteni a vízgazdálkodási döntéseket megalapozó tudományos intézményrendszert. Mindennek a folyamatnak a Víz Világtalálkozó is újabb lökést adhat, nem is beszélve az oktatási intézmények szerepéről. Fontos, hogy minél több külföldi diákot Magyarországra tudjunk csábítani, erre igény is mutatkozik, mert szerte a világban mindenhol tudják, hogy hazánkban komoly vízügyi tudás halmozódott fel. Az előzőekben már említett globálisan megfogalmazott célok elérése érdekében egyre több vízügyi szakemberre van szükség, ennek „kitermelésében” pedig a magyar közép- és felsőoktatásnak is komoly szerepe lehet.

○ **A Nemzeti Közzolgálati Egyetemen is elindult egy folyamat, ami a fenntarthatósággal kapcsolatos tudományos tevékenységekben nyilvánulhat meg első körben. Hogyan látja az NKE szerepét ebben a folyamatban?**

J. I. Legutóbb én is részt vettem az egyetemen szervezett fenntarthatósági konferencián, és azt tapasztaltam, hogy pozitív folyamatok indultak el az NKE-n. Megkezdte működését a Fenntarthatósági Kabinet, amelynek fontos szerepe lesz a tudományos feladatok koordinálásában. A konferencián is érzékelhető volt, hogy a víz témaköre mindennel összefügg, így például a klímaváltozással, az élelmiszertermeléssel vagy az energia-gazdálkodással. A problémák nagy részét már ismerjük, de az előttünk álló kihívások csak fokozódnak. Szükség van azokra a tudományos műhelyekre, amelyek összegezni tudják a problémákat, és konkrét, integrált szemléletű megoldási javaslatokkal is elő tudnak állni. A vízzel kapcsolatos problémakör nem pusztán mérnöki szemmel megoldandó kérdés, komoly társadalmi, gazdasági és politikai vetületei vannak. Ezeknek az újszerű kihívásoknak a megoldásában kulcsszerepe lehet az NKE-nek.

○ **Említette, hogy a klímaváltozás 80 százalékban a vízproblémában érzékelhető igazán. Sokak szerint már nem lehet megfordítani a folyamatokat.**

J. I. A párizsi klímacsúcs biztató eredménnyel zárult, soha nem volt még ebben a témában ilyen széleskörű összefogás. Ugyanakkor már most látható, hogy vannak országok, amelyeket komolyan ösztönözni kell a végrehajtásra. Megfordítani a folyamatot valóban nem lehet, az állapot ideális már nem lesz, de az esélye megvan, hogy a káros következményeket jelentősen mérsékeljük. Ebben mindenkinek megvan a maga felelőssége, a kormányoktól az iparon át azon egyénekig, akik odafigyelnek, hogy milyen ökológiai lábnyomot hagynak maguk után. Az utánunk következő generációk mondanak majd ítéletet a teljesítményünk felett, nekünk most az a dolgunk, hogy a lehető legtöbbet megtegyük.

○ **Hogyan lett miniszteri biztos az agrárvégettségű szakemberből?**

J. I. Egyáltalán nem készültem erre a pályára, mondhatni az élet alakította így. A Debreceni Egyetemen végeztem gazdasági agrármérnökként, majd Brüsszelben, az Európai Parlamentben kaptam három hónapos gyakornoki lehetőséget, és valószínűleg elégedettek lehettek a munkámmal, mert végül három évig maradtam asszisztensként. Összetett feladat volt, amiből rengeteget tanultam. Elsősorban azt, hogy minden problémát meg lehet oldani. Ezt a fajta képességet pedig a mostani munkámban is kiválóan tudom használni. 2011-ben kerültem az akkori Külügyminisztériumba, ahol elkezdtem foglalkozni a Duna Régió Stratégia energetikai részével, az energiabiztonságért felelős utazó nagykövet munkatársaként, majd 2014-ben neveztek ki miniszteri biztosnak és a stratégia nemzeti koordinátorának. A Víz Világtalálkozó előkészítésére tavaly decemberben kaptam a felkérést, amit megtisztelőnek és komoly felelősségnek is tartok. Határon túli magyarként számomra különleges jelentősége van annak, hogy ilyen munkakörben dolgozhatok. ●

Válságkezelés

– mindig lehet újat tanulni

SZÖVEG: SZABÓ ILONA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Egyre gyorsuló világunk tele van meglepetésekkel, nem várt eseményekkel, krízisszituációkkal. A kérdés csak az, hogyan reagáljunk rájuk, vagy még inkább, hogyan reagáljunk jól? Ebben kívánt segítséget nyújtani a 2016. május 23–27. között megrendezett Erasmus+ International Staff Week az NKE-n, amelynek során az európai és Európán kívüli partnerintézmények nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó munkatársai szakmai előadásokon, workshopokon és kulturális programokon vettek részt.

A Staff Week megnyitóján Dr. Kis Norbert továbbképzési és nemzetközi rektorhelyettes az esemény jelentőségén és a téma aktualitásán kívül a megfelelő kommunikáció és folyamatos együttműködés fontosságára hívta fel a figyelmet, valamint felidézte személyes tapasztalatát Ophélie Bretnacher francia diáklány eltűnésével kapcsolatban, amely 2008-ban nagy figyelmet kapott.

A jó kommunikáció mint elengedhetetlen válságkezelési elem szerepét hangsúlyozta Halmai Tamás klinikai pszichológus is. Előadásában rávilágított többek között arra az alapvető problémára, hogy konfliktushelyzetekben gyakran az érzelmi alapú kommunikáció kerül előtérbe a problémaközpontú, megoldáskereső kommunikáció helyett. Ez azonban

a problémamegoldást nemhogy segíti, de nehezíti. „*Fel kell ismernünk, hogy a kialakult konfliktushelyzet konstruktív vagy destruktív, majd ennek megfelelően kell reagálnunk rá*” – mondta. Ez a nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó szakemberek számára különösen fontos, hiszen egy-egy krízishelyzet megoldása gyakran csak közösen, az érintett felekkel együttműködve lehetséges. Ehhez fejlesztenünk kell saját kommunikációs stratégiánkat, amit kezdetünk például a „te” kezdetű mondatok „én” kezdetűre cserélésével. Azaz feladathárítás helyett azoknak a teendőknek a kiemelésével, amivel mi hozzá tudunk járulni egy „win-win” pozíció kialakulásához. A válsághelyzeteket és azok hatékony megoldását az utóbbi években tovább nehezíti a gyorsuló információáramlás, a

növekvő terrorfenyegetettség és az egyéb kiszámíthatatlan agresszív viselkedések és támadások. Dr. Haller József előadásában hangsúlyozta, hogy az agresszió nem egy velünk született tulajdonság, hanem a szocializálódás során alakul ki, amelynek kontrollja azonban tanulható és tanulandó. Gondot jelent az „agresszió kultúrájának” általánossága a „nyugalom kultúrájával” szemben, vagy az új megoldások keresése helyett a régi, „bevált” metódusok alkalmazása. A Magatartástudományi Intézet vezetője emellett kitért a terrorista csoportok kialakulásának, viselkedésének mozgatórugóira, a politikai, vallási vagy ideológiai fanatizmusra. A helyzet természetesen nem fekete és fehér, hiszen az ilyen cselekedetek mögött az elkövetők oldaláról gyakran megjelenik a félelem, a fenyegetettség érzése vagy a meglévő erőforrásokért való élet-halál harc is. Haller emellett tisztázta, hogy a tévhitek ellenére a terroristák nagy része képzett, nemritkán főiskolát, egyetemet, sőt doktori iskolát is végzett személy. A fent említett információk tudatában kell tehát az ilyen szituációkat kezelnünk. Sajnos átfogó, végleges megoldás ebben az esetben csak globális szinten érhető el, például a szegénység és a nagymértékű különbségek csökkentésével. Az elméleti oktatásokon kívül a résztvevők a gyakorlatban is kipróbálhatták magukat a szituációs feladatok és tréningek alkalmazásával. A „First aid training” során a nem várt rosszulletek, betegségek kezeléséről kaptak átfogó képet a munkatársak. Az elsősegélykurzus lehetőséget biztosított az alapvető életmentő technikák védett környezetben történő kipróbálására is. Egy fuldokló ember megmentése és a stabil oldalfekvés mellett a szakszerű újjáélesztés és lélegeztetés gyakorlására is buzdított dr. Varga Annamária őrnagy. Miért érdemes ezeket megtanulni? Példaként említette egyik tanítványát, aki édesapja életét mentette meg a mellkas-kompresszió alkalmazásával egy családi összejöveten. A „best practice”-ek megismerése és minél hatékonyabb elsajátítása érdekében a résztvevők prezentációira is sor került,

amelyekben korábbi válságszituációkat és az egyes esetekben használt megoldásokat mutatták be. Az egyik koordinátor például elmesélte, hogy egy szakmai gyakorlatos hallgató megérkezése után néhány nappal értesültek az egyetemen arról, hogy a lány gyermeknek adott életet a helyi kórházban. Így a fogadó intézmény a szakmai gyakorlatra érkező hallgatóval együtt egy egész családot kapott. Az elszállásolás mellett tovább nehezítette a helyzetet, hogy az újdonsült szülők nem rendelkeztek megfelelő anyagi háttérrel, és a kórházi költségeket sem voltak hajlandók fedezni. A megoldás nem volt egyszerű, de mivel az anyai teendők mellett a hallgató gyakornoksága nem lett volna kivitelezhető, így szerződést bontottak. De volt olyan nemzetközi kapcsolatokkal foglalkozó munkatárs is, akinek a brüsszeli terrortámadások idején kint tartózkodó diák ügyével kellett foglalkoznia. Ilyenkor első esetben a hallgató jóllétéről kell megbizonyosodni. Mindenképpen érdemes az ottani nagykövetséggel és egyetemmel is felvenni a kapcsolatot. Szerencsére az említett erasmusos diák nem sérült meg.

Az egyhetes program rávilágított arra, hogy a válságkezelési metódusok kapcsán mindig van mit fejleszteni. Első lépésként minden egyetemnek érdemes lenne egy válságkezelési tervet (crisis plan) kidolgoznia, amely tartalmazná a kritikus helyzetekben alkalmazandó alapeladatokat. Egy ilyen dokumentum, amellyel, hogy jelentősen növelné a hatékony válságkezelést, a folyamatot is meggyorsítaná. A folyamatos képzések és workshopok is segítséget jelenthetnek a jövőbeli krízishelyzetek megfelelő és gyors kezelésére. Ezt hangsúlyozta a Tempus Közalapítvány munkatársa, Beke Márton is, aki az ilyen jellegű rendezvények támogatásáról biztosította a szervezőket, hiszen ezek a programok nemcsak a szakmai fejlődésnek, a meglévő jó kapcsolatok ápolásának, hanem a későbbi együttműködések kialakulásának is táptalaját jelentik. ●

A felkelő nap országának nagykövete a Ludovikán

SZÖVEG: PÉTERY DOROTTYA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Sok a hasonlóság Japán és Magyarország történelmében, így nem csoda, hogy a két ország kapcsolata gyümölcsöző. A gazdasági kötelékek hátterében magabiztos diplomácia és kétoldalú kultúrmisszió húzódik.

A japán–magyar kapcsolatokat két szó jellemzi igazán: kitűnő és problémamentes – hangzott el a Ludovika Nagyköveti Fórum májusi eseményén, ahol szezonzáróként Japán volt a meghívott vendég. Öccellenciája Junichi Kosuge, a 2014 óta Magyarországra akkreditált nagykövet a két ország egymáshoz fűződő viszonyáról beszélt, s arról, hogy országa hogyan viszonyul az Európai Unióhoz, illetve

a térség egyéb társulásaihoz, így a Visegrádi Négyek csoportosulásához. Dr. Kovács Gábor oktatási rektorhelyettes megnyitója után a diplomata elmondta, hogy a japán–magyar barátság 147 évvel ezelőttre datálódik. A kontaktus hivatalos felvétele 1869-re tehető, amikor az Osztrák–Magyar Monarchia diplomáciai kapcsolatot létesített Japánnal. Az összeköttetés 1914-ig volt aktív, majd az első világháborút követően új szakaszba lépett. A második világháború árnyékából végül 1959-ben

sikerült kikeveredni; azóta akadálymentes a két ország között zajló párbeszéd. A diplomáciai kapcsolatok mellett kulturális, gazdasági és tudományos szálak fűzik össze a két országot: Magyarország Tokióban üzemeltet nagykövetséget, Hamamacuban és Oszakában pedig tiszteletbeli konzuli irodát tart fenn, míg Japán magyarországi nagykövetsége Budapesten található. Az országban működő mintegy százötven japán cégnek köszönhetően Japán ma Magyarország legjelentősebb ázsiai befektetőjének minősül. Döntően az autóipar és az elektronikai szektor nyújtotta lehetőségek vonzzák a japán befektetőket, akik körülbelül 28 ezer magyar állampolgárt foglalkoztatnak.

Politikai szempontból a magyar példa mindig is érdekes volt a japánok számára – jelentette ki Junichi Kosuge. A magyar demokratikus átalakulási folyamatok több tanulsággal is szolgáltak az ázsiai ország részére, így elmondható az is, hogy a modern diplomácia alapját az országok történelmében felfedezhető hasonlóságok nyújtják. A két ország viszonyát ugyanakkor ma már nemzetközi kontextusban érdemes vizsgálni, hiszen az olyan közös célokért való küzdelem vált meghatározóvá, mint a terrorizmus visszaszorítása, a menekültek segítése, a szegénység vagy a klímaváltozás káros következményeinek kiküszöbölése. A Japánban jelenleg hatályban lévő gazdasági és stratégiai együttműködési nyilatkozatokban e témák mellett helyet kap a világűr békés használata, a hajózás szabadsága, a területi szuverenitás fenntartása, a növekedés és a jólét elősegítése, továbbá a kutatások és fejlesztések támogatása, valamint az innováció előmozdítása. Junichi Kosuge egyúttal elmondta, noha e hosszú távú célok megegyeznek más országokéval, azt tisztán kell látni, hogy Japánnak még mindig nem sikerült teljes mértékben lezárnia a második világháborút. Sem Oroszország, sem a Koreai-félsziget viszonylatában nincs érvényben lévő békeszerződés, s ebben a tekintetben, mint fogalmazott, „Ázsia messze le van maradva Európától”.

Ami a regionális integrációt illeti, sajnos egyre nehezkesebbé váló folyamatokról és fokozódó veszélyről beszélhetünk. Mind a Dél-kínai-tengert övező viták, mind az Észak-Korea működését fémjelző események merőben megnehezítik a békés rendezést. Mindezekkel együtt Japán elsősorban a nemzetközi jog betartásának híve, így elítél minden szabályellenes megmozdulást, s támogató partnerként a béke mellett küzd a régió gazdasági fejlődéséért.

Prof. dr. Hidasi Judit, a Budapesti Gazdasági Egyetem egyetemi tanára, a téma szakavatott ismerője és az 1875-ben alapított Felkelő Nap Rendjének kitüntetettje az előadást követő kerekasztal-beszélgetésen hozzátette, hogy a japán–magyar kapcsolatok energikussága sokat köszönhet a civil diplomáciának is. Míg idehaza Magyar–Japán Baráti Társaság

működik, addig odakint Japán–Magyar Baráti Társaság terjeszti a kultúrát. Esetükben azonban nem egyszerűen csak a polgári események, így többek között filmklubok, hagyományörző találkozók, sport- és táncprogramok szervezéséről van szó, mivel munkájuk áttételesen hozzájárul a befektetési kedv növeléséhez is. Hidasi Judit egyszersmind abbéli vélekedésének is hangot adott, miszerint a területi rendezés kérdésében elsősorban a tárgyalási technikákkal kell tisztába jönni a régióban, s ki kell aknázni a diplomácia nyújtotta lehetőségeket. Európa és az Európai Unió ebben jó példával járhat elő Japán számára, és Magyarország, illetve egyéb európai országok adott esetben még mediátorként is közreműködhetnek.

Dr. Wintermantel Péter, a MOL-csoport vezető nemzetközi közügyi szakértője arra hívta fel a figyelmet, hogy noha sok mindent el lehet lesni az unió „hétköznapijaival” kapcsolatban, vannak kerülendő dolgok is. Japánnak ráadásul nemcsak az unió és Európa viszonylatában kell megállnia a helyét, hanem együtt kell működnie az Amerikai Egyesült Államokkal is. A hiányzó kapocs e háromoldalú együttműködésben pedig – úgy tűnik – maga a biztonságról folyó párbeszéd. „Elképzelted, hogy megoldást jelentene az ázsiai konfliktusok egy részére, ha Japán ténylegesen csatlakozna a NATO-tagországokhoz” – vélte a szakember.

Hidasi Judit egyetértett Wintermantel Péterrel: az európai út nem másolható le egy az egyben az ázsiai kontinensen. Mint mondta: „Az ázsiai országok között nagyobb a kulturális különbség, mint Európán belül. Náluk nehéz megtalálni a közös nevezőt, de nem lehetetlen feladat, hiszen még a magyar és a japán szemléletmódban is találunk egyezéseket.” Mindkét nemzet úgy érzi, egyfajta kulturális, illetve nyelvi különbséget képez a régióban, a beszélt nyelvek pszichológiája hasonló, továbbá mindkét államra jellemző az a fajta kötelezettségtudat, amely legtöbbször kulturális vonatkozásban jelenik meg.

A rendezvény zárásaként az est házigazdája, dr. Bóka János, az NKE Nemzetközi és Európai Tanulmányok Karának megbízott oktatási dékánhelyettese valódi különlegességet konferált fel: a Ludovika Nagyköveti Fórum történetében először a jelenlévők élő zenei élményben részesülhettek. Kenéz László, a Testnevelési Egyetem Társadalomtudományi Tanszékének adjunktusa hagyományos japán ruházatot öltve, shakuhachin, a zen buddhizmus nagy becsben tartott furulyáján szólaltatott meg egy majd kétszázötven éves dallamot. Junichi Kosuge látogatásával véget ért a Ludovika Nagyköveti Fórum 2016. évének tavaszi féléve. A visszatérő vendégekre és a hónapról hónapra tapasztalható nagy érdeklődésre való tekintettel a rendezvénysorozat várhatóan újabb előadásokkal tér majd vissza az őszi szemeszter során. ●

Az Európai Unió elsősorban értékközösség

SZÖVEG: SZÖÖR ADÁM
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

Az Európai Unió és Magyarország csak együtt értelmezhető, hazánk ugyanis legalább ezer éve része Európának – mondta a Nemzeti Közszoigálati Egyetemen tartott előadásában Zupkó Gábor. Az Európai Bizottság magyarországi képviselőének vezetője a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar felkérésére beszélt az érdeklődőknek az EU működéséről.

A szakember előadásának elején szólt azokról a statisztikákról, amelyek szerint még sok tekintetben le vagyunk maradva az EU átlagától, de látható a fejlődés, a felzárkózás. Például alacsony a munkanélküliség, és foglalkoztatásban is sikerült előrébb lépniünk az elmúlt években, ahogy a születéskor várható élettartamban is érzékelhető az elmozdulás. „Ami hosszabb távon problémát jelenthet, az például az idegen nyelvek ismeretének alacsony szintje” – fogalmazott Zupkó Gábor. Bár az országban érezhető egyfajta ellenszenv az EU iránt, a felmérés szerint a magyarok 69 százaléka uniós polgárnak érzi magát, 50 százalék pedig optimista az unió jövőjével kapcsolatban. „Az viszont kétségtelen, hogy sokan nagyon távolinak érzik maguktól Brüsszelt, az ottani döntéshozatalt, pedig annak mi is részesei vagyunk, választott politikusaink által” – jegyezte meg a képviselővezető, aki szerint az utóbbi időben érdemben is tudtuk befolyásolni ezeket a döntéseket.

Zupkó Gábor szerint az EU elsősorban egy érdek- és értékközösség, hiszen a tagállamok többsége hasonló alapértékeket képvisel. Ez leginkább a hasonló történelmi hagyományokra, a kultúrára és a gondolkodásra vezethető vissza. Zupkó Gábor utalt rá, hogy Magyarország kisebb méretű országgént jobban meg tudja mutatni magát egy nagyobb közösség tagjaként, nagyobb befolyással lehet a világban zajló folyamatokra, mint önállóan. Az országba érkező regionális fejlesztési támogatások felhasználása is vonzóbbá teszi az országot a befektetések számára. „Magyarország ma is Európa egyik legnyitottabb gazdasága, ami azért is fontos, mert hazánk gazdasági sikere alapvetően az export volumenétől függ” – jegyezte meg Zupkó Gábor, aki szólt a nemzeti és az uniós hatáskörök szerepéről is. Ennek kapcsán megjegyezte, hogy a tagállamok többsége jelenleg nem támogatja az uniós hatáskörök jelentős bővítését, ugyanakkor bizonyos területeken

mégis szükség lehet rá. Ilyen például a migrációs válság kapcsán felmerült közös határőrizeti szerv felállítása, amelyről már 15 éve tárgyalnak az EU vezetői. A képviselővezető tapasztalata szerint általában a migrációval kapcsolatban elég nagy különbség van az egyes tagországok hozzáállása, véleménye között. Egy nemrég publikált felmérés szerint vannak olyan országok, ahol a lakosságnak csak a 13 százaléka, de van olyan is, ahol például a 70 százaléka véli úgy, hogy a migrációnak lehetnek pozitív hatásai is. Az alapító országokban sok olyan mozgalom van, amely lendületben szeretné látni az EU-t, így ezek az egyre mélyebb együttműködésben hisznek, de vannak olyan tagországok is, amelyek nem szeretnék a szuverenitásukat tovább csökkenteni. „A jelentősebb véleménykülönbségek miatt sem lesz könnyű megtalálni a közös megoldást az olyan helyzetekre, mint például a tömeges migráció kérdése” – fogalmazott Zupkó Gábor, aki reméli, hogy az európai vezetők bölcsessége konstruktív irányba viszi a jelenlegi tárgyalásokat.

Zupkó Gábor elmondta, hogy 13 évnyi külföldi munkavállalás után tavaly decemberben tért vissza Budapestre, amely a kulturális lehetőségek tekintetében sokkal színesebb, mint a legtöbb európai főváros. Tapasztalata szerint a nagypolitika szintjén érzékelhető ellentétekkel szemben a magyar és az uniós szakemberek, tisztviselők nagyon szoros és jó együttműködésben dolgoznak a mindennapokban. „Enélkül nem is valósulhatna meg az uniós támogatások hatékony elköltése” – tette hozzá a képviselővezető. Zupkó Gábor szólt arról is, hogy az elmúlt időszakban három uniós biztos is Magyarországra látogatott, ahol az uniós projektek megvalósításáról és a kohéziós politika jövőjéről is tárgyaltak a magyar szakemberekkel.

A Lisszaboni Szerződés értelmében a tagállami parlamentek „sárga lapot” mutathatnak fel az uniós jogalkotási folyamatban, ha úgy vélik, bizonyos dolgokat hatékonyabban lehet tagállami szinten szabályozni. „Az Európai Bizottság számára ez egy fontos visszajelzés lehet, amely a demokratikus viszonyokat erősíti, ugyanakkor egyfajta dilemmát jelent azzal kapcsolatban, hogy mennyire segíti a polgárokat az uniós ügyek jobb megértésében” – tette hozzá Zupkó Gábor. A hivatalvezető elmondta, hogy a politikai kérdésekben időközönként tapasztalható eltérések ellenére az Európai Bizottság együttműködő partnere a nemzeti kormányoknak és végrehajtója a tagországok tanácsi formában hozott döntéseinek. „Manapság egyébként az a jellemző, hogy a tagállamok inkább egymás döntéseit bírálják, néha talán túlzott intenzitással, de ez a politikai kommunikáció sajátja” – fogalmazott Zupkó Gábor.

A hivatalvezető szerint a tagállamok és az európai uniós intézmények vezetőinek, politikusainak közös feladata és felelőssége, hogy az EU és az uniós intézményrendszer hitelességét megőrizték, helyenként visszaállítsák. Zupkó Gábor úgy véli, hogy a magyar polgárok többsége jól látja azokat az előnyöket, amelyek uniós tagságunk eredményei, ezért optimistán tekint a jövőbe. ●

EURÓPAI BIZOTTSÁG MAGYARORSZÁGI KÉPVISELET

Magyarország és az Európai Unió hivatalos kapcsolata 1988-ig nyúlik vissza, amikor hazánk a közép-kelet-európai térségből az elsők között létesített diplomáciai viszonyt az Európai Közösséggel. Az Európai Bizottságot képviselő Delegáció 1990-ben nyílt meg Budapesten, s aktívan segítette Magyarország felkészülését az európai uniós csatlakozásra, koordinálta a bizottság előcsatlakozási programjaival kapcsolatos feladatokat, valamint a bővítési kommunikációs stratégia keretében tájékoztatta a magyar állampolgárokat a csatlakozási folyamatról. Az intézmény a csatlakozás napjától, 2004. május 1-jétől az Európai Bizottság Magyarországi Képviselőeként működik, és 2010 novemberében az Európai Parlament Tájékoztató Irodájával közösen új helyszínre, a budapesti Millenáris Park területén található Európai Unió Házába költözött. Alapvető feladata a nemzeti és helyi hatóságokkal, az állampolgárokkal, a médiával, a civil és szakmai szervezetekkel, valamint az uniós tagállamok és harmadik országok diplomáciai képviselőivel való hivatalos kapcsolattartás és érdekképviselés. Hasonlóan fontos feladata a magyarországi politikai, gazdasági és társadalmi folyamatok elemzése, amelyről az Európai Bizottság brüsszeli központját tájékoztatja. Ezzel összefüggésben a képviselő készíti elő és szervezi az Európai Bizottság elnökének és tagjainak magyarországi tárgyalásait, látogatásait is.

(forrás: http://ec.europa.eu/hungary/index_hu.html)

Úton az OTDK-ra

SZÖVEG: **BENEDEK MARIANN**
FOTÓ: **SZILÁGYI DÉNES**

Egy év múlva ad otthont a Rendészettudományi Kar a XXXIII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia (OTDK) Had- és Rendészettudományi Szekciójának. Az NKE nem először vesz részt a hazai tudományos utánpótlásképzés legrangosabb konferenciájának szervezésében, és biztosít helyszínt tudományos szekciónak. 2015-ben az Állam- és Jogtudományi Szekció megmérettetéseinek helyszíne volt a Ludovika Campus. Az egy év múlva esedékes rendezvény előkészítő munkái már folynak, s ennek kapcsán röviden áttekintjük az OTDK és az egyetemen működő Tudományos Diákkörök (TDK) múltját és jelenét.

Az 1955-ös Tudományos Diákkörök Első Országos Konferenciáját követően egyre népszerűbb lett a TDK, szükségessé vált egy országos szervezet megalakítása. 1973-ban létrejött az Országos Tudományos Diákköri Tanács, elnöke 1987 óta prof. dr. Szendrő Péter. Az Országos Tudományos Diákköri Tanács a tudományos diákköri tevékenységben kiváló eredményeket elérő hallgatók és oktatók számára kitüntetések alapított. A legrangosabb hallgatói kitüntetésre, a Pro Scientia Aranyéremre az OTDK tagozatainak első helyezettei pályázhatnak. Az OTDK oktatókat elismerő kitüntetése a Mestertanár Aranyérem.

Az OTDK szekciói:

- Agrártudományi
- Állam- és Jogtudományi
- Biológia
- Fizika, Földtudományok és Matematika
- Had- és Rendészettudományi
- Humán Tudományi
- Informatikatudományi
- Kémiai és Vegyipari
- Közgazdaságtudományi
- Műszaki Tudományi
- Művészeti és Művészettudományi
- Orvos- és Egészségtudományi
- Pedagógiai, Pszichológiai, Andragógiai és Könyvtártudományi
- Tanulás- és Tanítás-módszertani – Tudástechnológiai
- Társadalomtudományi
- Testnevelés- és Sporttudományi

Az OTDK a világon egyedülálló jelenség, igazi hungarikum, amely egyszerre jelent tehetséggondozást, önképzést, tudományos utánpótlás-nevelést és versenyt. Az OTDK-ra az intézményi TDK-konferenciákon pályamunkájukkal eredményesen szereplő hallgatók juthatnak tovább. A hallgatók tömegeit megmozgató eseményre az Országos Tudományos Diákköri Tanács szervezésében az Emberi Erőforrások Minisztériuma, valamint a Magyar Tudományos Akadémia fővédnökségével, az erre kiválasztott egyetemi és főiskolai karok tevékeny megvalósításával kerül sor. A tudományos diákköri tevékenység hosszú ideje meghatározó eleme a magyar felsőoktatásnak, hiszen több mint hatvanéves

Egyetemünk hallgatói félévenként intézményi, minden második évben pedig az országos TDK versenyeken mérhetik össze tudásukat, cserélhetnek tapasztalatot. Az idén tavasszal megrendezett Intézményi Tudományos Diákköri Konferenciáról (ITDK) több mint 50 hallgató jutott tovább a XXXIII. OTDK-ra. Az Államtudományi és Közigazgatási Kar 17, a Rendészettudományi Kar 15, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar pedig 12 tanulót delegál majd a 2017-es OTDK-ra. A Hadtudományi és Honvédtisztképző Karon tagozatonként a helyezettek mintegy ötven százaléka részt vehet majd az eseményen.

Tavaly decemberben az **Országos Tudományos Diákköri Tanács** utolsó ülésén vették át megbízóleveleiket a XXXIII. OTDK fő szervezői, akik az ún. ügyvezetés tagjaiként dolgoznak majd. A Had- és Rendészettudományi Szekció ügyvezetésének tagjai a következők:

- **Dr. habil. Boda József** nb. vezérőrnagy, egyetemi docens, az NKE RTK dékánja, ügyvezető elnök;
- **Dr. Mészáros Bence** r. ezredes, az NKE RTK tanszékvezető egyetemi docense, ügyvezető titkár;
- **Bóka Dorottya**, az NKE RTK hallgatója, hallgatói képviselő;
- **Tóth Miklós**, az NKE RTK hallgatója, helyettes hallgatói képviselő.

múltra tekint vissza. Az első tudományos diákköri konferenciákat az Eötvös Loránd Tudományegyetemen és az akkori Veszprémi Vegyipari Egyetemen rendezték az 1950–1951-es tanévben. Ezt követően egyre több helyen indult el a TDK-élet. Az első országos rendezvényre 1955-ben került sor, akkor még Tudományos Diákkörök Első Országos Konferenciája néven. A hallgatók akkor 109 pályamunkát mutattak be. Később a TDK elismertsége folyamatosan nőtt, az országos döntőben résztvevők számának megemelkedése miatt szükségessé vált a tudományterületekre tagozódás. 2003-tól összesen 16 szekcióban mutatkozhatnak be a hallgatók. 2015-ben a 16 szekcióhoz 5263 szerzőtől 4603 pályamunka érkezett.

A legtöbb tehetséges diák első tudományos élményei, sike-rei jó eséllyel valamely tudományos diákkörhöz kötődnek. A tudományos diákkör a tutorális jellegű tehetséggondo-zásnak ad keretet. A hallgatók mentorálása a felsőoktatási intézmények többségében a tehetséggondozási koncepció egyik alappillére. A tudományos igényű hallgatói önkép-zésnek, az ismeretbővítésnek és a kutatási folyamatokban való aktív részvételnek köszönhetően kiváló pályamunkák születnek. A tanulók, szerzők pályamunkáikat intézményi TDK-konferenciákon mutathatják be. A zsűri a legjobb dolgo-zatok esetében javaslatot tehet a mű Országos Tudományos Diákköri Konferencia megfelelő szekciójában történő bemu-tatására. Az OTDK-t minden második év tavaszán rendezik meg. Csak olyan pályamunka nevezhető, amely a tanulmányi idő alatt született, és amelyet készítőjének abszolválását meg-előzően intézményi TDK-konferencián bemutatnak, a zsűri pedig azt OTDK-ra javasolta.

A Nemzeti Közszoigalati Egyetem valamennyi karán mozgal-mas tudományos diákköri tevékenység folyik. A nagy hagyo-mányokra visszatekintő, aktív és sokrétű tudományos diákköri életre jellemző, hogy a tehetséggondozás, a kutatási munkák-ban történő részvétel mellett számos egyéb TDK-s tevékenység is folyik a karokon. A rendszeres intézménylátogatások kiváló alkalmat nyújtanak a hallgatóknak arra, hogy szakmai kap-csolatokat építsenek, illetve gyakorlatban is megtapasztalják az adott intézmény működését. A TDK-s konferenciák, szakmai előadások szintén népszerűek a diákok körében, hiszen azok egy-egy aktuális témát járnak körül.

Az Államtudományi és Közigazgatási Karon működő tucat-nyi TDK mintegy 120 tagot számlál. A legtehetségesebb TDK-hallgatók egyben a kar oktatói állományának utánpótlását is jelentik, hiszen az elmúlt években több TDK-s diák vált a kar tanárává. A kar hallgatói az OTDK-versenyeken jellemzően az Állam- és Jogtudományi Szekciókban indulnak és érnek el szép eredményeket. A 2015-ös, XXXII. OTDK Állam- és Jogtudományi Szekcióján az akkor még Közigazgatás-tudományi Kar tanulói két második és egy harmadik helyezést értek el, valamint négy különdíjat is szereztek. A legjobb opponensi helyet szintén két KTK-s oktató kapta. A Társadalomtudományi Szekcióban egy különdíjat szerzett a kar.

A Hadtudományi és Honvédtisztképző, valamint a Rendészettudományi Karok hallgatói eddig minden OTDK-n közel száz versenyzővel képviseltették magukat. A Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem jogelődje, a Zrínyi Miklós Katonai Akadémia (ZMKA) 1985-ös egyetemi rangra emelke-dését követően kapcsolódtak be a tanulók az OTDK-munkába. Megemlítendő, hogy a XVIII. OTDK idején alakult meg az OTDK Hadtudományi Szekciója. A XXI. OTDK-n, amelyet a Kilián György Repülő Műszaki Főiskolán (KGYRTF) Szolnokon

rendeztek meg (1993), az akadémiát 26 hallgató 25 pálya-munkával képviselte. A tanulók öt első, két második, három harmadik helyezést értek el és hat különdíjat kaptak. Az in-tézmények eredményességi listáján a ZMKA első helyezést ért el. A következő országos konferenciáknak szintén a jogelődök adtak otthont, 1995-ben a Rendőrtiszti Főiskola, majd 1997-ben a ZMNE Kossuth Lajos Katonai Főiskolai Kara, Szentendrén. A XXV. OTDK Hadtudományi Szekcióját a ZMNE Vezetés- és Szervezéstudományi Kara, a XXIX. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Had- és Rendészettudományi Szekcióját az egyetem Bólyai János Katonai Műszaki Kara rendezte. 2008–2009-ben a felsőoktatási rangsorban már mérték az OTDK-n való szereplés eredményességét is. A felsőok-tatási rangsorban a ZMNE 2008-ban a harmadik helyen, 2009-ben a tízedik helyen végzett. A HHK-n jelenleg öt di-ákkör működik (Nagybacsoni Nagy Vilmos Hadtudományi Tudományos Diákkör, Zrínyi Hadtörténelmi Diákkör, Korszerű Nemzetbiztonsági Tudományos Diákkör, Ifjú Hadtudósok Tudományos Diákkör, Gépjárműves Tudományos Diákkör). Az RTK jogelődjelődjenek, a Rendőrtiszti Főiskolának 1971-es megalapítását követően kezdte meg működését a büntetőjogi, a kriminalisztikai, a pszichológiai és a büntetés-végrehajtási TDK. Ma már társadalomtudományi, kriminológiai, határren-dészeti, közbiztonsági, közlekedési, államtudományi, vám- és pénzügyőr, katasztrófavédelmi, gazdaságvédelmi, bűnügyi és rendvédelem-történelmi TDK is működik. A főiskola első országos sikerét 1975-ben, az Állam- és Jogtudományi Szekcióban érte el, egy második helyezéssel. 1995-ben a főiskola adott otthont a XXII. Országos Tudományos Diákköri Konferencia Állam- és Jogtudományi, valamint a Hadtudományi Szekciójának, ekkor mintegy 240 pályaművet mutattak be. Az utóbbi tizenöt évben több mint 300 pályaművet nevezett a kar és jogelődje, amelyek közül közel 200 ért el helyezést, illetve kapott díjat.

Az egyetem „legfiatalabb” kara, a Nemzetközi és Európai Tanulmányok Kar (NETK) tehetséggondozási koncepciójának egyik alapeleme a hallgatók mentorálása, így tudományos di-ákkörök alakítása és működtetése. Noha a kar csupán egy éve kezdte meg működését, máris négy tudományos diákkör segíti a diákokat szakmai ismereteik és közéleti tájékozottságuk bővítésében. A NETK 2015 szeptemberében megalakította Kari Tudományos Diákköri Tanácsát, 2016 tavaszán pedig megren-dezte első Intézményi Tudományos Diákköri Konferenciáját. A karok által kutatott és oktatott tudományterületek iránt érdeklődő és azokkal tudományos szinten foglalkozni kívánó NKE-hallgatóknak az egy-egy tudományos diákkörhöz való csatlakozás kiváló lehetőség arra, hogy szakmai és módszerta-ni ismereteiket bővítsék, jártasságot szerezzenek az önálló tu-dományos munka végzésében, tudásukat megmérjék az ITDK és az OTDK versenyein. ●

Egyenlő esélyekkel

SZÖVEG: **BENEDEK MARIANN**

Április elejétől van érvényben az NKE esélyegyenlőségi terve. Az év végéig hatályban lévő rektori utasítás a közalkalmazottak jogállásáról, valamint a fogyatékos személyek jogairól és esélyegyenlőségük biztosításáról szóló törvénnyel összhangban, az Egyetem Esélyegyenlőségi Bizottságával történt egyeztetést követően született meg.

Az egyetem esélyegyenlőségi terve kiterjed az egyetem valamen-nyi foglalkoztatottjára, ideértve a vezényelt vagy kirendelt állo-mányt is. Május végén az Egyenlő Bánásmód Hatóság (EBH) mun-katársa, dr. Lukovics Adél hatósági főreferens esélyegyenlőségi, tudásátadó képzést tartott az egyetemi polgároknak. Az EBH jogásza előadásában ismertette a hatóság szerepét, a vonatkozó jogszabályokat, vázolta az általános esélyegyenlőségi alapelveket, a munkahelyi környezetben értelmezhető alapese-teket. A diszkriminációs ügyekkel foglalkozó hatóság 2005-ben kezdte meg működését. Autonóm államigazgatási szerv, illetékes-sége az egész országra kiterjed. Az egyenlő bánásmódról és az esélyegyenlőség előmozdításáról külön törvény (Ebkvtv.) rendelke-zik hazánkban, de az Ebktv.-n kívül egyéb jogszabály is biztosítja az egyenlő bánásmódhoz való jogot (például a fogyatékos személyek

jogairól szóló törvény, a Munka törvénykönyvének „egyenlő mun-káért egyenlő bér” elve). A diszkriminációval kapcsolatos két leg-főbb kategória az egyenlő bánásmód követelménye, valamint az esélyegyenlőség biztosítása. Ez utóbbi proaktív viselkedést igényel, előírja, hogy a bizonyos okok miatt hátrányban lévő csoportokat és egyéneket előnyben kell részesíteni ahhoz, hogy az esélyegyen-lőség teljesüljön. Az egyenlő bánásmód az azonos feltételek biz-tosítását, a különbségtétel tilalmát jelenti. Az Ebktv. meghatároz az egyének identitásához kapcsolódó, ún. védett tulajdonságokat. Ilyen tulajdonságok például a faji hovatartozás, a bőrszín, a nemze-tiséghez való tartozás, az anyanyelv, a fogyatékoság, az egészségi állapot, a vallási, a világnézeti meggyőződés, a politikai vagy más vélemény, a családi állapot, az anyaság (terhesség), az apaság, a szexuális irányultság, a nemi identitás, az életkor, a társadalmi

AZ NKE EGYETEMI ESÉLYEGYENLŐSÉGI BIZOTTSÁGÁNAK MŰKÖDÉSÉT AZ ESÉLYEGYENLŐSÉGI SZABÁLYZAT HATÁROZZA MEG. ELNÖKE AZ EGYETEM REKTORA ÁLTAL HATÁROZATLAN IDŐRE MEGBÍZOTT EGYETEMI ESÉLYEGYENLŐSÉGI KOORDINÁTOR, TAGJAINAK LÉTSZÁMA NYOLC FŐ. A KAROK, AZ EHÖK, A SZAKSZERVEZET EGY-EGY FŐT DELEGÁLNAK, AZ EGYETEM INTÉZETEIT SZINTÉN EGY FŐ KÉPVISELI. A BIZOTTSÁGI ÜLÉSEKRE A KÉRVÉNYEK SZÁMÁNAK FÜGGVÉNYÉBEN, DE LEGALÁBB KÉTHAVONTA KERÜL SOR. A BIZOTTSÁG 2014-BEN NEGYVENHAT, 2015-BEN HARMINCNÉGY HALLGATÓI KÉRELMET BÍRÁLT EL, IDÉN ÁPRILIS VÉGÉIG TIZENHETET.

származás, a vagyoni helyzet, az egyéb tulajdonság, jellemző. Diszkriminációról csak abban az esetben beszélhetünk, ha valamely védett tulajdonság miatt éri hátrányos megkülönböztetés az egyént. A jogszabály a hátrányos megkülönböztetés öt formáját említi. A közvetlen és a közvetett hátrányos megkülönböztetést, a jogellenes elkülönítést (szegregáció), a zaklatást, valamint a megtorlást. Az EBH legtöbbször közvetlen hátrányos megkülönböztetéssel kapcsolatos eseteket vizsgál. Közvetlen hátrányos megkülönböztetésről akkor beszélünk, ha egy adott személy vagy csoport védett tulajdonsága miatt kedvezőtlenebb bánásmódban részesül, mint amelyben más, összehasonlítható helyzetben levő személy vagy csoport részesült, részesül vagy részesülne. A megtorlás a hátrányos megkülönböztetés egyetlen olyan formája, amelynek nem feltétele a védett tulajdonság megléte, mivel a megtorlás azért éri az egyént, mert az egyenlő bánásmód követelményének megsértése miatt emelt kifogást.

Az Ebktv. hatálya kiterjed a közszféra valamennyi szereplőjére, akik az egyenlő bánásmód követelményét valamennyi, míg a magánszféra szereplői csak az Ebktv. által meghatározott (például szolgáltatók, hirdetést közlétezők, munkáltatók) jogviszonyukban kötelesek megtartani. Nem terjed ki azonban a törvény személyi hatálya például a családtagok, hozzátartozók, szomszédok egymás közötti, gazdasági társaságok, más szervezet tagjai közötti, tagssággal összefüggő viszonyaikra, illetve az egyházak hitéleti tevékenységére. Magánszeméllyel szemben – hátrányos megkülönböztetés esetén – a polgári törvénykönyv értelmében személyiségi jogi per kezdeményezhető.

Diszkrimináció esetén nem csupán az EBH-hoz lehet fordulni: munkajogi, valamint személyiségi jogi per is indítható. A jogérvényesítés formájának megválasztása előtt mérlegelni kell az eljárások előnyeit és hátrányait. Az EBH eljárása egyszerűbb, olcsóbb, rövidebb – 75 nap, kiskorú érdekeinek veszélyeztetése esetén 45 nap –, ügyfélbarát, ám szűkebb körű jogorvoslatot eredményez. A bírósági

eljárás ugyan teljesebb körű jogorvoslatra ad lehetőséget – például a munkaviszony helyreállítását vagy kártérítést is eredményezhet –, de drágább, és több időt vesz igénybe az eljárás lefolytatása. Az EBH eljárása a kérelem benyújtásával indul (kivéve azon esetek körét, amikor a hatóság hivatalból járhat el). A kérelemnek vannak tartalmi követelményei – a kérelmező és a bepanaszolt szerv vagy személy, hátrány, valamint védett tulajdonság megjelölése, illetve az okozati összefüggésre való utalás –, de formai előírása nincs. Az eljárás zárulhat annak megszüntetésével (például kérelem visszavonása, kérelmező a hiánypótlási felhívásnak nem tesz eleget), határozathozatallal (jogsértést megállapító határozat, illetve kérelmet elutasító határozat), valamint egyezséggel is. Abban az esetben, ha bármelyik fél a hatóság határozatát magára nézve sérelmesnek érzi, a Fővárosi Közigazgatási és Munkaügyi Bírósághoz, annak döntésével szemben pedig a Kúriához lehet fordulni jogorvoslatért.

A következő hónapokban az egyetemnek és Esélyegyenlőségi Bizottságának számos végrehajtandó feladatot kell teljesítenie. Többek között ki kell alakítania a befogadó munkahelyi kollektívát; a fogyatékos foglalkoztatottak támogatásának érdekében anonim kérdőíves igényfelmérést kell szerveznie, a felmérés eredményei alapján pedig akciótervet kell kidolgoznia. A nyugdíj előtt álló foglalkoztatottakat tájékoztatniuk kell az aktuális nyugdíjazási szabályokról, a gyermeket nevelő vagy családalapításra készülő alkalmazottak számára különféle támogatásokat kell biztosítaniuk (beiskolázási, nevelési és családalapítási támogatás). A foglalkoztatottak esélyegyenlőségi ismeretbővítésére vonatkozó kötelezettség már teljesült, hiszen május végén az oktatási rektorhelyettes esélyegyenlőségi képzést szervezett az egyetemi felsővezetők és a téma iránt érdeklődő közalkalmazottak részére. ●

A 2015. DECEMBER 31-I FOGLALKOZTATÁSI ADATOK ALAPJÁN A KÖZALKALMAZOTTI LÉTSZÁM NÖVEKEDÉSE MELLETT (727 FŐRŐL 756 FŐRE) A NŐI MUNKAVÁLLALÓK ARÁNYA EMELKEDETT (59,01 SZÁZALÉKRÓL 60,85 SZÁZALÉKRA) 2014-HEZ KÉPEST. A NYUGDÍJKORHATÁRT ÖT ÉVEN BELÜL ELÉRŐ FOGLALKOZTATOTTAK SZÁMA RADIKÁLIS CSÖKKENÉST MUTAT: A 2014. ÉVI 15,27 SZÁZALÉKOS ARÁNY 2015. ÉV VÉGÉRE 4,23 SZÁZALÉKRA MÉRSÉKLŐDÖTT. AZ EGYETEMEN A TOVÁBBFOGLALKOZTATOTT NYUGDÍJASOK ARÁNYA 4,23 SZÁZALÉK. A GYERMEKNEVELÉSBEN ÉS -VÁLLALÁSBAN KÜLÖNÖSEN ÉRINTETT KORCSOPORTBA TARTOZÓ FOGLALKOZTATOTTAK KÖZÜL A GYERMEKET NEVELŐK SZÁMÁT AZ ISKOLAKEZDÉSI TÁMOGATÁST IGÉNYLŐK SZÁMÁBÓL LEHET MEGBECSÜLNI. EZ 2015-BEN 139 FŐT JELENTETT. FOGYATÉKOSSÁGRA, FAJTI HOVATARTOZÁSRA, EGÉSZSÉGI ÁLLAPOTRA VONATKOZÓ NYILVÁNTARTÁST AZ NKE NEM VEZET.

Intézetátalakítással a közszolgálati továbbképzésért

SZÖVEG: **BENEDEK MARIANN**

A Kormány 2014-ben új alapokra helyezte a közszolgálati továbbképzés rendszerét, amelyben kulcsszerepe volt a képzések fejlesztését, szervezését, megvalósítását, illetve a rendszerszintű informatikai támogatást végző Nemzeti Közzszolgálati Egyetemnek, kiemelten a Vezető- és Továbbképzési Intézetnek (VTKI). Az elmúlt években a VTKI bázisán kiépült a kötelező, rendszeres és egységes közigazgatási továbbképzési rendszer. Az intézetben folyó munkának köszönhetően korszerű és gazdag programkínálat, megújult tudástartalmak és korszerű oktatási módszerek várják a köztisztviselőket.

A VTKI életében komoly kihívást jelent, hogy a Közigazgatás- és Közzszolgáltatás-fejlesztési Operatív Program (KÖFOP) Éves Fejlesztési Keretben (ÉFK) az NKE-t két kiemelt projektben is nevesítették. A KÖFOP-ot az Európai Bizottság határozatban hagyta jóvá, fejlesztései *A hatóságok és az érdekelt felek intézményi kapacitásának javítása és a hatékony közigazgatáshoz történő hozzájárulása* EU tematikus cél elérését biztosítják. A két, egyetemen megvalósuló kiemelt KÖFOP-projekten kívül az NKE további KÖFOP-projektek – a közszolgálati életpályarendszer, valamint az antikorrupciós törekvések szakterületeken – sikeres kivitelezésében mint konzorciumi partner vehet részt. A tisztviselői továbbképzési rendszer fejlesztésével kapcsolatos feladatok valamennyi projektben megtalálhatók, így a projektmegvalósításban a VTKI meghatározó szerepet lát majd el. 2016–2020 között komplex állami és közszolgálati tudásfejlesztésre kerül sor. A szolgáltatói szemléletű feladatellátáshoz szükséges kompetenciákat nyújtó, az életpályamodellnek megfelelő

emberierőforrás-menedzsment rendszer bevezetésének való eleget tétel a VTKI következő éveit alapvetően határozza meg. A közigazgatás és a közzszolgáltatások fejlesztésében, a lakosság és a vállalatok adminisztratív tehercsökkentésében, az elektronikus szolgáltatások kiterjesztésében a kompetens tisztviselő jelenti a kritikus humánfaktort. A megfelelően képzett, motivált tisztviselők képzéséhez elengedhetetlen az egyéni fejlesztési igényeket szolgáló programok, a korszerű tanulási feltételek és a fejlesztő környezet megléte. Ezek elérését segíti a két KÖFOP-projekt. A projektvállalásoknak megfelelően a tisztviselők egyéni fejlesztési igényein alapuló képzési programkínálat létrehozása kizárólag korszerű tanulási eszközökkel (e-learning képzések, virtuális osztályterem), a tisztviselők egyéniesített életpályán belüli mobilitását elősegítő fejlesztési programokkal (új szakirányú továbbképzésekkel, képesítő képzési programokkal) lehetséges. Mindezek megteremtése a VTKI új küldetése. Az új célok teljesítésének érdekében szükségessé vált a szervezet átalakítása, a feladatok mennyiségéhez igazodó struktúra létrehozása, valamint a céloknak megfelelő, új szemléletű feladatellátás megalapozása. ➤

Az intézet hónapok óta készül a nagy volumenű, országos, a közigazgatás-fejlesztést komplex módon érintő fejlesztési tevékenység megvalósítására. 2016. április 1-jén fogadták el a VTKI Szervezeti és Működési Rendjét (SzMR). A régi szervezeti struktúra (Igazgatói Iroda, Fejlesztési Központ, Szervezési és Szolgáltatási Központ) átalakításával a korábbi szervezeti egységek egy része megváltozott feladatkörrel és elnevezéssel – így Képzésfejlesztési Központként a fejlesztési területen és Szervezési Központként a képzésszervezés területén – folytatja munkáját. Új szervezeti egységként létrejött az Oktatási Központ, és újjáalakult a Minőségirányítási Központ. Az Igazgatói Iroda megerősítette eddigi működését, a kiemelt fejlesztésekhez kapcsolódó megnövekedett személyügyi ügyfélszolgálati feladatok ellátására pedig megalakult a Személyügyi Iroda. A projektfejlesztési feladatok szakmai koordinációs központjaként létrejött a Projektfejlesztési Központ, amely a KÖFOP-projektek támogatási szerződésnek megfelelő szakmai végrehajtását támogatja. Az intézet tevékenységének célja a közszolgálati továbbképzési programok fejlesztése és megvalósítása érdekében történő

kapacitásfejlesztés. A kormányhivatalokkal, területi hatóságokkal, vidéki egyetemekkel és önkormányzatokkal történő együttműködésekön keresztül a VTKI biztosítani kívánja a teljes és arányos országos jelenlétet. A KÖFOP-projektek keretében sor kerül a közszolgálati továbbképzési rendszer infrastrukturális feltételeinek fejlesztésére, s így valamennyi megyeszékhelyen biztosítottá válik a helyi igényekhez illeszkedő, azokat kiszolgáló képzésszervezési kapacitás. Realizálódik a helyben dolgozó, magasan képzett tisztviselők bevonása a képzési programok fejlesztésébe, a tisztviselők oktatásába. A közszolgálati továbbképzési programok tisztviselők számára történő, minél szélesebb körű hozzáféréseinek biztosítása a Szervezési Központ működésének célja. A közszolgálati továbbképzési rendszerben mintegy 70 ezer tisztviselőnek van továbbképzési kötelezettsége, részükről jogos elvárás, hogy a továbbképzési igényeket korszerű felnőttképzési módszertant alapul véve, rugalmasan és a legújabb tudományos eredményekre alapozva elégeítsék ki. A Szervezési Központ ellátja a képzés- és vizsgaszervezési tevékenységet a szakértők, oktatók, képzők, vizsgáztatók, vizsgabiztosok és egyéb közreműködők

2015 – A TOVÁBBKÉPZÉS SZÁMOKBAN

Az egyetemen 2015-ben 133 meglévő tananyag hatályosítására, illetve 18 új tananyag fejlesztésére került sor. A továbbképzési programjegyzéken 2015. év végén 2335 program szerepelt, ezek mintegy 15 százaléka az NKE által nyújtott közszolgálati továbbképzési program, 85 százaléka pedig belső továbbképzési program. 2014-hez képest a programok száma 16 százalékos bővülést mutatott, amely a belső továbbképzési programok nagyarányú nyilvántartásba vételének köszönhető. Az egyéni továbbképzési tervekben szereplő programok száma a 2014. évi adatokhoz képest megduplázódott. A továbbképzési tervekben szereplő 1409 továbbképzési programot összesen 364 013 alkalommal vették fel a tisztviselők egyéni továbbképzési terveikbe. Egy tisztviselő éves képzési tervében átlagosan 4 program szerepelt. Az összes, éves tervekbe felvett képzés 85,6 százalékát teljesítették sikeresen a tisztviselők, a sikertelen teljesítések aránya 1,2 százalék volt, míg a felvett képzések 11,1 százalékához nem kapcsolódott teljesítés.

kiválasztásának, felkészítésének és továbbképzésének tekintében; felel az ügyfélszolgálati tevékenységért, a közigazgatási vizsgarendszerrel, közszolgálati továbbképzéssel kapcsolatos nyilvántartásokat vezeti; kapcsolatot épít a közszolgálati továbbképzési és vizsgarendszerben közreműködő társegyetemekkel és a fővárosi, megyei kormányhivatalokkal. A Képzésfejlesztési Központ tevékenysége az átalakulást követően a továbbképzési programok és a szakirányú továbbképzések fejlesztésére, valamint az abban és az oktatásban résztvevők – oktatók, tutorok, trénerok – személyi fejlesztésére koncentrálódik. A tartalomfejlesztés keretében kialakítja a közszolgálati továbbképzési programok képzésfejlesztési terveit, gondoskodik azok hatályosításáról; aktualizálja a közigazgatási és ügykezelői alapvizsga, valamint a közigazgatási szakvizsga követelményrendszerét, tananyagát, vizsgakérdéseit, továbbá a szakirányú továbbképzési szakok képzési programját, tantárgyait, tananyagait. A központ a személyi fejlesztéssel összefüggő feladatai körében kidolgozza az oktatók, szakértők és egyéb közreműködők felkészítésének és továbbképzésének módszertanát és programjait, részt vesz az oktatók, szakértők, egyéb közreműködők kiválasztási kritériumrendszerének meghatározásában, valamint biztosítja azok felkészítését és továbbképzését.

A Képzésfejlesztési Központ szorosan együttműködik az újonnan alakult Oktatási Központtal, amely biztosítja a továbbképzések fejlesztéséhez szükséges oktatói, szakértői erőforrásokat. Az Oktatási Központ tizenegy kabinetből épül fel, amelyek a közszolgálati szakemberképzés szempontjából olyan kiemelt szakterületeken biztosítanak speciális szak tudást, mint a fenntartható fejlődés, a közszolgálati média és kommunikáció, a közszolgálati informatika, kormányzati tanulmányok, közgazdálkodás és menedzsment, közszolgálati

integritás, kormányhivatali és hatósági ügyviteli tanulmányok, közszolgálati kompetenciafejlesztés, fejlesztéspolitika és projektmenedzsment, szociális és pedagógiai tanulmányok, idegen nyelvi tanulmányok.

A Minőségirányítási Központ tevékenységében ellátja a közszolgálati továbbképzéssel, közigazgatási vizsgarendszerrel és az intézettel kapcsolatos minőségirányítási feladatokat; a programminősítési és program-nyilvántartási, valamint az oktatói-szakértői minőségbiztosítási feladatokat. A szervezeti egység létrehozásának legfőbb indoka, hogy a KÖFOP-projektek végrehajtása során az intézet egy olyan új minőséget kíván meghonosítani, amelyben a kompetenciaalapú képzés, illetve a gyakorlati alkalmazhatóság válik a képzések súlypontjává.

A Személyügyi Iroda a KÖFOP-projektben megvalósuló humán erőforrás-fejlesztésekhez szakmai támogató háttérrel nyújt a személyügyi feladatok előkészítésétől azok végrehajtásáig. Kapcsolatot tart a kiemelt pályázati projektek megvalósításában részt vevő oktatókkal, szakértőkkel, egyéb közreműködőkkel, ellátja a velük kapcsolatos személy- és munkaügyi feladatokat (pl. foglalkoztatási jogviszonyhoz kötődő, információkezelési feladatok, adatszolgáltatások). A VTKI által megvalósított KÖFOP szakmai fejlesztési tevékenységek vonatkozásában a központi szakmai koordinációt, az információk nyilvántartását és az ügyek KÖFOP szempontú támogatását a Projektfejlesztési Központ végzi, amely az elsődleges operatív szakmai kapcsolattartó a támogató Miniszterelnökség és a projekt adminisztrációját végző Központi Projektiroda felé.

A KÖFOP-projektek sikeres megvalósítása érdekében az intézetben dolgozók létszáma a jelenlegi hatvan főhöz képest a jövőben jelentősen megemelkedik. ●

Nekrológ: Elhunyt Prof. Dr. Molnár Miklós

SZÖVEG: DR. CHRISTIÁN LÁSZLÓ

Molnár Tanár Úr fiatalon belevetette magát a tudományos tevékenységbe, hallgató korában aktív demonstrátor volt, majd a diplomával a kezében azonnal megkezdte a meredeken felfelé ívelő, méltán sikeres egyetemi oktatói pályafutását. Legkedvesebb témái közé tartozott a közigazgatási jog dogmatikája. Előadásaiiban képes volt egy-egy elméleti kérdést hosszasan, ugyanakkor érdekfeszítő módon, több oldalról megvilágítani. Tudományos karrierje mellett sikeres ügyvédi praxist épített fel, és kamatoztatta a gyakorlatban is kimagasló elméleti felkészültségét és nyelvi képességeit. Alapos, kimért, szerény, csendes és nyugodt embernek ismertem meg. Az volt az érzésem, hogy nincs az a helyzet vagy felkészületlen vizsgázó, aki ki tudná hozni a sodrából. Felnéztem rá fiatal oktatóként, jólesett, hogy az első pillanattól partnerként kezel,

olyasvalaki volt, akinek a szavára érdemes volt odafigyelni. Utolsó találkozásaink egyike az NKE RTK-n volt. Második emeleti dékán-helyettesi, csodálatos panorámával rendelkező sarokirodájában ültünk le beszélgetni. Szokás szerint udvarias, előzékeny és érdeklődő volt, átbeszéltük közös ügyeinket és az aktuális történeteket a Szentkirályi utcától a Farkasvölgyi útig. Az elmúlt három évben azonban aggódtunk Molnár Professor Úrért, mert csak ritkán kaptunk hírt felőle. Néhány hete azonban örömmel értesültem, hogy júniustól a közigazgatás egyik fontos intézményének szolgálatába állítja tudását, tapasztalatát. Most pedig értetlenül és hitetlenkedve állunk, hogy közben Ő csendben, szó nélkül, fájón korán távozott. Isten Veled Professor Úr, nyugodj békében! ●

Molnár Miklós 1964-ben született Budapesten, általános és középiskolai tanulmányait Egerben végezte. 1987-ben az Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam- és Jogtudományi Karán „summa cum laude” minősítéssel szerzett jogi diplomát. 1984-től az Államigazgatási Jogi Tanszék demonstrátora, 1987-től tudományos segédmunkatárs, később tanársegéd, 1991-től adjunktus, 1994-től egyetemi docens volt, 2010-ig oktatott az ELTE-n. 1993-ban védte meg a *Közigazgatási döntési autonómia néhány elméleti problémája* című kandidátusi értekezését, ezzel az állam- és jogtudomány kandidátusa tudományos fokozatot szerzett, majd 2000-ben habilitált. 1996–2001-ig a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem tanszékvezető egyetemi docense, 1999-től a Pázmány Péter Katolikus Egyetem Jog- és Államtudományi Kar Közigazgatási Jogi Tanszék egyetemi docense, 2003-tól egyetemi tanár, majd 2013-ig kutatóprofesszor volt. 2002-től az Országos Választási Bizottság tagjaként, illetve elnök-helyetteseként tevékenykedett 2010-ig. 2002-től a Rendőrtisztí Főiskola tanszékvezető oktatója. 2010-től a Rendőrtisztí Főiskola tudományos és nemzetközi rektor-helyettesi feladatait látta el. 2012. január 1-től 2013 augusztusáig az NKE RTK tudományos és nemzetközi dékánhelyettese. Kutatási területei a közigazgatási jog és az alkotmányjog számos tárgykörére kiterjedtek, így többek között a választási eljárásjog, valamint a közigazgatást, illetve a vezetés- és szervezés-tudomány, közigazgatási jogtudomány dogmatikája, a közigazgatási

döntés jogi meghatározottsága, közigazgatási jogalkotás, európai közigazgatási jog, továbbá a rendészeti igazgatás és az iparigazgatás. Ki kell emelnünk még a honvédelmi jog és honvédelmi igazgatás területén írt munkáit, komoly fejezetei ezek a magyar védelmi alkotmányosságnak. 1988 és 2015 között több mint félszáz tudományos publikációja jelent meg, írásai mértékadók, erről tanúskodnak a magas idézettségi mutatók. Két fő művének *A közigazgatás döntési szabadsága* című monográfiáját és a feleségével (Tabler, Margaret M.) a közigazgatási szerződések kérdéseiről írt tanulmányát tekinthetjük, amelyek együtt több mint 50 független idézést kaptak eddig. Tagságai a teljesség igénye nélkül: tagja volt az MTA Köztisztviselőinek és Közigazgatás-tudományi Bizottságának, a Közigazgatási Szakvizsga Bizottságnak, a Magyar Rendészettudományi Társaságnak, elnöke az Európai Jogakadémia Hadijogi és Biztonságpolitikai Tagozatának, társelnöke a Regionális és Önkormányzati Tagozatnak. Több mint tucatnyi tanulmányúton vett részt Hong-Kong-tól az Amerikai Egyesült Államokig. Számos kutatást végzett külföldön. Többször működött meghívott kutatóként, illetve vendégprofesszorként különböző külföldi egyetemeken, valamint szakmai műhelyekben, így például Magyar Állami Eötvös Ösztöndíjjal Brüsszelben a Nemzetközi Közigazgatás-tudományi Intézetben. Egyetemi karrierje során mindvégig oktatott angol nyelven is, itthon és külföldön egyaránt. Nemzetközi elismertsége a fentiek együttes eredménye.

43. tisztavató ünnepségére készül az RTK

SZÖVEG: DR. TÓTH NIKOLETT ÁGNES
FOTÓ: ZSARU MAGAZIN / SZABÓ LÁSZLÓ, SZILÁGYI DÉNES

A korábbi évek hagyományainak folytatásaként az NKE idén is a Budai Várban tartja rendőrtisztavató ünnepségét, amelyre megkezdődött a felkészülés. Az előkészületekről, a múltról, a jelenről, érzésekről Dr. habil. Boda József nb. vezérőrnagy, dékán, valamint a kiképzők és hallgatók osztották meg gondolataikat.

»

AZ ESKÜTÉTEL A TISZTAVATÁSI ÜNNEPSÉG FÉNYPONTJA. AZ ESKÜT TEVŐ HALLGATÓK A VEZÉNYLŐ PARANCSNOK VEZÉNY-SZAVÁRA HÁROM UJJUKAT ESKÜRE EMELVE ISMÉTLIK AZ ESKÜ SZÖVEGÉT AZ ELŐOLVASÓ HALLGATÓ UTÁN. A RENDVÉDELMI FELADATOKAT ELLÁTÓ SZERVEK HIVATÁSOS ÁLLOMÁNYÁNAK SZOLGÁLATI JOGVISZONYÁRÓL SZÓLÓ 2015. ÉVI XLII. TÖRVÉNY TARTALMAZZA A FEGYVERES SZERV HIVATÁSOS ÁLLOMÁNYA ESKÜJÉNEK A SZÖVEGÉT:

„ÉN ... BECSÜLETEMRE ÉS LELKIISMERETEMRE FOGADOM, HOGY MAGYARORSZÁGHoz ÉS ANNAK ALAPTÖRVÉNYÉHEZ HŰ LESZEK; JOGSZABÁLYAIT MEGTARTOM ÉS MÁSOKKAL IS MEGTARTATOM, SZOLGÁLATI KÖTELEZETTSÉGEMET, HA KELL, ÉLETEM KOCKÁZTATÁSÁVAL IS TELJESÍTEM; ELŐLJÁRÓIM PARANCSAINAK ENGEDELMESKEDEM, ALÁRENDELTEJEMRŐL LEGJOBB TUDÁSOM SZERINT GONDOSKODOM; HIVATÁSOMAT A MAGYAR NEMZET JAVÁRA GYAKOROLOM. (AZ ESKÜTEVŐ MEGGYŐZŐDÉSE SZERINT:) ISTEN ENGEM ÚGY SEGÉLJEN!”

A Rendészettudományi Kar és jogelődje, a Rendőrtiszti Főiskola a 43. tisztavató ünnepséget rendezi meg idén, tizenharcadszor a várban, ebből harmadik alkalommal a Kapisztrán téren. A végzett hallgatók a Szent Korona másolata és a történelmi zászlók előtt, Orbán Viktor miniszterelnök és a tábornoki kar jelenlétében teszik le a tiszti esküt, tiszti kinevezést kapnak és a rendészeti szerveknél végzettségüknek megfelelő beosztásokat tölthetnek be.

Kallós András r. alezredes, az RTK Kiképzési és Nevelési Osztályának a vezetője 2004 óta a tisztavatás vezénylő parancsnoka. Kollégáival többéves rutinnal minden évben alaposan és lelkiismeretesen készülnek arra, hogy a végzett hallgatók az ország és a rendészeti szervek vezetői, a történelmi jelképek, valamint szülei és hozzátartozói előtt tegyenek ünnepélyes esküt. Egy héttel a tisztavatás előtt a végzős évfolyam díszzászlóaljja alakul. Ez egyben egy rendkívül intenzív időszak kezdetét is jelenti: napi öt-hat óra gyakorlást. „Ez az idő nagyon rövid. Egyrészt teljesen új összetételűek a díszszakaszok. Más rendezőelvek alapján kell összeállítanunk a hallgatókat, másrészt a rendelkezésre álló napok alatt a diplomaátadó ünnepség és a rendészeti szervek befogadó ünnepsége is fontos esemény” – hangsúlyozta az alezredes. Hozzátette, hogy

mind a tisztavatás felkészülését is vezető vezénylő parancsnoknak, mind pedig a záróvizsgák nehézségein túljutott hallgatónak embert próbáló feladat a tisztavatási ünnepségre való felkészülés. „Lelkesíteni kell őket, fegyelmezni, vállalni kell esetenként egyes, az alaki feladatokat nem megfelelő szinten végrehajtó hallgatókkal történő többletgyakorlást.” Erdelics Tibor gazdaságvédelmi nyomozói szakirányon végzős hallgató, akit a tanárai általános iskolás kora óta a színészi pálya felé próbáltak orientálni, azonban ő gyermekkorától rendőrszeretne lenni. Hamarosan valósággá válik az álma, nyomozó lesz. Általánosságban elmondható, hogy a képzés rendszerességet hozott a hallgatók életébe, kitartóbbak lettek, az önkontroll, a céltudatosság, az alázat és a tisztelet is az életük részévé vált. A rendőri hivatást szolgálatnak tekintik, hasznos tagjai kívánnak lenni a társadalomnak. A jogi tárgyak közül a közigazgatási jog elsajátítása volt a legnehezebb, a büntetőjog a legérdekesebb számukra. A hallgatók a három év alatt pontokat gyűjthettek tanulmányi eredménytől, közéleti tevékenységtől függően. Ha egy szolgálati helyre a megadottnál többen jelentkeztek a szakaszból, a legtöbb pontot összegyűjtött hallgató határozhatott először arról, hová szeretne jelentkezni. A végzősök véleménye szerint ezért is érdekes volt kitartóan küzdeni az évek során.

Kiss Laura közlekedésrendészeti szakirányon végez, előadó lesz. Úgy véli, egy nő ugyanúgy el tudja érni a céljait ebben a hivatásban, mint bármelyik más munkahelyen. Egyértelmű számára, hogy megtalálta a helyét.

Téglás Csaba, akit mindig is vonzott az egyenruha, határrendészeti előadóként dolgozik majd. A közlekedésrendészeti szakirányon végző tanulónak egyik közeli ismerőse ajánlotta ezt a pályát. A mai napig több szolgálati ág is érdekli, a későbbiek során közrendvédelmi vagy bűnügyi területen szeretne majd elhelyezkedni, ha lehetősége lesz rá. Annak ellenére, hogy kellemes érzésekkel gondol vissza az elmúlt évekre, hiszen úgy érezte itt magát, mint egy nagy családban, ahol mindenki ismeri egymást, minden vágya, hogy végre munkába állhasson.

A bűnügyi igazgatási és a rendészeti igazgatási szak hallgatói elmondták, hogy évközben számos gyakorlati órájuk van. A hallgatók minden nyáron egy hónap kötelező gyakorlaton vesznek részt, a kinevezés előtti utolsó szakmai gyakorlat pedig már azon a szolgálati helyen zajlik, ahová a diákot ki fogják nevezni, így megismerkedhet leendő szolgálati helyével. Zsákai Lénárd ezt a gyakorlatot határrendészeti szakirányos tanulóként a Kelebiai Határrendészeti Kirendeltségen végezte. Ő középiskolás kora óta erre a pályára készül.

Dr. habil. Boda József nb. vezérőrnagy, az NKE Rendészettudományi Karának dékánja hangsúlyozta: a hároméves képzés során pszichikai és fizikai próbatételek elé állítják a hallgatókat. „A kiképzés intenzív szakaszát eredményesen végrehajtják, sikeresen abszolválják az elkövetkezendő három évet is. Kollégáim nagyon sokat dolgoznak azon, hogy felkészítsék a diákokat elméletben és gyakorlatban egyaránt. A tisztavatás mérföldkő a hallgatók életében, be tudjuk mutatni az országnak, mit értünk el közösen a képzés ideje alatt. Büszke vagyok arra, hogy jól képzett, életerős fiatalembereket adunk minden évben a rendvédelmi szerveknek, akik akár az életüket is készek feláldozni a hazáért” – fogalmazott a dékán.

Lőrincz Kornél r. százados 2009 óta évfolyamparancsnokként dolgozik, szolgálati szülőként definiálta azt a munkát, amit végez. A legfőbb feladata az, hogy a kollégáival a civil létből érkezett diákoknak megtanítsa a követendő normákat, felkészítse őket a leendő hivatásos létre. Szobaszemléket tart, ellenőrzi, hogy a hallgató bejár-e órákra. Hat éve szervezi a tisztavatás rendezvénybiztosítását, amelynek során az elsőévesek a vendégek fogadásában, a sajtó képviselőinek a kísérésében, a kordonszolgálatban vesznek részt. „A munkánkat a BRFK és a Készenléti Rendőrség is segíti, idén beléptető kapuk is lesznek a bejáratoknál. Végzőseinkre mindig büszkék vagyunk” – hangsúlyozta a százados. ●

MAGLITE Többnemzeti Összhaderőnemi Logisztikai Kiképzés

Húsz éve a katonai felsőoktatás szolgálatában

SZÖVEG: DR. VENEKEI JÓZSEF ALEZREDES, KIKÉPZÉSVEZETŐ
FOTÓ: VENEKEI JÓZSEF ARCHÍV

A Nemzeti Közsolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának jogelőd intézménye, a Zrínyi Miklós Nemzetvédelmi Egyetem az 1990-es évek második felétől kezdődően élenjáró szerepet vállalt a NATO-tagországokkal való interoperabilitás megteremtésében. Hazánk NATO-hoz való csatlakozását megelőzően elvárásként jelentkezett az úgynevezett „kétnormás képzés” bevezetése és érvényesítése a tantervekben. Ez azt jelentette, hogy a Magyar Honvédségnél alkalmazott eljárásrendek oktatása mellett már a NATO által alkalmazottakat is oktatni kellett, ami jelentős kihívások elé állította az oktatói állományt, hiszen kevés ember állt rendelkezésre, akik járatosak voltak a nyugati hadtudományban. Nem sokan voltak azok, akik nemcsak elméleti ismeretekkel rendelkeztek az akkori NATO-tagországok stratégiájáról és

taktikájáról, hanem azokat a gyakorlatból is ismerték. Azon szakemberek számára, akik rendelkeznek a törzsmunka során szerzett tapasztalatokkal, ismert tény, hogy a törzs irányítása, a döntések előkészítése és az együttműködés megszervezése mind olyan feladatok, amelyeket békeidőszakban szervezett törzsvezetési gyakorlatokon lehet elsajátítani. A törzsvezetési gyakorlatok lehetőséget adnak a lehetséges valós helyzetek hozzávetőlegesen pontos szimulálására, ezért kiválóan alkalmasak az elméletben megszerzett ismeretek begyakorlására és készségszintre emelésére. A MAGLITE program gondolata 1995-ben vetődött fel először, amikor az Egyesült Királyság Magyarországra akkreditált védelmi attaséja a Honvédelmi Minisztériumon keresztül megkereste a Magyar Honvédség Parancsnokságát, hogy

felajánljon egy kétoldalú programot. A megkeresés alapját a hazai szaktárca, valamint Nagy-Britannia és Észak-Írország Egyesült Királysága Védelmi Minisztériumának közös, védelmi együttműködésről szóló Egyetértési Nyilatkozata képezte, amelyben a felek megerősítették elkötelezettségüket a védelmi együttműködés és kapcsolatok területén. Ennek az együttműködésnek az egyik lehetséges területét a katonai logisztikában jelölték meg, amelynek egyik oka abban keresendő, hogy a Királyi Logisztikai Csapatok (Royal Logistic Corps) megalakulásával a tisztek felkészítésére tanfolyam rendszerű képzési formát hoztak létre. A kurzuson részt vevő tisztek egy „Magasabb szintű Logisztikai Támogatás Tanfolyam” keretén belül sajátították el a hadászati és hadműveleti logisztikai támogatás elméletét, módszereit és azok alkalmazását a békétámogató műveletek végrehajtása során. A másik ok valószínűsíthetően az volt, hogy az IFOR

erői Magyarország területén történő átvonulásának biztosítása során, illetve az IFOR feladataiban a Magyar Honvédség jelentős szerepet játszott, amely nemzetközi részről pozitív visszhangot kapott. Az együttműködési program elfogadását követően a szervezési, előkészítési és végrehajtási feladatokra a Magyar Honvédség Anyagi-Technikai Főcsoportfőnöksége kapott megbízást. A kiképzés első, 1996-os végrehajtását követően az Anyagi-Technikai Főcsoportfőnökség a kiképzések megszervezésének és levezetésének feladatait a ZMNE Katonai Logisztikai Tanszékének adta át. 1997-től kezdődően a képzési programot évente kétszer rendezték meg. Az idén májusi már a harmincnyolcadik gyakorlat volt a MAGLITE történetében.

2002-től kezdődően a MAGLITE igazi multinacionális programmá fejlődött. A brit és magyar munkacsoportok a Nemzetközösség jelenlegi és volt tagállamainak tisztjein kívül minden évben kiegészülnek az Amerikai Egyesült Államok és Európa katonai felsőoktatási intézményei, illetve katonai szervezetei által delegált oktatókkal és tisztekkel. A képzési program népszerűsége az évek múlásával folyamatosan növekszik, amelynek fő oka, hogy tematikáját tekintve nem állandó, hanem folyamatosan követi a katonai műveletek, illetve a logisztikai támogatás végrehajtásának új irányait és változó tendenciáit, tartalma rugalmasan igazodik azok változásaihoz. A 2012-ben alapított és 2013-ban indított Katonai műveleti logisztika mesterképzési szak képzési céljaiban, felépítésében is megfigyelhető a szak vezetésének az a törekvése, hogy a többnemzeti műveletekre való felkészítés kiemelt figyelmet kapjon. A fenti követelmény azt jelenti, hogy a logisztikai vezetőknek olyan hadműveleti szintű ismeretekkel kell rendelkezniük, amelyeket többnemzeti környezetben is képesek alkalmazni. A képzést folytató intézmény számára ez azt jelenti, hogy a hadműveleti szintű, többnemzeti környezetben végrehajtandó képzési programoknak a képzés integráns részét kell alkotniuk. A MAGLITE Többnemzeti Összhaderőnemi Logisztikai Kiképzés semmivel nem pótolható jelentősége abban rejlik, hogy az MSc képzési formában tanulmányokat folytató tisztek a programba illesztett eljárásrendeket, a hadműveleti szintű logisztikai tervezés feladatait angol nyelven, olyan szinten sajátítják el, amelynek alapján képessé válnak későbbi feladataik nemzetközi egyéni beosztásokban történő végrehajtására. Így ebben a formában a logisztikai képzés olyan felkészítést nyújt, ami a magyar tisztképzésnek ezen a szintjén máshol nem található meg. Idén május 19-én ünnepelték a képzési program létrejöttének és fennállásának 20. évfordulóját, amelynek keretében előadásokra és emléktárgyak átadására került sor. A jeles évforduló alkalmából rendezett emlékülésen részt vettek a Királyi Logisztikai Csapatok Védelmi Logisztikai Iskolájának képviselői, a Magyar Honvédség korábbi és jelenlegi logisztikai felsővezetői, az egyetem jogelőd intézményének korábbi rektora, tanszékvezetői és oktatói. Az ő áldozatos munkájuknak is köszönhetően a program immáron húsz éve folyamatosan működik, ami egyedülálló az európai katonai felsőoktatás történetében. A brit és a magyar fél részéről Steve Shirley dandártábornok, a Védelmi Logisztikai, Rendészeti és Igazgatási Iskola parancsnoka, illetve dr. Boldizsár Gábor ezredes, az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Karának dékánja méltatták a kiképzés jelentőségét és fontosságát a két intézmény oktatási tevékenységében, valamint mindkét fél kifejezte reményét a további sikeres együttműködést illetően. ●

Minden, a kormányok által gyűjtött adatnak hozzáférhetőnek kell lennie

SZÖVEG: PÉTERY DOROTTYA

A demokrácia sokkal többről szól, mint a vezető politikusok megválasztásáról – véli Beth Noveck, aki Barack Obama nyílt kormányzati kampányát is vezette. Szerepet vállalt az Egyesült Királyság kormányzatában is hasonló területen, jelenleg az Internet Kormányzás Globális Tanácsának biztosa, a New York-i Egyetem Kormányzati Laboratóriumának igazgatója.

fotó: képszerkesztőség

○ Nőként nem tipikus, hogy valaki ilyen mélységben az informatikával foglalkozzon. Mikor és hogy találta meg a téma?
Beth Noveck: Szerencsés vagyok, hogy egy olyan korban születtem, amelyet áthat az állandó technikai fejlődés.

Gyermekként korán kapcsolatba kerültem a technológiával, mivel édesanyámnak volt otthon egy munkaállomása, amolyan utolsó tőzsdei táviró, amelyen a részvényárak alakulását követhette. Később aztán, amikor utazási irodát nyitott, újabb gépet rendszeresített a repülőjegyek kereséséhez; elsőgenerációs IBM PC- és Apple MacIntosh-felhasználók lettünk. A kilencvenes évek elején az elsők között csatlakoztam a World Wide Webhez, ám a technológia iránti kíváncsiságnál is fontosabb, hogy kezdetektől fogva érdekelt a demokratikus intézmények világa, amelyeket a történelemtanulmányaim során ismerhettem meg. Különösen az európai történelem kötött le; a totalitárius rendszerek, a fasiszmus és a kommunizmus térnyerése. Természetes volt hát számomra feltenni a kérdést, hogy az új technológiák vajon milyen módon használhatók fel a demokratikus berendezkedés erősítésére. Emlékezzünk csak vissza, 1920-ban például az olcsó, puha kötésű könyvek voltak a megértés kultúrájának hírnökei és a politikai tudatosság növelésének eszközei a fiatalok körében.

○ Az irányító szervek milyen módon képesek kiaknázni az infokommunikáció erejét? Manapság már elengedhetetlen lenne az online jelenlét?
B. N. A hatalom mindig is felkarolta az új technológiákat: míg régen a rádió, aztán a televízió, most az internet segítségével kommunikál, s munkálkodik azon, hogy megerősítse pozícióját. Ma már közhelynek számít, hogy nem elég sajtóközleményeket írni a média képviselői számára, hanem szükség van olyan kommunikációs csatornák használatára is, mint a Facebook, a Twitter vagy akár a Medium, hiszen ezek más formátumú, de valós alternatívák. Ami kevésbé ismert, illetve kevésbé elfogadott, hogy az infokommunikáció másik irányba is működhet, vagyis információszerzésre is használható. Az ICT eszköze lehet a kormányzati erők és a lakosság között zajló párbeszédnek, legitimálva a hatalmi helyzetet és növelve az intézmények hatékonyságát. Az intézmények képviselői például az online felületeken, de még a közösségi médián keresztül is

megtudakolhatják, hogy az állampolgárok hogyan vélekednek velük, illetve működésükkel kapcsolatban.
○ Mit gondol, megváltoztak a kampányoláshoz használt technikák az évek során?
B. N. A kampányolás jóval tudományosabb alapokra helyeződött azáltal, hogy a jelöltek és jelölő szerveik elkezdtek tanulmányozni a különféle, mindenki számára hozzáférhető demográfiai adatokat, így a regisztrált szavazók névsorát is. Ezek alapján döntenek, hogy melyik témáról hol beszéljenek, mire fókuszáljanak, hol költsenek hirdetésre, s tulajdonképpen mit is szeretnének elérni egy-egy körzetben. Mindezen túlmenően a politikai pártok ma már nemcsak a szavazás alkalmával adnak teret a követőiknek, hanem adott esetben arra is ösztönzik a választóikat, hogy blogoljanak a kampányuk honlapján, osszák meg ötleteiket vagy javaslataikat, de akár szakmai információkat is kérhetnek, ahogy a Podemos teszi Spanyolországban vagy a NEOS Ausztriában.

○ Milyen megfontolások alapján döntenek el a kormányok, hogy milyen adatot tesznek nyilvánossá, s melyek azok, amiket visszatartanak?

B. N. Minden, a kormányok által gyűjtött adatnak hozzáférhetőnek kell lennie, hiszen egyfelől a gyűjtés az adófizetők pénzén történik, másfelől a demokrácia alapja az átláthatóság és az elszámoltathatóság. Ráadásul ez a követelmény nemcsak a kormány tevékenységét érintő információkra vonatkozik, így például arra, hogy mire is költ a kormány, hanem olyan adatokra is, amelyeket a kormányzati szerv a szabályozás során a gazdasággal, a társadalommal vagy akár a környezettel kapcsolatban összegyűjt. Ahol csak lehetséges, ezeket az információkat digitális formátumban elérhetővé kell tenni, ráadásul olyan nyers állapotban, hogy az feldolgozható legyen harmadik fél számára is. Ez az, amiről a hozzáférhetőség szól.

A kormányzati adatok nyilvánossá tételének óriási hatása van: amellett, hogy segíti a szervek működését és támogatja a polgárokat a döntéshozatalban, kedvez az üzleti befektetéseknek is. Ha a téma kicsit is mélyebben érdekel minket, érdemes megnézni az ODimpact.org esettanulmányait. Mindazonáltal némely adat, amely a kormányok birtokában van, személyes jellegű, illetve beazonosításra alkalmas, így ezeket védelem illeti a

szabadságjogok fényében. Vannak olyan információk is, amelyek hozzáférhetőségét nemzetbiztonsági okokból korlátozni kell, ám a népnek ez esetben is tudnia kell arról, hogy halmazuk a kormányuk számára rendelkezésre áll. Csak ebben az esetben indulhat meg ugyanis a párbeszéd arról, hogy ezeket valóban védeni kell, így titkossá, esetleg korlátozott módon hozzáférhetővé kell tenni.

○ Mi a személyes meggyőződése: valóban tisztán digitális lesz a jövő? Vajon elképzelhető-e, hogy valamikor a demokratikus jogok gyakorlásának előfeltétele lesz az online jelenlét?

B. N. Ha a választásra gondolunk, akkor a válaszom igen. Egyre több országban működik már automatikus regisztráción alapuló online szavazási rendszer, ám a jövő számomra nem erről szól, hiszen mindez túlon túl passzív és limitált. Én abban reménykedem, hogy a technológiát arra használjuk majd fel, hogy fejlesszük képességeinket, továbbá hogy a felhalmozott tudásnak és a szakértelemnek köszönhetően javítsunk az emberi közösségek életén.

A szervezeten belüli vagy akár azon kívüli tudásmegosztással időt és pénzt takaríthatunk meg, de akár életeket is menthetünk. A Dobrovoletz ötlete 2013-ból jó példa erre, ami hivatásos mentőket és képzett önkénteseket katalogizált (RosSoyuzSpas) annak érdekében, hogy árvíz esetén hatékonyabb válaszok szülessenek Oroszország keleti szegleteiben. Vagy ott a PulsePoint is, amely egy

olyan okostelefonos alkalmazás, amely a kaliforniai San Ramon tűzoltóságának felvetése nyomán azokat az embereket listázza, akik Amerika-szerte ismerik a szakszerű újraélesztés lépéseit. Ezt az alkalmazást jelenleg mintegy 1400 közösség használja, s máris kimagasló eredményeket tud felmutatni. Segélyhívás esetén a PulsePoint szöveges üzenetet küld minden olyan regisztrálnak az áldozat közelében, aki képes az elsősegély biztosítására. A korai hatékony segítség pedig duplájára vagy akár háromszorosára is növelheti az áldozat életben maradási esélyeit. A PulsePoint eddig körülbelül tízezer alkalommal segítette a mentősök munkáját. Való igaz, hogy az ilyen jól működő, kiforrott rendszerek száma még elenyésző, de ezek is azt mutatják, hogy az adatvezérelt technológia révén nem csupán a szavazásról szól a demokrácia. Amikor egy szolgáltatón kívüli egészségügyi szakember reagál a célzott segélyhívásra, akkor ő is részt vesz a kormányzásban, még ha minimális mértékben is. Ennek semmi köze ahhoz, hogy ki milyen jelöltet támogat, ez arról szól, hogy milyen a kortárs demokrácia állampolgárának lenni.

○ Ön korábban dolgozott tanácsadóként az Amerikai Egyesült Államokban és az Egyesült Királyságban is. Érzékelhető valamiféle eltérés a két ország infokommunikációs technológiákkal és e-kormányzással kapcsolatos magatartása között?

B. N. Mindkét ország óriási lépéseket tett három különálló területen. Ami a személyzetet illeti, végbement az innováció

intézményesülése és integrációja. Azontúl, hogy technológiailag jóval képzettebb embereket kezdtek el alkalmazni, olyan pozíciókat is létrehoztak, mint a Chief Technology Officer vagy a Chief Data Scientist, hogy a megbízottak munkájukkal segítsék a kormányt. A szabályozás területén olyan nyílt kormányzást és nyílt adathasználatot érintő rendelkezéseket vezettek be, amelyek megnyitották az utat a hosszú távú fejlődés előtt. Mindezzel egyetemben megteremtették azokat a platformokat is, amelyek teret adnak az új technológiák alkalmazásának, hiszen a nyílt kormányzás politikájának kihirdetése semmit nem ér egy olyan portál nélkül, ahol a nagyközönség számára elérhetőek lennének a szóban forgó adatok. A jogalkotás, a szabályozás és a technológia együtt hozza meg az áttörést.

○ Olyan emberként, aki szolgált Obama mellett és tisztában van a rendszer működésével, mit vár a közelgő választásoktól?

B. N. Én a választásokat követő első napra koncentrálok. Függetlenül attól, hogy végül kit választanak meg, a nyertesnek a lehető legjobban kell tudnia kormányoznia, kihasználva a lehető legtöbb technikai újítást a kormányzati döntéshozatal folyamán. Nem számít, ki lesz az elnök és melyik párt kerül hatalomra, mi mindannyian egy olyan kormányt szeretnénk, amely hatékonyan működik. ●

AZ AKTÍV RÉSZVÉTEL KULTÚRÁJÁT KELL ELSAJÁTÍTANUNK

A modern államok és kormányzatok egyre több vonatkozásban reformálják meg az államigazgatás működését, a politikai döntéshozatalaik menetét, közpolitikai stratégiájukat az infokommunikációs technológiák alkalmazásával. Az utóbbi hónapokban Magyarország is nagyobb sebességbe kapcsol a Digitális Jólét Programjának elindításával, amely új közelítésben – az állampolgárokat állítva központba –, társadalompolitikai szemléletben kapcsolja össze a következő években előttünk álló fejlesztések lebonyolítását. Ehhez a stratégiai szemlélethez kapcsolódóan az NKE immáron harmadik alkalommal adott otthont Európa egyik legjelentősebb e-közigazgatással és e-kormányzással foglalkozó konferenciájának, a Central and Eastern European

e|Dem and e|Gov Daysnek. Az Andrassy Egyetemmel közösen szervezett eseményt annyira sikeresnek tartja Baden-Württemberg tartomány, hogy további négy évre biztosítja a budapesti megrendezéshez szükséges támogatást. A rendezvény fő témája annak a vizsgálata volt, hogy az infokommunikációs technológiák hogyan tudják támogatni a többszintű kormányzás (multilevel governance) rendszereit és folyamatait. Kiderült, hogy az internet miként járul hozzá a transzparens és nyílt közpolitikai döntések meghozatalához, illetve az adminisztratív folyamatok hatékonyságának javításához. A meghívott szakértők és a konferencia előadói az EU működésének olyan fontos kérdéseit járták körbe, mint például azt, hogy mennyiben változtatja meg az infokommunikációs technológia széles körű használata az adminisztratív funkciók optimális elosztását földrajzi és kormányzási szintek között

vagy miként tudja szorosabbra fűzni a polgárok és az intézmények kapcsolatát. Különösen ez utóbbi terület igen jelentős azért, hogy visszafordítsuk a politikából való általános kiábrándultságot, megerősítsük a helyi, illetve regionális ügyekben való aktív részvételt, valamint rávilágítsunk a nemzeti és európai gondolkodás jelentőségére az állampolgári részvétel növelése szempontjából. Idén a konferenciának hat olyan kiemelkedő meghívottja volt, akik ezeknek a témaköröknek nemzetközi szakértői, szakpolitikusi, és nemcsak az európai közpolitikai gondolkodás alakítói, hanem globális szinten is komoly befolyással rendelkeznek, mint például dr. Beth Noveck vagy például dr. Andreas Kiefer, az Európa Tanács Helyi és Regionális Kongresszusának főtitkára. De részt vett a rendezvényen dr. Szegvári Péter, Budapest

főpolgármesterének főtanácsadója is, aki a hazai regionális fejlesztés és közpolitikai reformok számos területének jól ismert szakértője. Az esemény ünnepélyes megnyitója az NKE Dísztermében zajlott, ahol elsőként dr. Kis Norbert továbbképzési és nemzetközi rektorhelyettes köszöntötte a résztvevőket. Beszédében arra hívta fel a figyelmet, hogy a jövő minden bizonnyal azé az „okos” városé, amely újfajta kormányzati módszerek irányítása alatt áll. Mint mondta, a közszolgálat mindig is a társadalom szolgálatáról szólt, így az új módszerek középontjában szintén a polgároknak kell állniuk. Olyan nyílt információs rendszerek bevezetésére van szükség, amelyekben az adatok megfelelő védelme mellett azokat mindenki számára elérhetővé tesszük. Ez az ellenőrizhetőség, az elszámoltathatóság és a jó kormányzás alapja, illetve a Jó Állam mozgatórugója.

Dr. Andreas Kiefer, az Európa Tanács főtitkára úgy fogalmazott, „*az e-kormányzás nem egy eszköz arra, hogy helyettesítsük a részvételalapú demokráciát, csupán kiegészítője annak*”. Az e-kormányzás tulajdonképp erősíti a „köz” hatalmát azáltal, hogy a politikai döntéshozók és a kormányzati szervek munkájába közelebbi betekintést enged. Az átláthatóság ma már alapkövetelmény a politikában. A hatékony, többszintű kormányzáshoz azonban nemcsak az új normák felállítása szükséges, hanem a társadalomról és a demokráciáról való gondolkodásmódunknak is meg kell változnia. Első és legfontosabb lépés, hogy a tudatosság fokozása révén polgárokként tisztába kerüljünk jogainkkal és lehetőségeinkkel. Dr. Beth Noveck szintén kiemelte, hogy az e-kormányzás alapvető feltétele az aktív részvétel. Állampolgárként ennek a kultúráját kell elsajátítanunk: meg kell tanulnunk érdeklődni a minket érintő döntések felől,

meg kell tanulnunk hallatni szavunkat, és mindenekelőtt meg kell tanulnunk kérdezni, hiszen, mint mondta, „*mindannyian szakemberek vagyunk, ám a siker kulcsa az együttműködés*”. A konferencián jelen lévő dr. Rudolf Schicker osztrák politikus, korábbi városfejlesztési és közlekedési tanácsos a többszintű kormányzás lényegét a következőkben foglalta össze: bizalom és biztonság, átláthatóság és a részvételi lehetőség biztosítása, befogadás és szolidaritás, orientáció az állampolgárok felé, konzultáció, fejlesztés, rugalmasság és tanulás. A kétnapos rendezvényen plenáris és szekcióülésekben, valamint munkacsoportokban tartották meg a szakértői előadásokat és egyeztetéseket. A rendezvényre az EU 14 tagállamából, valamint Oroszországból, Japánból és Nigériából is érkeztek vendégek. A konferencia közel félszáz tanulmánya egy 600 oldalas kiadványban lesz elérhető.

Az ezerarcú magánjog

SZÖVEG: SZÖÖR ÁDÁM ÉS DR. BÓKA JÁNOS
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A közjog és a magánjog kapcsolatáról, a magzat jogi helyzetéről és a drónok által okozott kárfelelősségről is szó volt többek között a Nemzeti Közszolgálati Egyetemen tartott tudományos rendezvényen. A tanácskozás a Magánjogot Oktató Fiatalok tizedik, a Magánjogot Oktatók Egyesületének nyolcadik éves rendes konferenciája volt, ahol több mint félszáz, a magyarországi egyetemeken jogot oktató és kutató szakember tartott előadást.

„Az egyesület által érintett tudományágak köre évről évre bővül, ennek egyik eredménye, hogy hamarosan megalakul a munkajogi szekció is a szervezeten belül” – mondta köszöntőjében dr. Görög Márta, a Magánjogot Oktatók Egyesületének elnöke. A konferencián dr. Tólas Péter utalt arra, hogy csak akkor születhet igazán nagy tudományos eredmény, ha a kutató szereti a szakmáját, a munkáját. A Nemzetközi és Európai

Tanulmányok Kar dékánja hangsúlyozta, hogy az NKE nem jogázképző intézmény, de tisztában vannak a jog és a jogtudomány fontosságával a társadalom modernizálásában. „A magánjogon belüli átjárhatóságot is tükrözik a konferencia előadásainak témái” – emelte ki prof. dr. Kiss György. Az NKE Államtudományi és Közigazgatási Karának dékánja szerint érdemes tudományosan is vizsgálni azt,

hogy a köz- és a magánjog hogyan hatnak egymásra. Bár magát közjogásznak tartja prof. dr. Trócsányi László, de ma szerint is nagy az átfedés a köz- és a magánjog között. Az igazságügyi miniszter hangsúlyozta, hogy a jogalkotásnak ugyanakkor meg kell felelnie azoknak az elvárásoknak, amelyet a jogtudomány támaszt a jogalkotóval szemben. Trócsányi László beszélt arról is, hogy a devizahitelezéssel kapcsolatos törvények vagy a Questor-ügy kapcsán hozott intézkedés esetében az állam közjogi eszközökkel, a fogyasztók érdekében, európai alapok mentén avatkozott be magánjogi jogviszonyokba. Az igazságügyi miniszter szólt két aktuális jogalkotási tevékenységről is, a Ptk. módosításáról és az új polgári perrendtartás tervezetéről. Utóbbi egyik újdonsága az osztott perszerkezet lesz, amely egy perfelvételi szakból, valamint az érdemi tárgyalásból áll majd. Trócsányi László reményei szerint a törvényjavaslatot már szeptemberben tárgyalhatja az Országgyűlés, és várhatóan 2018 elején lép majd hatályba. A magyar polgári jog változásáról beszélve prof. dr. Harmathy Attila kifejtette, hogy az elmúlt száz év magyar történelmének fontosabb eseményei is hatással vannak a jelenlegi jogrendszerünkre. A jogtudós szerint a jog mögött látni kell,

milyen értékek védelméről van szó, ezek között említette az emberi életet, a családot, a tulajdont és az adott szó jelentőségét is. Harmathy Attila szorgalmazta, hogy az egyetemek jobban támogassák az intézményeken belüli kutatómunkát, hiszen a jelenleg is zajló oktatói-kutatói generációváltás miatt komoly akkreditációs problémák lehetnek a felsőoktatásban. A magzat jogi helyzetéről tartott előadást prof. dr. Jobbágyi Gábor. A Pázmány Péter Katolikus Egyetem tanára szerint a magyar törvények alapvetően biztosítják a magzat védelmét, de egymásnak ellentmondó törvények vannak életben. A művi megtermékenyítés kapcsán pedig megjegyezte, hogy jelenleg semmi nem szabályozza például a beavatkozás során „feleslegben” megmaradó petesejtek felhasználását és a petesejt-adoományozást sem. A rendezvény plenáris részén prof. dr. Fazekas Judit az igénykumuláció kizárásának elvi és gyakorlati kérdéseiről, míg prof. dr. Nocht Tibor a polgári jogi felelősség jelenkori fejlődési tendenciáiról tartott előadást. A szekciókban olyan témák is szóba kerültek, mint például a többes állampolgárság és névviselés kérdése, a magánjog fogyasztóvédelmiesedése, a szerződéskötés új formái vagy a drónrepülés személyiségi jogi vonatkozásai. ●

VALÓBAN EZERARCÚ A MAGÁNJOG?

Többek között erre a kérdésre kerestük a választ a konferencia apropóján. Dr. Görög Mártával, a Magánjogot Oktatók Egyesületének (MOE) elnökével beszélgettünk.

○ Egyesületüknek mi a célja, küldetése?
Görög Márta: Missziós célkitűzésünk, hogy a magánjog tudományának művelésében egyetemi oktatóként, gyakorlati

szakemberként, PhD-hallgatóként szerepet játszó jogász kollegákat összefogjuk, szakmai fórumot teremtsünk a számukra. Emellett szeretnénk elérni, hogy növekedjen az oktatói és tudományos munka civil megbecsülése, és hatékonyabb legyen a tudomány álláspontjának képviselője a jogalkotó és a jogalkalmazó szervek előtt.

○ Hogyan lehet valaki tagja az egyesületnek? Miként veheti ki a részét a munkából?

G. M. Alapszabályunk szerint szervezettünk tagja az a jogász végzettséggel rendelkező természetes személy lehet, aki magyarországi akkreditált felsőoktatási intézményben teljes vagy részmunkaidőben, közalkalmazotti jogviszonyban

vagy megbízott előadóként (óraadóként) magánjogot oktat. Fontos kitétel az is, hogy a tagfelvételi kérelem benyújtását megelőző öt évben az illető legalább két szemeszteren át folyamatosan végezzen oktatói munkát. Emellett csatlakozhatnak hozzánk a magyarországi akkreditált felsőoktatási intézményben a magánjog területén oktató, kutató, PhD-hallgatói jogviszonnyal rendelkező kollegák is. Az egyesület „gerincét” a hazai jogászképzés bástyáinak tekintett jogi karokon oktató, kutató alapító tagjaink jelentik. Szerencsére valamennyi felsőoktatási intézményben biztosítottnak látszik a tudományos utánpótlás, így taglétszámunk – amely jelenleg mintegy száz fő – évről évre szignifikánsan

nő. Azt is mondhatnánk, hogy a MOE mentén felnőtt egy tudósgeneráció, amelynek egyik legfontosabb feladatává mára a fiatal tehetséges kollegák támogatása vált.

○ Mik az eddigi legfontosabb eredményeik?

G. M. A MOE-ra értékteremtő és érték-közvetítő közösségként tekintek, ahol a hangsúly az egyéni tudományos teljesítmények elismerése mellett a tudományos diskurzusra, a közös munkára, az elért közös tudományos eredményekre helyeződik. Azt vallom, hogy a közös tudás nagy és őrizendő érték. Az első, 2007-ben Szegeden megrendezett konferenciánk célkitűzése egymás tudományos alapvetéseinek a megismerése volt. A kezdeti évek után a MOE tudományos szinergiákra bízott lehetőséget, így célkitűzéseinkkel összhangban az egyesületi tagok közösen írtak tanulmányokat, könyveket, jegyzeteket, és közös kutatási projekteken is részt vettek.

○ Milyen irányban fejlődhet tovább az egyesület? Mit tekint elnökként az Ön előtt álló legfontosabb kihívásnak?

G. M. Az elkövetkezendő években szeretnénk minél több munkajoggal foglalkozó szakembert is bevonni az egyesület munkájába. Erre egyfajta garanciát jelent, hogy prof. dr. Kiss György, az ÁKK dékánja a MOE Tudományos Tanácsában is dolgozik majd. A tehetséges fiatal kollegák tudományos tevékenységét pályadíj alapításával is el szeretnénk ismerni, valamint méltó módon szeretnénk megünnepelni a példaértékű támogatást nyújtó mentoraikat is. A közgyűlési döntés alapján az Igazságügyi Minisztériummal kötendő stratégiai partnerségi együttműködési megállapodás pedig lehetőséget biztosít a MOE szakmai, tudományos álláspontjának jogalkotó felé való közvetítésére.

○ Érdemi hatást gyakorolt-e az egyesület a magyar magánjogi oktatás vagy a magyar magánjog fejlődésére?

G. M. A kodifikációs, illetve szakértői bizottságok tagjaként számos kollégánk meghatározó szerepet kapott a Polgári Törvénykönyv, a polgári perrendtartás, illetve a nemzetközi magánjogi kódex kodifikációjában. A 2013-as győri konferenciánk többek között arra a kérdésre is kereste a választ, hogy milyen hatással van az Alaptörvény és az új Ptk. a magánjog oktatására. A következő időszakban a polgári jog oktatása témakörében szeretnénk diskurzust folytatni a szakmával.

○ Hogyan értékeli a MOE idei konferenciáját? Mi volt annak a legfontosabb hozadéka vagy üzenete?

G. M. Azt gondolom, hogy a konferencia sikere előre látható volt, hiszen a számos kiváló előadascím kitűnő meglátásokat és tudományos diskurzusra lehetőséget biztosító felvetéseket rejtett magában. A konferencia pozitív visszajelzés mindannyiunk számára, hiszen jól mutatja, szükség van az éves találkozókra, amelyeken évről évre egyre több fiatal kolléga mutatja be előremutató tudományos eredményeit. Köszönettel tartozunk Tóth Péternek azért a lehetőségért, hogy idén a az NKE Ludovika Főépületében, illusztris környezetben kerülhetett sor tudományos ülésünkre, és külön köszönettel tartozunk Papp Tekla professzor asszonynak és Bóka János docens úrnak a kiváló szervezőmunkáért.

○ Valóban ezerarcú a magánjog? Melyek a magánjog legizgalmasabb, legdinamikusabban fejlődő területei?

G. M. A hagyományos doktrína szerint a magánjog egyes területei inkább statikusnak, míg más területei inkább dinamikusnak mondhatók. Ma nem lehet egyértelműen állást foglalni ebben a kérdéskörben, hiszen míg korábban

például a személyi jog, személyiségi jog statikusnak volt mondható, mára ez az állítás erőteljesen megkérdőjelezhető. Az információs társadalom, a megváltozott igények, elvárások átforgatják magánjogunkat és kicsit a gondolkodásmódunkat is. Véleményem szerint a magánjog soha nem volt olyan izgalmas, mint napjainkban. Ezt az izgalmat pedig csak fokozza, hogy egy-egy probléma megoldása nemcsak interdiszciplináris, hanem sokszor multidiszciplináris elmélyülést, szinergiát is feltételez.

○ Mitől lesz jó egy jogot tanító egyetemi oktató, illetve hasznos egy jogi kurzus az egyetemen? Milyen kihívásokkal küzd ma a jogi oktatás az egyetemeken?

G. M. Az elmúlt években megváltoztak a hallgatói attitűdök, gondolva elsősorban az Y- vagy a közeljövőben tanulmányaikat megkezdő Z-generáció szokásaira. Oktatásmódszertanban, tananyag-kínálatban újszerű megoldásokat kell nyújtaniunk válaszként a megváltozott igényekre. A szinte egy gombnyomásra elérhető információ-mennyiség miatt a kritikai és logikai gondolkodás felértékelődik. Meg kell fontolni a kurzusközpontú oktatásmódszertanról a tanulásközpontúra történő áttérés lehetőségét. A munkaerőpiacon öt-tíz év múlva is releváns ismereteket kell a hallgatóknak átadni. Olyan konvertálható tudásra, megoldásokra van szükségük, amelyek a folyamatosan változó jogszabályi környezetben modellként szolgálhatnak. Szisztematikusabb gondolkodásra kell készíteni a hallgatókat, ami oktatásmódszertani megújuláshoz vezet, ahol az oktatás során a hallgatókat el kell vezetni a „miért”-től a „hogyan”-ig.

○ Oktatóként az Ön számára mi a legfontosabb motiváció?

G. M. A hallgatók érdeklődő tekintete és csillogó szeme.

Az éghajlatváltozás legfőképpen a vízről szól

SZÖVEG: SZŐÖR ÁDÁM, PÉTERY DOROTTYA
FOTÓ: SZILÁGYI DÉNES

A Nemzeti Közzolgálati Egyetem alapvető feladata, hogy foglalkozzon azzal a kormányzati tevékenységgel, amelynek eredményeképpen megváltoztatható a jogalanyok gazdasági, politikai és állampolgári magatartása – hangsúlyozta Prof. Dr. Patyi András, az NKE rektora a klíma és víztudomány összefüggésével foglalkozó nemzetközi konferencián, a Ludovika Főépület dísztermében. Az országos fenntarthatósági szakmai napon az előadások mellett interaktív kiállítások színesítették a programot, így például mozgólabor, divatbemutató és „csendalagút”, valamint a Tükörben a Világ című kiállítás is várta az érdeklődőket.

„A fenntartható fejlődés mindazt magában foglalja, ami a természettel és önmagával harmóniában élő, emberhez méltó életkörülményeket biztosító társadalmakat jellemzi” – mondta köszöntőjében Prof. Dr. Patyi András. Az NKE rektora szerint, ha nem változik meg az emberek viszonya természeti környezetükhöz, akkor nem lehet érdemben beszélni a fenntartható fejlődésről. Az NKE ezért is kezdeményezi a fenntarthatósággal foglalkozó tudományágak művelői közötti párbeszédet, hiszen csak így lehet felelősségteljes döntéseket hozni, megfelelő stratégiát alkotni. Elhangzott, hogy az NKE létrehozta saját fenntarthatósági kabinetjét, amely mind a hazai felsőoktatási rendszerben, mind a nemzetközi kapcsolatokban motorja kíván lenni a fenntartható fejlődéssel kapcsolatos ismeretek terjesztésének. Patyi András elmondta azt is: az egyetem számára különösen fontos, hogy a novemberi Budapesti Víz Világkonferencia előkészítésében is szerepet vállalhat.

„Bár évtizedek óta tudjuk, hogy az üvegházhatású gázok felhalmozódása a légkörben globális klímaváltozást okoz, ma is egy jóval forróbb világ felé tartunk” – emelte ki előadásában Mark S. McCaffrey. Az Earth Child Institute vezető munkatársa

»

hozzátette: a tavalyi volt a valaha mért legforróbb év az emberiség ismert történetében, ráadásul a múlt hónapban új rekordot döntött a globális szén-dioxid-kibocsátás. A szakember szerint a változás hatásai Magyarországot sem kerülik el, így ha ugyanilyen ütemben égetjük tovább a fosszilis energiahordozókat, a Balaton 2070-re teljesen kiszáradhat. Mark S. McCaffrey beszélt arról is, hogy a jelenlegi migránsválság oka a klímaváltozásban is kereshető, hiszen 2008-ban egy súlyos szárazság miatt több százezer szíriai volt kénytelen elhagyni szülőföldjét. „A következő években, évtizedekben a vízellátás problémája jelent majd a legnagyobb kockázatot a világban, így nem lehetséges fenntartható gazdasági növekedés fenntartható vízgazdálkodás nélkül” – hangsúlyozta beszédében Stefan Uhlenbrook. Az Egyesült Nemzetek Szervezete (ENSZ) vízügyi programjának (World Water Assessment Program, WWAP) vezetője szerint az ipar harminc, míg a mezőgazdaság kilencven százalékban függ a víztől, ezért az egyre nagyobb vízhiány jelentősen befolyásolja a fenntartható fejlődést. „A Világbank nemrég közzétett tanulmánya szerint a vízzel való hatékonyabb gazdálkodással gazdasági fejlődést lehet elérni” – tette hozzá a szakember. Stefan Uhlenbrook is hangsúlyozta a klímaváltozásnak a tömeges migrációban betöltött szerepét, amelynek kapcsán megjegyezte: a vízhiány miatt 2050-ig mintegy 200 millió embert érinthet a migráció. A Világbank elemzése rámutat arra is, hogy a jövőben a bruttó hazai termék (GDP) mintegy hat százalékát

„élheti fel” a vízhiány a világ számos régiójában, így például Közép-Ázsiában és Kínában, amennyiben nem történnek változások a fenntartható vízpolitika irányába. Stefan Uhlenbrook szerint ilyen megoldást jelenthetnek a fenntartható vízgazdálkodásba történő befektetések, amelyek révén új munkahelyek jöhetnek létre. Prof. dr. Szöllősi-Nagy András, az UNESCO Víztudományi Oktató Intézetének volt rektora és az NKE oktatója előadásában úgy fogalmazott: a klímaváltozás legfőképpen a vízről szól, ugyanis a felmelegedés súlyosan érinti a Föld hidrológiai ciklusát, amelynek eredményeként felgyorsult a felhőképződés, több és extrémebb mennyiségű csapadék esik, egyre több az áradás és az aszály is. A szakember

elmondta, hogy az elmúlt évtizedek természeti katasztrófáinak nyolcvan százaléka kötődik a vízhez, ezek a jelenségek képesek teljes országok gazdaságát megbénítani, mint ahogy az történt Pakisztán esetében is, 2010-ben. Szöllősi-Nagy András hangsúlyozta: a klímaváltozás hátterében az emberiség létszámának drasztikus növekedése áll, az emberi felhasználásra alkalmas

víz mennyisége pedig egyre inkább korlátozott. A szakember szerint ebben a helyzetben a mostaninál sokkal rugalmasabb intézmény- és infrastruktúra-rendszereket kell kialakítani a változás káros hatásainak kivédésére. Ebben igyekszik segíteni a Budapestre szervezett novemberi Víz Világtalálkozó is. Kevin James Noone, a stockholmi egyetem professzora szerint egyetlen személy sem alkalmas a klímaváltozás rendkívül összetett problémájának megoldására, ehhez olyan fórumokat kell teremteni, ahol a káros hatásokra a társadalom különböző szegmenseiből – kormányzat, civil társadalom, egyházak, gazdasági vállalatok – érkező személyek együttesen keresik a választ. „Nincs idő a pesszimizmusra” – fogalmazott Kevin James Noone, aki szerint a teljes rendszer szintjén kell gondolkozni. A klímaváltozás kedvezőtlen hatásait leginkább a vízzel kapcsolatos problémákban fogjuk érzékelni – mondta előadásában Joó István. A Duna Régió Stratégia végrehajtásáért felelős miniszteri biztos szolt arról, hogy Magyarország területének negyede van kitéve az árvíz veszélyének, amelynek fokozódását jól mutatja, hogy az elmúlt tizenhét évben nagyobb folyóinkon nyolcszor volt jelentősebb árhullám. Az éghajlatváltozással kapcsolatos kihívásokat a megvalósítás irányába kell elmozdítani, aminek egyik fontos állomása lehet a novemberi Budapesti Víz Világtalálkozó. A miniszteri biztos a sürgető feladatok között kiemelte a nemzetközi vízügyi rendszer minél hatékonyabb átalakítását.

>>

A változásnak önmagunkból kell kiindulnia

A 2016-os Országos Fenntarthatósági Szakmai Nap előestéjén *Tükörben a világ* címmel nyílt kiállítás az Orczy úti Kollégiumban, amely Földünk és az emberiség kapcsolatát elemzi. Az esemény címét az a Gogoltól ismert idézet adta, amely azt mondja, „Ne a tükröt átkozd, ha a képed ferde!” A megnyitón prof. dr. Vida Gábor Széchenyidíjas egyetemi tanár, a Magyar Tudományos Akadémia rendes tagja tartott előadást. Beszédében arra hívta fel a figyelmet, hogy a fejlődés gondolatával kapcsolatban hajlamosak vagyunk hibába esni, mégpedig azáltal, hogy mindennek csak a jó oldalát vizsgáljuk. Az emberiség létszámnövekedéséről, az anyagi jólét emelkedéséről, a tudomány

és a technológia robbanásszerű változásairól beszélünk, holott ezeknek megannyi káros következménye van. A Föld könnyen elérhető ásványkincseit már kitermeltük, az édesvízkészleteket túlfogyasztottuk, a termőtalajt erodáltuk és degradáltuk, miközben veszélyes, ugyanakkor elviselhetetlen klímaváltozás felé haladunk, egyre gyorsuló tempóban. Mindezt jól mutatja az a tény is, hogy a valaha mért tizenhat legmelegebb év közül tizenötöt 2000 után tapasztalhattunk meg. A legnagyobb baj azonban az, hogy az ökológiai rendszer véges, s a gazdasági és a társadalmi rendszer csak ennek rovására képes növekedni. A WWF 2014-es Élő Bolygó Jelentése már arról számol be, hogy csupán 1970 óta az ismert

állatok fele elpusztult, amely nagymértékben köszönhető a szén-dioxid-szint intenzív emelkedésének. A szén-dioxid mennyiségi csökkentésének jelenleg két útja ismert. Az egyik a megújuló energiaforrásokra való áttérés, ám ez sajnos nem valósítható meg olyan gyorsasággal, hogy a katasztrófa elkerülhető lenne. A másik az úgynevezett „technofix megoldás”, ami a szén-dioxid átalakítását és a geológiai rétegekbe történő visszavezetését jelenti (Carbon Capture and Storage). A párizsi klímacsúcs értelmében több mint 40 gigatonna szén-dioxid eltüntetésére lenne szükség ahhoz, hogy 2050 után beindulhasson a negatív emisszió. A tűzoltás mellett azonban elengedhetetlen a

valódi attitűdváltás. Amíg az Egyesült Nemzetek Szervezete által közreadott, 2030-ig érvényes fenntartható fejlődési programterv tartalmazza a gazdasági növekedés követelményét, addig a valódi átalakulás csak vágyalom lehet, mivel az anyagi gyarapodás ellehetetleníti a többi terv megvalósítását. Ahelyett, hogy a környezetünkön akarnánk változtatni, saját magunknak kell megváltoznunk: meg kell tanulnunk harmóniában élni embertársainkkal, a természettel és Istennel – figyelmeztetett az előadó.

A *Tükörben a világ* kiállítás az ÖKO-Pack Nonprofit Kft. jóvoltából jött létre.

„Ha egy igazán fenntartható ökológiai rendszert szeretnénk kialakítani, akkor abba érdemes lenne már most belevágni” – mondta előadásában Zlinszky János. A biológus, ökológus szerint ehhez többek között szükséges a nemzeti politikák kialakítása, az intézményépítés, a kockázatbecslés és -kezelés, valamint a minél hatékonyabb katasztrófa-megelőzés is.

„Ma még nem beszélhetünk a klímaváltozás környezetjogáról, pedig szükséges lenne annak kialakítása” – hangsúlyozta a rendezvényen Fülöp Sándor. Az egykori országgyűlési biztos szerint a klímaváltozás jelentős társadalmi konfliktusokkal is jár, amely lehet generációk közötti és generációkon belüli is. A szakember szólt a második Nemzeti Éghajlat-változási Stratégiáról (NÉS-2), amely meghatározza a klímaváltozás elleni küzdelemhez szükséges hazai feladatokat, továbbá iránymutatást ad az éghajlatvédelem és fejlesztéspolitika összehangolásához.

„Ma már elsősorban arra kell koncentrálnunk, hogy az éghajlatváltozás okozta szélsőséges eseményekre időben felkészüljünk” – mondta Hetesi Zsolt. Az NKE oktatója szerint az Északi-sark jegének rohamos csökkenése miatt egyre szélsőségesebb lesz időjárásunk, de az olvadással felszabaduló, metán tartalmú anyagok is további kedvezőtlen folyamatokat indíthatnak be. A szakember szerint a magyar táj jelenlegi formájában alkalmatlan arra, hogy hatékonyan tartsa meg az országba érkező vizet, erre a kistáji rendszerek kialakítása és megerősítése lehetne egyfajta megoldás.

A rendezvényen, a plenáris előadásokat követően, több szekcióban folytatódott a munka, ahol az előadók olyan témákat mutattak be, mint az éghajlat változása által kiváltott társadalmi, környezeti, gazdasági jelenségek és az azokra adható megoldások. Szó volt olyan rendszerekről is, amelyek a társadalom valamely részét képesek ellenállóvá tenni az éghajlatváltozás várható következményeivel szemben. Külön szekció foglalkozott a klímaváltozás biztonságunkat fenyegető hatásaival és az azokra adható válaszok kutatásával csakúgy, mint a bioszféra тұróképességét is befolyásoló emberi tevékenység és az éghajlatváltozás együttes hatásaival. Külön tagozat tárgyalta a környezeti jog és az éghajlatváltozás, valamint a vízpolitika és a vízgazdálkodás kérdéseit. Utóbbi szekcióban a vízzel kapcsolatos függőségekről és felelősségekről beszélt Bogárdi János. A Bonni Egyetem professzora elmondta, hogy az emberiségnek mintegy 40 ezer köbkilométer édesvíz áll rendelkezésére, amely elsősorban a csapadékból származik. „Olyan komplex ökológiai

rendszerben élünk, ahol mindent szabad csinálni, de semmit sem szabad túlzásba vinni” – figyelmeztetett előadásában Bogárdi János, aki szerint a legnagyobb vízmennyiségre a mezőgazdaságban van szükség, és ezért itt dől el majd a vízgazdálkodás jövője. A professzor azt is megjegyezte, hogy az emberiség a történelem során számos jelentős migrációs hullámot ért meg, amelynek egyik fő mozgatórugója vélhetően a klímaváltozás és a vízgazdálkodás volt.

„Nemzeti szinten is nagyon sokfajta jogszabály létezik a vízzel kapcsolatban, ezek gyakran egymástól teljesen függetlenül fejlődnek” – tudtuk meg Szilágyi János Edétől. A kutató szerint érdemes lenne nagyobb összhangot teremteni a különböző jogszabályok között. Az utóbbi években egyébként jelentős fejlődés történt ezen a téren, amelynek révén megszületett a Kvassay Jenő Nemzeti Vízstratégia, a második Vízügyi-gazdálkodási Terv és az Árvízi Országos Kockázatkezelési Terv. Az NKE-t képviselő Orgován Eszter az Európai Unió és a szövetségi államok vízügyi szabályozásáról beszélt a rendezvényen. Elhangzott, hogy az Egyesült Államokban a vízgazdálkodás tradicionáli-

san az egyes államok kezében van jelenleg is, de a vízminőséget szövetségi szinten szabályozzák. Dél-Afrikában az 1996-os alkotmány külön is deklarálta, hogy a vízhez jutás alapjog. Ennek megfelelően az úgynevezett vízövezetek határait úgy húzták meg, hogy abból egyik érdekközösség se tudjon előnyt szerezni a másikkal szemben. A spanyolországi szabályozás kétszintű: ha egy folyó két vagy három régión folyik keresztül, akkor annak kezelése szövetségi ügy, egyébként pedig regionális szabályozásról beszélhetünk. Az Európai Uniónak, bár lenne lehetősége a vízelosztás jogi szabályozására, az ahhoz szükséges egyhangú döntéshozatal azonban gátat szab ennek. A témában államközi szerződések vannak érvényben, de a jogviták esetén általában nem lehet az Európai Bírósághoz fordulni. Az EU a vízminőség tekintetében azonban gyakorolja hatáskörét, ennek egyik fontos jogi háttere a vízkeret irányelv, amelynek betartását Brüsszel szigorúan ellenőrzi.

„A helyes vízgazdálkodásnak igazodnia kell az adott hely természeti adottságaihoz” – hívta fel a figyelmet Balogh Péter. A kutató szerint növelni kellene a tájak vízpuffer-kapacitását, amihez a természeti feltételek megvannak, a jogszabályi környezet azonban egyelőre hiányzik. Szerinte nem az a dolgunk, hogy levezzünk a vizet, hanem hogy megtaláljuk azt a tájhasználati módot, amely ehhez a rendszerhez igazodik, és kialakítsuk annak a szabályozását. ●

A túlélésről egy túlélőtől

SZÖVEG: DR. TÓTH NIKOLETT ÁGNES
FOTÓ: HORVÁTH SÁNDOR archív

Konfliktusövezetekben, nem mindennapi körülmények között élt évekig Horváth Sándor, aki a Túlélés című könyvét büszkén ajánlotta fel az egyetemi könyvtárnak. Ellenőrző listát állított össze utazóknak, írt válságövezeti konfliktusokról, terrorizmusról, túszhelyzetekben, gépeltérítés esetén javasolt viselkedésről, a terroristák gondolkodásmódjáról, embert próbáló körülményekről. A biztonságról, a filmek hamis illúziójáról, természeti katasztrófák esetén javasolt teendőkről fogalmazott meg iránymutatásokat, amelyek mindenkinek szólnak. Arra is felhívja a figyelmet, hogy miért elengedhetetlenül fontos a kommunikáció, a tájékozódás, a térképolvasás képessége és a biztonságos közlekedés. Mi arra voltunk kíváncsiak, honnan származik ez a rengeteg tapasztalat.

○ Rendőri békefenntartóként egyedülálló gyakorlati tapasztalatra tett szert hazánkban és a világ számos válságövezetében a személyes biztonságról. Azóta változatos módszerekkel igyekszik biztonság tudatosságra nevelni a fiatalokat és a felnőtteket.

Horváth Sándor: A könyvem mellett most már francia kártyával is nevelek, amely biztonsági tanácsokat tartalmaz minden utazó számára. A biztonság tudatosító kártyák, a játékelményen túl, fejleszthetik vagy tesztelhetik a személyes biztonságot

érintő kérdéseket számos területen, úgymint a közlekedés és járművezetés, a személyes biztonság, az elsősegélynyújtás.

○ Mikor fogalmazta meg, hogy misszióban vesz részt? H. S. Mindig is úgy gondoltam, hogy bármilyen foglalkozást is űzök majd, a legjobb próbálok benne lenni. Amikor tiszthelyettesenként felszereltem a Készenléti Rendőrséghez, az akkori Komondor Terrorelhárító Szolgálathoz jelentkeztem, ahol a Speciális Beavatkozó Osztályra kerültem, majd a Rendőrség Különleges Szolgálatához. A felvétel és az azt követő, katonai

jellegű alapképzés nem volt egyszerű, embert próbáló, pszichésen megterhelő és a tengerészgyalogosok kiképzéséhez hasonló. Sokat segített, hogy a nyolcvanas évek közepén karatéztam, Furkó Kálmán volt a trénerem. 1993-ban Kambodzsába indult a rendszerváltást követő első magyar ENSZ rendőri békefenntartó kontingens, ahová jelentkeztem, mert nemzetközi környezetben is szerettem volna kipróbálni magam és további tapasztalatokat gyűjteni.

○ **Öt misszióban vett részt. Melyik volt a legeredményesebb az Ön számára?**

H. S. Mindegyik, mivel mindenki épségben térhetett haza, Kambodzsában ugyan sérültek meg kollégák, de komoly baj ott sem történt. A khmer szabadcsapatok megtudták, hogy hol vannak a magyarok által lakott házak, ugyanis saját magunknak béreltünk az ország különböző pontjain lakásokat, kivéve, ahol a biztonsági kockázatok miatt kötelező volt egy helyen lakni. *Kambodzsa, mint álom* címmel egyik kollégám, Porzsolt Ádám megírta azt az eseményt is, amikor fegyveres támadás érte a magyarok lakta házat, ahol természetesen egy biztonságos részt is kialakítottak homokzsákokból az épület alsó szintjén, és megbeszélték, hogy ha támadás éri őket, akkor ott lesz a találkozási pont. Itt végrehajtói misszióban szolgáltunk, így volt intézkedési jogkörünk, és kényszerítőeszközöket is alkalmazhattunk, míg a megfigyelő missziók során „csak” megfigyeltünk és jelentéseket készítettünk. A két támadó végül meghalt a tűzharcban, amelybe kollégáimmal keveredtek. Az egyik magyar bajtársunk egy lápos, mocsaras területre menekült, és több órát töltött ott, amíg a helyzet normalizálódott. Én ekkor a vietnami határhoz közeli kihelyezési ponton tartózkodtam. Hárman-négyen laktunk egy lakásban, amelyek cölöpökre épültek a sűrű esőzések miatt. Sokan a magyar zászlót is kirakták a házukra, de a kis településeken egyébként is mindenki tudta, kik laknak a lakásokban. A szegénység érezhető volt az országban, az egydolláros napi fizetés már jónak volt mondható, így a lakosok többsége szeretett volna elszegődni főzni, mosni, takarítani a nemzetköziekhez. Sajnos az is előfordult, hogy kisgyermeket löktek az ENSZ-gépkocsik elé azért, hogy kompenzációt kapjanak és így jussanak pénzhez.

○ **Melyik volt a legveszélyesebb misszió?**

H. S. Az angolai, ahol két évig szolgáltam. Az első esztendő után haza akartam jönni, hiszen az életkörülmények nem voltak mindennapiak. Egy vidéki kihelyezési ponton éltünk, ivóvíz, folyóvíz, csatorna és áram nélkül. Amikor kiérkeztünk, az ország útjainak a kilencven százaléka taposóaknával volt tele, nem volt biztonságos a közlekedés. Minden este lövéseket hallottunk, bármelyik kunyhóból előkerülhetett egy fegyver. Több mint 25 éven keresztül polgárháború dúlt az országban, és rengeteg fegyver megfordult ott. Angolában a csapatmozgásokat figyeltünk, börtönöket, rendőrőrsöt látogatottunk, és tanácsadással szolgáltunk a helyi rendőröknek. A helyzet kaotikus volt, mert a nagyobb városokat a kormányerők uralták, míg a többi területet az ellenzék, amelynek a fegyveresei (UNITA) gerillaharcot folytattak. A mi fennhatóságunk kiterjedt mindenhová, pártatlan megfigyelőként a szembenálló felek területein is dolgoznunk kellett. A családok sokszor kettészakadva, egyik részük a városban, a másik vidéken élt, és nagyon gyanakvóak voltak egymással szemben. Minden településen biztosították a területre bevezető utakat. Az ENSZ-nél van egy fontos biztonsági szabály, miszerint helyi lakost tilos fölvenni a gépjárműre. Mi az egyik járőrözésünk során megszegtük ezt, amikor egy magányosan sétáló fiatalembert felvettünk: ugyanoda ment, ahová mi. A faluhatár előtt kiszállt, azzal, hogy megkeresi az elveszett óráját, de nem talált semmit. Amikor elindultunk, észrevettem, hogy fűvel álcázott gránátvető lövegek voltak egy kupacba felhalmozva. Akkor tudatosult bennem, hogy nem az óráját kereste, hanem azt nézte meg, hogy van-e kihúzva drót, ami beélesítheti ezeket az eszközöket. Megmentett minket. Visszafelé menet jeleztük a látottakat a helyi tűzszerész alakulatnak, akik tudták, hogy miért van ott, sőt kicsit rosszallóan hangsúlyozták, hogy amikor megfordulunk, vigyázzunk, mert bárhol lehet taposóakna. Állandó veszélyforrások között éltünk. Az utak zöme nem volt járható, ezért a légiközlekedés élvezett prioritást az ENSZ-nél és a kereskedelemben is, így az ország belső része rendkívül szegény volt. A kockázatot növelte az a tény is, hogy az egyik nap megtisztítottá nyilvánított úton rendre robbantak fel emberek.

○ **A terrorizmus elleni harc taktikai eljárásának gyakorlatát is elsajátította.**

H. S. A Rendőrség Különleges Szolgálatánál ez volt a munkám, a terrorcselekmények felszámolása, megszakítása, amely szigorú taktikai elemekhez kötött. Egy csapatnak az automatizmus szintjén kell együttműködni, gondolva például az épületátvizsgálásra, a repülőbe történő behatolásra. Amikor felállt a csoportunk, arra kellett berendezkednünk, hogy ha bármelyikünk „kiesett” a sorból, akkor is zökkenőmentesen menjen minden tovább, ezért mindenkinek ismernie kellett a másik szerepét. Nem egy meghatározott szerepnek, feladatnak kellett megfelelni, hanem a pozíció határozta meg a feladatot, rendkívül sokszor és sokat gyakoroltunk.

○ **Milyen speciális lövészeti képzettsége van?**

H. S. A felszámolások során, amikor az erőszakos megszakítás történik, a fegyverhasználat alkalmazása „sanszos”. Az átlagemberek és a nem speciális feladatokat végrehajtó rendőrök álló helyzetből nem mozgó célpontra lőnek, ezzel szemben nekünk mozgásból kellett célkiválasztással mozgó célpontra lőni. Egyébként alapfokú lökiképzést oktattam a koszovói rendőrszolgálatnál az EBESZ misszióban. Az iraki misszió felkészítési csapatában is részt vettem. „Simunition” löszerrrel lőttek minket, miközben félmeztelenek voltunk, és célkiválasztással mozgásból kellett lőnünk éles fegyverrel. Mindezzel azt gyakoroltuk, hogy bármi történjen is, csak a feladatra fókuszáljunk, és kizárjuk a környezetet. Részt vettünk személyvédelemben is, így többek között a pápa biztosításában, amit az akkori Köztársasági Örezred hajtott végre. Ha nagyobb delegáció érkezett, besegítettünk, és az izraeli nagykövet védelmét is mi láttuk el. Volt szerencsém kijutni az USA-ba, Quantico-ba, ahol az FBI Akadémián egy terrorizmus elleni és egy speciális vezetési tanfolyamon vettem részt. Az akadémián rendkívül jó technikai feltételek voltak elérhetőek, azt gyakoroltuk, hogy milyen úgy vezetni, amikor az autók pár centire vannak egymástól, megtanultuk a gépjármű megállításának a technikáját. Olyan volt, mint amit a filmekben látunk.

○ **Hogyan élte túl a missziókat?**

H. S. Mindegyikre alaposan felkészültem. A megelőzésre törekedtem mindig, először információkat gyűjtöttem és elemeztem. A mindennapjaim során is, ha rendezvényre megyek, megnézem, hogyan végzik a biztonsági őrök a munkájukat, milyen az átvizsgálás, hiszen tudni szeretném, hogy egy esetleges menekítés során lehet-e rájuk számítani. A missziókban pedig óvatos, előrelátó, megfontolt voltam.

○ **Volt halálfélelme?**

H. S. Fogtak rám fegyvert, de nem volt halálfélelmem. Angolában egy főútvonalra kanyarodtam, távolról jött egy autó, és behajtottam elé. Neheztelt rám, villogott, majd megállt mellettem, kiszállt az utasa fegyverrel a kezében, ittasan, rám fogta az ezüstszerű, „Colt” típusú fegyverét, én pedig udvariasan elnézést kértem, de kész voltam az esetleges beavatkozásra. Közvetlen közlőrl a fegyver elvehető a bizonytalan kézből, ezeket is gyakoroltuk eleget. Minderre nem került sor, mert egy biztonsági őrök által védett objektum előtt álltunk, és a sofőr is kiszállt, hogy az utas lelkére beszéljen, így meggondolták magukat és elmentek. Fontos szempont volt, hogyan pozicionálom

magam, ha elsüti a fegyvert. Egy ilyen szituációban csak az a jó megoldás, ami automatizmusként működik. Ilyen szituációkban a stressz szintje megemelkedik, a gondolkodás és a cselekvés lelassulhat. Minden rendőr gyakorolja egyébként, hogy nem teljes testszélességgel áll szemben az elkövetővel, ezzel kisebb célfelületet mutatva és előnyösebb pozícióba hozva magát.

○ **Sokszor hallhatjuk, hogy száz százalékos biztonság nem létezik. Ön hogyan vélekedik erről?**

H. S. A biztonság egy érzés, egy állapot, és ezt mindig egy adott élethelyzetben és pillanatban érezzük. Biztonságot ad, ha az országunkban van egy jól működő közigazgatási rendszer, egészségügy, áram, ivóvíz, folyóvíz, rendőrség, kórházak, de a család vagy a szeretteink közelsége is. Egy misszióban ezek hiányoznak. Megromlott közállapotok uralkodnak, szabad fegyveres csapatok bárhol előfordulhatnak, a közlekedés kaotikus. Egy baleset során a segélykérés sem egyszerű, és a mentők sem jönnek ki pár percen belül. Az egyik brazil rendőr ismerősöm 12 óra alatt meghalt maláriában. Én már háromszor estem át ezen a betegségen, a megelőzésére ugyanis nincs gyógyszer. Ahhoz, hogy túlélj a missziót, az elsősegélynyújtást is meg kell tanulni.

○ **A világ biztonságos?**

H. S. Sajnos nem. A konfliktusok és azok intenzitása növekszik, valamint a terrorizmusnak is egy új, kegyetlenebb formája jelent meg: a megtorló terrorizmus. De Magyarországon biztonságban érezhetjük magunkat.

○ **Mivel telnek a napjai?**

H. S. A Baptista Szeretetszolgálat biztonsági tanácsadója vagyok, és humanitárius feladatokból is kiveszem a részem.

○ **Hiányzik a missziós tevékenység az életéből?**

H. S. A végrehajtói szint nem vonz, de egy magasabb szintű, oktatási, képzési vagy szakértői munka, feladat mint lehetőség elgondolkodtatna. De ez már nemcsak az én döntésem lenne, hanem a feleségemé és a 16, valamint a 9 éves kislányomé is. ●

'48 lett a nagy szerelmem

SZÖVEG: BÚZÁS BEÁTA

FOTÓ: HM HADTÖRTÉNETI INTÉZET ÉS MÚZEUM

Hermann Róbert történész, publicista. A Hadtörténeti Intézet és Múzeum munkatársa közel harminc éve tudományos munkát folytat, tanít, könyveket ír és kutat. Behatóan foglalkozik az 1848-as szabadságharccal, a magyar történelemben sokáig árulóként számon tartott Görgei Artúr életrajzán dolgozik. A hadvezér halálának 100. évfordulója apropóján beszélgettünk.

○ **Honnan ered a történelem iránti érdeklődése?**
Hermann Róbert: Már iskolás korom előtt érdeklődtem a történelem iránt. A szüleim sokat vittek mindenfelé kirándulni, általában várakat, várromokat néztünk meg. Az egyik ilyen első emlékem – akár emblematikusnak is mondhatnám – Visegrádon a királyi vár volt. Az 1870-es évektől kezdve Görgei Artúr Visegrádon élte le az élete nagy részét, de én akkor ezt még nem tudtam. Az első történelmi tárgyú könyvemet általános iskolás koromban kaptam. A szüleim motiválni akartak a tanulásra, azt mondták, minden ötösért kapok tíz forintot, ami akkor óriási pénz volt. Egy napon hazavittem három ötöst, és úgy éreztem magam, mint egy tőkepénzes, mire azt mondták a szüleim, hogy a pénz helyett kapok egy könyvet. Ez R. Várkonyi Ágnesnek a *Két pogány közt* című munkája volt, ami a régi, Képes Történelem sorozatban jelent meg a Rákóczi-szabadságharcról. Pedagógiai szempontból egy jól megalkotott és gazdagon illusztrált könyv volt, fiktív jelenetekben foglalta össze a szabadságharc történetét, nagyjából az 1690-es évektől Rákóczi haláláig. Anyukám minden este felolvasott nekem egy fejezetet, amely kellően megragadta a képzeletem, és ez az érdeklődés megmaradt bennem. Tizenhárom éves koromig a Rákóczi-korral akartam foglalkozni. 1976-ban, amikor Rákóczi születésének 300. évfordulója volt, hetedikes voltam. Akkor olvastam egy történelmi regényt – Féja Gézától a *Visegrádi estéket* –, amely Kossuth és Görgei kapcsolataról szólt. Addig nekem kellően megalapozottan rossz véleményem volt Görgeiről, meg általában nem is nagyon foglalkoztatott

'48, de ez a könyv villámcsapásszerűen ért. Egy teljesen más képet adott, mint amit korábban lehetett olvasni. Látszott, hogy komoly kutatás van mögötte. Emlékszem, mennyire tetszett a szituáció, amikor az idős Görgeit éjszakánként felkeresi Kossuth Lajos szelleme, és megbeszéli a szabadságharcot. Így alakult, hogy '48 lett a nagy szerelmem.

○ **Mit gondol, mennyire ismerik a mai fiatalok a magyar történelmet? Hogyan lehet a történelmet érdekessé tenni számukra?**

H. R. A magyar történelmet nagyjából annyira ismerik, mint a biológiát vagy a fizikát: aki érdeklődik, az ismeri, akit nem érdekel, az nem ismeri. A helyzet lehetne jobb, hiszen a történelemmel kapcsolatos tudás folyamatosan áramlik felénk egyéb forrásokból is: különböző évfordulókon, eseményeken vagy az internetes oldalakon, saját településeiken található világháborús vagy '48-as emlékműveken keresztül. A világ nagyon kinyílt. Míg a mi fiatalkorunkban kitüntetett szerepe volt a könyvnek és az olvasásnak, ez mára jóval kevésbé érvényes, és ezt tudomásul kell venni. Az okostelefonok és az internet megjelenésével jóval több a tájékozódási és szórakozási lehetőség, mint régen, emiatt a történelemnek – ami egy szövegközpontú tudományág – automatikusan visszaesett a szerepe. Alapvető probléma ugyanakkor, hogy az oktatási rendszer még mindig nem szakított a tényközpontú szemlélettel. Véleményem szerint a történelem oktatásában teljesen fölösleges az őskortól az atomháborúig vagy Magyarország NATO-csatlakozásáig

végigmenni mindenben. A történelem – ahogyan a nevében is benne van – történetekről szól. Vannak nagyon jó, eseményközpontú folyamatok, ilyen akár 1848, a világháborúk, a török kor vagy Mátyás király történetei, ezeket kellene jól bemutatni.

○ **A történelem a munkájának is szerves része: hosszú évek óta a Hadtörténeti Intézet és Múzeum munkatársa, a parancsnok tudományos helyettese. Pontosan mivel foglalkozik, és mi az, amit leginkább szeret ebben a munkában?**

H. R. 1987-ben kezdtem az intézetben, jövőre lesz harminc éve, hogy itt dolgozom. Egyrészt a parancsnok tudományos helyettesként feladatom a Tudományos Tanács segítségével a tudományos munkaterv összeállítása, az előző évi jelentés elkészítése, illetve az egyes kollégák és részlegek tudományos munkájának értékelése. Ez egy nagyon komplex intézmény: együtt van egy kutatóintézet, egy országos hatáskörű múzeum, egy szaklevéltár, egy szakkönyvtár – a Hadtörténeti Könyvtár, illetve hozzánk tartozik a Magyar Honvédség Központi Irrattára is. Nagyon komoly lehetőségeket rejt magában, hiszen sok korszak forrásanyagának jelentős része megtalálható itt. Csak 1848–49-ről több tízezer dokumentum van nálunk. A magyar emlékezetkultúra alapvetően évfordulós orientáltságú, ebből kifolyólag az egyes évfordulókról kiadványokkal, konferenciákkal, kiállításokkal emlékezünk meg, és ezeknek a koordinációjában is van némi szerepem. Emellett a *Hadtörténeti Közleményeknek* – Magyarország egyik legrégebbi történelmi folyóiratának – a szerkesztőbizottsági elnöke vagyok, továbbá vannak kutatói ambícióim is. Jelenleg éppen egy Görgei-életrajzon dolgozom, amely komoly adósság, hiszen máig nem készült teljes életrajz róla és az életpályájáról. Az utolsót a harmincas években írták. Mindezekből a munkákból a kiadványok állnak hozzám a legközelebb. Alapvetően úgy gondolom, hogy jó dolog az internet, de azért az a biztos, ami nyomtatásban, papíron alapon jelenik meg, hiszen ez már bizonyított.

○ **Behatóan foglalkozik az 1848-as forradalommal és szabadságharccal, számos könyve jelent meg a témában. A sor folytatódik? Van még olyan téma, amelyet nem dolgozott fel, amely még tartogat újat?**

H. R. Szerintem a sor végtelen, de ez a legtöbb történelmi korszakról elmondható. Minden korszaknak vannak olyan kérdései, amelyek egy idő után értelmetlenné válnak, elmúlik a történelmi, politikai aktualitásuk. Saját korszakomra nézve: 1867 után rengeteget írtak Magyarország és Ausztria közjogi viszonyáról, számos jogi és történeti értekezés jelent meg a témában, de '48 esetében volt egy komoly lemaradás, hiszen egészen az 1920-as évekig a primer forrásanyagnak a jelentős része nem volt hozzáférhető. Viszonylag nagy mennyiségű anyagot lehetett már akkor kutatni Magyarországon, de ami igazán fontos és értékes volt, az Bécsben volt. 1945 után egészen az 1970-es évekig két

Hermann Róbert

Kedvenc film • A jó, a rossz és a csúf

Kedvenc könyv • Féja Géza: Visegrádi esték

Kedvenc zene • Pink Floyd: A Momentary Laps of Reason című album;

Jetbro Tull: Too old to Rock and Roll, too Young to Die című szám.

Hobbi • olvasás

olyan ember létezett, aki '48 hadtörténetével foglalkozott. Emiatt nagy hiányosságok voltak a kutatásban, másrészt felvetődtek olyan újabb és újabb kérdések, amelyekre lehet, hogy még 10-20 év múlva sem fogjuk tudni a választ. Ilyen például a hadsereg ellátásának a kérdése: nagy mennyiségű forrásanyaga és rengeteg aspektusa van a dolognak. Manapság divatos a hadifoglyok és a háborús atrocitások témája is. Ami pedig engem különösen érdekel, az a hadsereg és a politika összefüggései, mert ez a téma egyoldalúan volt interpretálva, főleg 1948 után. Nagyon örülök neki, hogy működik ma egy jól felkészült kutatói kör, amelyik ugyanezzel a területtel foglalkozik, és bár mindegyikünk máshoz ért egy kicsit, nagyon jól kiegészítjük egymást.

○ **Görgei Artúr a magyar történelem és a '48-as szabadságharc ismert alakja. Miről kell megemlékeznünk halálának századik évfordulója kapcsán?**

névjegy

»

H. R. Elsősorban arról, hogy ő volt a 19. század legnagyobb magyar hadvezére, ezt ma már kimondhatjuk. Bár versenyben van Bem Józseffel, az újabb hadtörténeti ténykedések arra mutatnak, hogy katonai kvalitásait tekintve Görgei meghaladta a tábornokot. Másrészt kémikusi működését is meg kell említenünk: ő volt az első, nemzetközileg jegyzett magyar kémikus, és ez nincs benne a köztudatban. Görgei tehát kétszeresen is okot ad arra, hogy büszkék legyünk rá. Nagyon érdekesek élete művelődéstörténeti vonatkozásai, a róla készült képzőművészeti ábrázolások. Ő az egyik első olyan magyar történelmi személyiség, akiről dagerrotípia készült. A róla alkotott árulókép a költészetben és az irodalomban is megjelenik. Utoljára több mint száz évvel ezelőtt Voinovich Géza irodalomtörténész írt Görgei és az irodalom kapcsolatáról, azóta született meg Illyés Gyula *Fákylángja*, Németh Lászlótól *Az áruló*, Féja Géának a *Visegrádi esték* című könyve és még számos alkotás. Ami számomra kellemes csalódás az évforduló kapcsán, hogy olyan történészek, akik korábban negatívan vélekedtek róla, láthatólag nyitottak elfogadni az újabb típusú megközelítéseket. Senki nem azt gondolja, hogy Görgeit és Kossuthot szembe kell állítani egymással. Lehet őket együtt is tisztelni, a saját érdemeikért és történeti szerepükért, hiszen a szabadságharc alatt voltak olyan kérdések, amelyekben Kossuthnak a maga politikai szempontjából legalább annyira igaza volt, mint Görgeinek katonai szemszögből. Az a tény, hogy Kossuth – erkölcsileg ma már nehezen érthető módon – haláláig fenntartotta a Görgeivel szembeni árulási vádat, ez alapvetően nem befolyásolja Kossuth történeti jelentőségét. Ettől még ő marad a 19. század egyik legjelentősebb és kétségkívül egyik legnagyobb hatású magyar államférfija.

○ **Melyek voltak Görgei életének legfontosabb momentumai? Miben látja a nagyságát?**

H. R. Ő 1848. augusztus végétől megkezdte katonai karrierjét, és másfél hónap alatt őrnagyból eljut egészen a tábornoki rangig. Mindvégig képes felnőni a feladatokhoz. Jól látható egy tanulási folyamat egész '48-ban: előbb tízezer, majd ötvenezer embert képes irányítani, megtanulja, hogyan lehet a magyar hadszínteret áttekinteni, a magyar hadügyminisztériumot újjászervezni, és ezekben többé-kevésbé sikeres. Ha van igazi csúcspontja az életének, akkor az kétségkívül 1848–49. Hadvezéri szempontból a tavaszi hadjáratot, illetve az oroszok elleni nyári hadjáratot emelném ki. Az elsőt a szellemes, nagyon merész és nagyon pófátlan haditerv miatt, amit nagyjából sikerült is megvalósítani, a másikat meg azért, mert óriási teljesítmény volt saját erőinek a négyeszeresét egy hónapon keresztül úgy foglalkoztatni, hogy egyetlen alkalommal sem szenvedett megsemmisítő vereséget. A fegyverletételhez neki kellett megkeresni az oroszokat, és nem fordítva. Fontos még kiemelni a kémikusi működését 1846–48 között. A kémia akkor egy fiatal tudomány volt, és nagyon

könnyen lehetett benne tévedni, akárcsak a hadvezetésben. A '49 utáni élete alapvetően nagyon szomorú: harmincegy évesen megtörik az élete, először az internálás, majd az árulási vád miatt. Görgei soha nem tudta kibontakoztatni azokat a képességeket, amelyek még minden bizonnyal benne voltak.

○ **A Görgei-évforduló alkalmából konferenciát és emlékkiállítást szervezett a Nemzeti Közzolgálati Egyetem. Milyen szerepe volt ebben Önnek?**

H. R. Csikány Tamás barátommal beszélgettünk az év elején arról, hogy jó lenne megemlékezni az évfordulóról, és miután Görgei az egyik legjelentősebb magyar katona, ebből adódott, hogy a Nemzeti Közzolgálati Egyetem Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara alkalmas lenne ennek a megszervezésére. A vezetőség részéről is volt erre fogadókészség, és mivel az intézet mellett a Károli Gáspár Református Egyetemen, illetve a Magyar Történelmi Társulatnál is érdekelt vagyok, ezért úgy tűnt, a három intézmény közös szervezésében megvalósítható a rendezvény. Van egy elég jelentős magángyűjteményem – főleg képzőművészeti anyagok és kéziratok a korszakból –, így felvetődött, hogy rendezzünk egy kiállítást is a Ludovika épületében. Ennek köszönhetően talán sikerült Görgei egyéniségéből is felvillantani valamit.

○ **Milyen más események kapcsolódnak a Görgei-évfordulóhoz?**

H. R. Korábban 1986-ban és 1993-ban volt Görgei-konferencia, és ezt követően az idén. Az évfordulós megemlékezés január 30-án kezdődött Visegrádon egy kisebb rendezvénnyel, a folytatásban a Komáromi Napok rendezvénysorozathoz kapcsolódóan, valamint az ELTE-n, az NKE-n és a visegrádi Mátyás Király Múzeumban voltak konferenciák, amelyek különböző nézőpontból mutatták be Görgei életét és munkásságát. Fontos megemlíteni, hogy a Magyar Honvédség Altiszti Akadémiája Görgei Artúr nevét viseli, és idén egy négynapos rendezvénysorozatot szerveztek, amelynek keretében előadták Görgey Gábor legújabb Görgei-darabját, valamint ünnepi állománygyűléssel és koszorúzással emlékeztek meg róla. Örömmel tapasztaltam, hogy a napilapok is jelentős mértékben foglalkoztak a témával, ugyanakkor Görgei szülőhelyén is szerveztek megemlékezést, elkezdték helyrehozni és felújítani a Görgei-kastélyt.

○ **Ezeknek a kezdeményezéseknek köszönhetően tapasztalható átalakulás a Görgeiről alkotott negatív kép kapcsán?**

H. R. Már a rendszerváltás után megindult egy pozitív folyamat, a tankönyvek többsége is objektíven tünteti fel Görgeit. Egy nemzedék történeti tudatának a formálásában nagy szerepe van egy jó tankönyvnek, és úgy gondolom, amit a mai tankönyvek '48-ról írnak, az teljesen rendben van. A szakmának, a tudományos ismeretterjesztésnek és az oktatásnak a felelőssége, hogy a fiatalok mit tanulnak a történelmünkről. ●

GÖRGEI 100

Május 21-én volt Görgei Artúr halálának századik évfordulója. Ez alkalomból az NKE Hadtudományi és Honvédtisztképző Kara emlékkonferenciát rendezett, a HM Hadtörténeti Intézet és Múzeummal és a Károli Gáspár Református Egyetem Bölcsészettudományi Karával együttműködésben. Ahogy nyitóbeszédében Prof. Dr. Patyi András fogalmazott: „A konferenciának nincs könnyű dolga, mert egy mítosz lerombolásával kell számolnia. (...) a népi tudattal kell felvenni a harcot, ami közismerten rendkívül ellenálló. Görgei ugyanis mint áruló szerepel a köztudatban, s nem pedig mint államférfi, kitűnő tudós vagy remek katonai szakember. A konferencia következképp kultúrmisszióra vállalkozott, célként megjelölve azt, hogy széles körben megismertesse az igazságot a társadalommal. (...) az előadók közreműködésével a vesztett szabadságharc pszichológiájából kell kitörnünk.”

Az elkövetkezendő pár oldalon, rendhagyó HISTÓRIA rovatunkban, neves szakemberek segítségével teszünk erre mi is kísérletet.

DR. HERMANN RÓBERT

Görgei Artúr mint politikus

Görgei Artúr 1848–1849. évi szerepének megítélésével kapcsolatban sajátos paradoxonnal találkozunk. Noha a szabadságharcban játszott katonai szerepével írta be magát a magyar polgári átalakulásért folytatott küzdelem történetébe, a vele foglalkozó munkák jelentős része elsősorban a tábornok politikai nézeteivel, vélelmezett vagy valós politikai szándékaival foglalkozik; sőt, volt olyan időszak, amikor katonai döntései mögött is folytonosan politikai motivációt kerestek. Görgei hívei a másik oldalon szintén hajlamosak voltak egy „utó-Széchenyit” vagy „elő-Deákot” látni és láttatni Görgeiben, aki szembeszállt a felelőtlen agitátor Kossuthal, de – akárcsak Széchenyi – elbukott a nagy demagóggal folytatott reménytelen harcban.

A FORRADALOM ELŐTT

Természetesen hiba lenne tagadni, hogy Görgei nemcsak katona volt, hanem beosztásából és az azzal járó felelősségből következően kénytelen volt politikai kérdésekkel is foglalkozni, amelyeket hol jól, hol rosszul fogott fel vagy oldott meg – hasonlóan a szabadságharc többi katonájához.

A Görgey család egyike volt a Felvidék, ezen belül a Szepesség legrégibb magyar nemesi családjainak, amelyben egyszerre volt jelen a függetlenségi és a királyhú hagyomány. Görgei Artúr 1832-től szolgált a cs. kir. hadseregben. Amikor 1841-ben el kellett döntenie, hogy a Magyar Királyi Nemesi Testőrségtől melyik alakulathoz, a (magyar) huszárokhoz vagy a (galíciai) dzsidásokhoz kérje magát, a huszárokat választotta. *„Mind a két helyen egy a költség, de nagyon különböző az élet, különböző a nemzeti érdek, különböző a tisztek szelleme.”*

1845-ben Görgei kilépett a cs. kir. hadseregből, Prágába ment, hogy kémiai tanulmányokat folytasson az ottani egyetemen. 1848 márciusában Bécsben volt, amikor kitört a forradalom, azonban rövidesen Prágába utazott, ahol az ottani forradalmi mozgalmából, a német és a cseh párt közötti vetélkedésből kapott ízelítőt. Mindeközben figyelemmel kísérte a magyarországi

eseményeket is. Május végén Pestre utazott, hogy jelentkezzen a magyar kormány által felállítandó önálló reguláris haderőbe. Politikai orientációját jelzi, hogy a radikális *Marczius Tizenötödike* hasábjain június 5-én hosszú cikkben bírálta azt az elképzelést, hogy a honvédsereg tisztjei számára drága egyenruhát írjanak elő. *„Vagy talán már egészen megfélekezünk arról, hogy nemcsak a gazdagok soraiban, hanem a legszegényebbek közt is mindig találkoztak főtisztnek alkalmas egyének?”* – tette fel a kérdést. *„Válasszuk meg főtisztnek a képest [alkalmast]. Ne zárjuk ki a képest, mert szegény. Kizárnók pedig egyedül gazdagokra számított rendszabály által”* – írta. Görgei Artúr tehát komolyan vette az egyenlőség eszméjét. Olyannyira, hogy öccsével, Istvánnal együtt áttértek a nevük y-os írásmódjáról az i-sre. Példájukat később bátyjuk, Ármin is követte. Míg azonban Ármin és István 1849 után visszatértek az y-os írásmódhoz, Artúr haláláig megmaradt az i-s alak mellett.

A TÁBORNOK

Görgeit augusztus 27-én a Tiszáninneni Önkéntes Mozgó Nemzetőrség táborának parancsnokává nevezték ki, s az ezt követő napokban többször is járt a fővárosban. Szeptember 13-án, egy újabb pesti út során saját kezű levélben számolt be Kossuth Lajosnak, a volt pénzügyminiszterek ténykedéséről, majd közölte, hogy seregével együtt berendelték Szolnokról. *„Én nem jövök, hanem Szolnokon maradok – folytatta –, hogy félbe ne szakadjon az, amihöz fogtam. Csak akkor jönnék el onnan – de akkor haladéktalanul –, ha Méltóságod ide vagy akárhová rendel.”* Az aláírás is árulkodó: *„Életre-halálra kész embere – Görgei őrnagy”*. Két nappal a Batthyány-kormány lemondása és a horvát betörés után e hűségnyilatkozat azt jelezte, hogy Görgei a megkezdődő háborúban hosszú távon Kossuthot tekinti e küzdelem vezérének.

Kétségtelen, hogy ennek a hűségnyilatkozatnak is volt némi szerepe Görgei október elején beinduló szédületes katonai karrierjében – de legalább ekkora szerepe volt annak az erélynek, amit a Csepel-sziget parancsnokaként szeptember végétől felmutatott. Élesen bírálta a horvát haderő elől (szerinte) indokolatlanul visszavonuló magyar hadvezetést, haditörvényszék elé állíttatta és kivégeztette az ellenséggel való összejátszással gyanúsított Zichy Ödön grófot, s október első napjaiban komoly szerepet játszott a Szlavóniából betört Roth-hadosztály elleni sikeres hadműveletben. Kossuth október 9-én az Országos Honvédelmi Bizottmány elnökeként magához rendelte őt, s október 11-i találkozásuk során egyenesen azzal bízta meg, hogy haladéktalanul utazzon a feldunai hadtest főhadiszállására, ott puhatolja ki a fővezérség szellemét. Kossuth emellett kiállította Görgei tábornoki kinevezését, az okmányt azonban nem adták át neki.

Az elkövetkező hetekben a magyar hadsereg kétszer is átlépte a határt, de mindkétszer eredménytelenül tért vissza a Lajta innenső partjára. Október 23-án megjött Kossuth is, s személyesen indítványozta a határ újabb átlépését, de Görgei a határátlépés ellen szavazott, mondván, hogy az erőviszonyok jelenlegi állásában a magyar hadseregnek nincs reménye a sikerre. Október 27-én azonban ő volt az, aki vállalta a felelősséget azért, hogy egy újabb támadás alkalmával, még vereség esetén is, meg lehet menteni a sereget a megsemmisüléstől. Az október 30-i schwechati vereség után Kossuth Görgeire bízta a hadsereg vezényletét. Kettejük bizalma teljes volt egymás iránt, és ez a személyes bizalom 1848. december második feléig töretlen maradt.

REPEDÉSEK

A feldunai hadtestet december közepén érte a cs. kir. fősereg túlerejű támadása. Görgei hadvezéri képességeitől ekkor még nemigen telt többre, mint arra, hogy az utolsó pillanatban mindig kivonja a bekerítésből csapatait. Kossuth viszont aggódott a gyors térvessztés és a közvélemény lehangoltsága miatt. December végén Görgeihez írott levelei már határozott szemrehányásokat tartalmaztak. A katonai kudarcok felerősítették a honvédsereg tisztikarában már korábban mutatkozó válságot, s január elején több tucat tiszt hagyta el a feldunai hadtestet is. Görgei minden távozót elengedett, de kijelentette, hogy aki a legénységet is távozásra akarná bírni, azt főbe löveti. A válság és a bomlás megállítására 1849. január 5-én Vácott politikai nyilatkozatot adott ki, amelyben kijelentette, hogy a feldunai hadtest az 1848-as alkotmány megtartásáért küzd, s annak minden külső és belső ellenségével szembeszáll. Noha a nyilatkozat politikai tartalma megfelelt Kossuth akkori politikájának, ugyanakkor taktikai okokból élesen bírálta az OHB-t a hadviselésbe történt beavatkozásáért. Amikor az 1849. február 26–27-i kápolnai csatát követő visszavonulás után Szemere Bertalan kormánybiztos a tisztikar követelésére leváltotta a tehetetlen Henryk Dembiński altábornagyot, Görgeit nevezte ki a hadsereg fővezérévé. Kossuth az eseményekről értesülve azzal a szándékkal indult el Debrecenből a táborba, hogy a felbujtónak tekintett Görgeit főbe löveti. Megérkezése után nyomozást tartatott, s belátta, hogy Dembiński mögött csak a saját kudarcának árnyéka áll: Görgei mögött viszont csaknem az egész tisztikar. Ezt látva Szemere döntését ő is jóváhagyta. Ám Görgei tényleges fővezéri kinevezésére még egy hónapig várni kellett. A kölcsönös bizalom április elején állt helyre. A tavaszi hadjárat első sikerei után már egyre lelkesültebb hangon nyilatkozott Görgeiről. Az isaszegi győzelem után, április 7-én, Gödöllőn négy szemközt tárgyaltak egymással. Kossuth ekkor terjesztette elő tervét az I. Ferenc József által kiadott olmützi oktrojált

alkotmányra adandó válaszként a függetlenség kimondásáról és a Habsburg-ház trónfosztásáról. A beszélgetésről fennmaradt visszaemlékezéseik csupán abban egyeznek meg, hogy volt ilyen megbeszélés. Ha Görgei ellenkezett is, ez nem lehetett túlzottan erős, mert érzelmeinek a függetlenség ugyan megfelelt, ám kimondását csak a teljes katonai győzelem után vélte célszerűnek. Erre mutat, hogy két héttel a trónfosztás és a függetlenség kimondása után, április 29-én tüzes kiáltványt intézett a hadsereghez „az esküszegő rút dinasztiaíró!”, a legszentebb népjog harcáról a bitor zsarnokság ellen. Kossuth és Görgei személyes viszonya tehát nem a trónfosztás miatt romlott meg, de ez kezdte kettőjüket eltávolítani egymástól. Ez idő alatt Kossuth Görgeinek ajánlotta fel a hadügyminiszeri tárcát, amit az el is fogadott, majd győztesen befejezte a tavaszi hadjáratot, valamint Kossuth kívánságára és a hadsereg állapotára egyaránt tekintettel, visszafoglalta Buda várát. Buda alatt Görgei már arról értesült, hogy Ausztria segítséget kért az orosz cártól. S ekkor már hibáztatta magát, hogy nem tartotta vissza Kossuthot a trónfosztástól. Tévesen úgy vélte, hogy a segítségkérésre a trónfosztás miatt került sor. Azt gondolta, hogy ennek visszavonásával meg lehet akadályozni az orosz beavatkozást. Kossuth és Görgei egyetértése a felszínen megmaradt, de a kölcsönös gyanakvás egyre erősödött közöttük. Június 26-án még elfogadtatta Kossuthal és a Minisztertanáccsal a hadsereg kétközpontú, komáromi és tiszántúli összpontosításának tervét, de röviddel ezután Kossuth egy sajnálatos tévedés folytán elmozdította őt a fővezérségről, majd a tábornok a hadügyministerségről is lemondott.

FEGYVERLETÉTEL

Görgei 1849. júliusi felvidéki hadjárata során érintkezésbe lépett az orosz főserég vezényletével. Abban reménykedett, hogy

a tárgyalások révén sikerül éket verni az orosz és osztrák szövetségesek közé. Az orosz fél azonban csak a feltétel nélküli fegyverletételről volt hajlandó tárgyalni, s az elutasító válasz keltének napján, augusztus 9-én a Bem vezette déli fősereget katasztrofális vereség érte Temesvárnál. Augusztus 10-én – a csatavesztésről még mit sem tudva – a magyar Minisztertanács elhatározta, hogy felajánlja a koronát a cári család valamelyik tagjának, ha az hajlandó biztosítani az 1848. áprilisi törvényeket. Feltételként azt szabta, hogy Magyarország az Orosz Birodalmon belül olyan helyzetet kapjon, mint amilyen a kongresszusi Lengyelország rendelkezett 1815–1830 között. Alternatív javaslatként kész volt visszavonni a Függetlenségi Nyilatkozatot, és az 1848. áprilisi államjogi helyzet elismerése fejében elfogadni Ferenc József uralkodását is. A Minisztertanács egyben kijelentette, hogy ha az orosz fél nem hajlandó erről tárgyalni, sem pedig Ferenc József felé közvetíteni, a magyar hadsereg a döntő csata után hajlandó letenni fegyverét az oroszok előtt. Miután megérkezett a temesvári vereség híre, illetve az orosz fővezérség visszautasító válasza, Görgei a tisztikar felhatalmazása alapján a fegyverletétel mellett döntött, s ezzel a Minisztertanács augusztus 10-i határozatát hajtotta végre.

AZ ELLENTÉT

Összességében elmondhatjuk: Görgei politikai nézetei 1849 májusáig nagyjából megfelelték a kossuthi politikának. A hadvezér és a politikus vitái a katonai helyzetek és lehetőségek eltérő megítéléséből fakadtak. Kossuth politikai szempontokat is kívánt érvényesíteni a hadviselésben. Görgei pedig úgy vélte, a háborúban a katonai szempontok az elsődlegesek. 1849. május közepétől a helyzet annyiban változott, hogy Görgei úgy látta, a politikus Kossuth tévedéseit katonaként neki kell korrigálnia. Kossuth pedig 1849 nyarán érezte úgy, hogy a katonáknál jobban tudja, mit kell tenni a harctereken. Egy paradoxonnal élve: Kossuth volt olyan jó politikus, mint amilyen jó katona Görgei, és Görgei volt olyan jó politikus, mint amilyen jó katona Kossuth. Kettejük ellentétét tehát utólag ők maguk konstruálták. Görgei 1849 után úgy vélte: maga a függetlenségi harc volt értelmetlen, és ezért utólag megtagadta azt a politikát, amelynek szolgálatában közel egy éven át harcolt. Kossuth azonban a célt jónak tartotta, és az eszközökben – így a katonákban – kereste a hibát. A két nézet közötti párbeszédre vajmi kevés remény volt. Ugyanakkor Görgei nem 1848-at tagadta meg, hanem az 1849 áprilisa utáni függetlenségi politikát. A polgári átalakulás és a Habsburg-monarchián belüli magyar önállóság elveihez 1849 után is ragaszkodott – ezért írt memorandumokat Deák Ferenc számára a kiegyezés előtt, s lépett fel a kiegyezést bíráló Kossuthal szemben 1867-ben.

DR. RIEDEL MIKLÓS

A vegyész Görgei

Ha ma Görgeire emlékeznek, általában a szabadságharc kiváló hadvezérére gondolnak, esetleg politikai szereplésével foglalkoznak. Kevésbé ismert viszont, hogy Görgei a szabadságharc előtt, annak kezdetén, sőt a klagenfurti száműzetésben is számottevő munkát végzett kémikusként is. A kiegyezés után ez a tevékenysége sajnos már nem folytatódott. Indokolt tehát, hogy felidézzük a „vegyésztábornok” életének ezt a vonatkozását is.

TOPORCTÓL PRÁGÁIG

Görgei fiatal korában nem vágyott katonai pályára, a tudományok, különösen a matematika vonzotta. A család szűkös anyagi viszonyai miatt azonban, édesapja akaratának engedve 1832-ben belépett az ingyenes oktatást – ezen belül magas műszaki képzést – nyújtó tulli katonai iskolába. Katonáskodással töltött több mint egy évtized után a családi körülmények megváltozása lehetővé tette, hogy végre csak a természettudományokkal foglalkozzon. Egy atyai jó barátja, Rösler Gusztáv bányatanácsos a prágai egyetem neves vegytanprofesszorának, Joseph Redtenbachernek ajánlotta be. Görgei 1845-től a patinás egyetem hallgatója lett. Először a kvalitatív, majd a kvantitatív analitikai kurzust végezte el, részt vett szakmai gyakorlatokon a csehországi bányákban, vasgyárakban, sőt mezőgazdasági mintagazdaságokban is. Az egyetemi hallgatónak már nem is annyira fiatal Görgei eleinte szűkös körülmények között élt, eladott lovának és egyenruhájának árából tartotta fenn magát. Szavaival élve: „Több mint hat esztendő óta hozzá vagyok szokva, vacsorára semmit, reggelire pedig egy darab kenyeret enni”, ugyanakkor viszont: „a kémia tanulmánya egészen meghódított”, írja haza küldött levelében. Közben Redtenbacher felfigyelt a tehetséges, kitartó és ambiciózus

tanítványára, és hamarosan tisztes ösztöndíjat, laboratóriuma mellett lakószobát biztosított számára, sőt egyre inkább bevon-
ta a kutatómunkába is. A kókuszssír összetevőinek megállapí-
tását bízta rá.

A 19. század első felében a kémiai kutatás egyik fő iránya a
szerves vegyületek, ezen belül a zsírok és a szerves savak ta-
nulmányozása volt. Nem kisebb tudósok, mint M. E. Chevreul,
J. B. Dumas, J. Liebig és H. Fehling is e vegyületek vizsgálá-
tával foglalkoztak. A zsírsavak közül több is megtalálható
a kókuszssírban, ami abban az időben az egyik legfontosabb
alapanyag volt, szappangyártásra és gyertyakészítéshez
használták, de a világ termelése jelenleg is meghaladja az évi
hárommillió tonnát. Redtenbacher vendégkutatóként Liebignél
maga is foglalkozott a szerves savakkal, és e munkákat
Prágában is folytatta. Ilyen előzmények után kapta tanárától
feladatként Görgei a kókuszssír vegyelemzését. A 6–12-es
szénatomszámú zsírsavak már ismertek voltak akkoriban, a
kérdés az volt, hogy a 10-es szénatomszámú kaprinsav megta-
lálható-e a kókuszssírban a kapronsav és a kaprilsav mellett.
Az egymáshoz fizikai és kémiai tulajdonságaikban nagyon
hasonló savak elválasztása akkoriban körülményes és nehéz
preparatív munka volt.

Görgei hordónyi mennyiségű anyaggal dolgozott ahhoz, hogy
az elemzéshez elegendő mennyiségben külön tudja választani a
megfelelő tisztaságú vegyületeket. Szívós munkával több, akko-
riban szokásos eljárást is kipróbált, de sikertelenül. A megoldást
végül is a vizsgálándó zsírsavak báriumsóinak előállítása adta.
Ezek vízben, alkoholban ugyan rosszul oldódó vegyületek, de
oldhatóságuk hőmérsékletfüggése lehetővé tette az egyes anya-
gok forró oldatokból való egymás utáni kristályosítását. A szét-
választott zsírsavak kémiai összetételét oxidációs eljárással – a
keletkező víz és szén-dioxid arányából – állapította meg. Ezáltal
kimutatta, hogy a kaprinsav valóban jelen van a kókuszssírban.

Részletesen foglalkozott a nagy mennyiségben ugyancsak
megtalálható laurinsavval is, továbbá azonosította a mirisztin-
savat is. Nem titkolt vágya volt egy új sav felfedezése. Ez ugyan
nem sikerült neki, de egy tévesen felfedezni vélt sav cáfolata
viszont igen.

Kutatásairól szóló munkáját már nem Prágában, hanem haza-
térve otthon, Toporcon fejezte be, és 1848. május 21-én küldte
el professzorának elbírálásra. A közleményt Redtenbacher
bemutatta a bécsi tudományos akadémián, ezt követően az
megjelent az akadémia tudományos közleményeiben, sőt még
ugyanabban az évben a korszak legjelentősebb kémiai szakmai
folyóiratában, a Liebig által szerkesztett *Annalen der Chemie
und Pharmacie*-ben. A közlemény 60 évvel később Ilosvay Lajos
fordításában magyarul is megjelent, majd 1975-ben Szőkefalvi
Nagy Zoltán közölte korszerűsített fordításban.

A VEGYÉSZ A SZABADSÁGHARCBAN

Görgei sikeresen induló vegyész karrierje ezen a ponton azon-
ban más irányt vett. 1847 novemberében nagybátyja elhunyt,
és rá várt a toporci birtokának kezelése. 1848 áprilisában
hazatért a birtokra, ahol kémiai tanulmányainak eredményeit
a mezőgazdaságban kívánta érvényesíteni, olyannyira, hogy
vegyszereket és laboratóriumi eszközöket is rendelt ehhez.
A forradalom híre és a bontakozó hadi események azonban
Görgeit visszatérítették a katonai pályára, jelentkezett a fris-
sen felállított honvédségbe. Első megbízatása a Batthyány-
kormánytól még a vegyésznek szólt. A felállítandó önálló
magyar hadsereg lőszerellátása ügyében először egy konstan-
tinápolyi céggel próbált tárgyalni, majd július–augusztusban
Bécsűjhelyre és Prágába utazott lőszergyutacsok és csap-
pantyúk (lőkupakok) nagy mennyiségben való beszerzésére.
Felismerte, hogy Magyarországon nincs meg a megfelelő szak-
értelem egy gyár önálló létesítésére, ezért szerződést készített
elő a Sellier–Bellot-céggel egy magyarországi lőkupakgyár fel-
állítására. Görgei ismerte a durranóhigany érzékeny, már kis
ütésre robbanó tulajdonságát, ezért a Prágában már működő
technológia hazai bevezetésére tett javaslatot részletes beszá-
molójában. Úgy tervezte, hogy a gyár igazgatója ő maga lenne.
A politikai helyzet megváltozása után, 1848 őszén a prágai gyá-
rosok azonban elálltak a szerződéstől. A magyar lőszergyártás
másképpen, már Görgei nélkül oldódott meg.

A VEGYÉSZ KLAGENFURTBAN

A forradalom leverése után az ausztriai Klagenfurtba szám-
űzték, ahol igyekezett tisztes polgári egzisztenciát kiépíteni,
hogy a családját el tudja tartani. „*Hogy mint vegyész támadjak fel
újra, abban én valóban egész erőmből fáradoztam*”, írta levelében
Eduard Hanslick zeneesztétának. Kezdetektől egy hajdani prá-
gai egyetemi kollégája, Theodor Moro, klagenfurti textilgyáros

GÖRGEI ARTÚR 1818. JANUÁR 30-ÁN SZÜLETETT A SZEPESE MEGYEI TOPORCON, EVANGÉLIKUS KÖZÉPNEMESI CSALÁD SARJA-
KÉNT. TANULMÁNYAIT A LŐCSEI ÉS KÉSMÁRKI EVANGÉLIKUS GIMNÁZIUMOKBAN, MAJD A TULLNI UTÁSZISKOLÁBAN FOLY-
TATTA. KILÉPETT FŐHADNAGY VOLT, MAJD VEGYÉSZETI TANULMÁNYOKAT FOLYTATOTT PRÁGÁBAN. 1848. SZEPTEMBER 1-TŐL
HONVÉDŐRNAGY, OKTÓBER 15-TŐL VEZÉRŐRNAGY, A FELDUNAI HADTEST PARANCSNOKA. 1849. MÁRCIUS VÉGÉTŐL A HONVÉD-
HADSEREG FŐVEZÉRE, Ő IRÁNYÍTOTTA A TAVASZI HADJÁRATOT. KÉSŐBB HADÜGYMINISZTER LETT, DE MEGTARTOTTA A FŐVE-
ZÉRSÉGET IS. A SIKERTELEN KOMÁROMI HARCOK UTÁN A HADSEREGÉT (I., III. ÉS VII. HADTEST) ARADRA VEZETTE. A DÉLVIDÉKI
MAGYAR CSAPATOK TEMESVÁRI VERESÉGE UTÁN (1849. AUGUSZTUS 9.) A TOVÁBBI ELLENÁLLÁST REMÉNYTELENNEK ÍTÉLTE.
A VERESÉG HÍRÉRE KOSSUTH LEMONDOTT, A FŐHATALMAT MINISZTERI ELLENJEGYZÉSSEL AUGUSZTUS 11-ÉN GÖRGEIRE RU-
HÁZTA. GÖRGEI AUGUSZTUS 13-ÁN A VILÁGOSI-SZŐLLŐSI SÍKON LETETTE A FEGYVERT AZ OROSZ CSAPATOK ELŐTT. I. MIKLÓS
CÁR SZEMÉLYES KÖZBENJÁRÁSÁRA KEGYELMET KAPOTT, ÉS KLAGENFURTBA INTERNÁLTÁK. 1850-BEN MEGÍRTA A MEIN LEBEN
UND WIRKEN IN UNGARN 1848 UND 1849 CÍMŰ MŰVÉT (1–2. KÖTET, LEIPZIG, 1852.). 1867-BEN HAZATÉRT, MÉRNÖKKÉNT DOLGO-
ZOTT, DE A SZÁMÁRA KEDVEZŐTLEN KÖZHANGULATBAN – AMELY ŐT ÁRULÓNAK TARTOTTA – VISEGRÁDON TELEPEDETT LE.
1916. MÁJUS 21-ÉN HUNYT EL BUDAPESTEN.

baráti környezetében élhetett, akinek a gyárában egy ideig állást is kapott. A klagenfurti iparosok, vállalkozók gyakran profitáltak Görgei tanácsaiból. Ezeket azonban jórészt szíves-ségből végezte, jövedelmet nem jelentettek. Foglalkozott a város gázvilágítási tervével, műszaki terveket és költségvetést készített, ő lehetett volna a gyár vezetője. A város azonban nem tudta megszerezni a kivitelezéshez szükséges anyagi forrásokat. Rövidebb ideig dolgozott a Klagenfurt melletti Ehrenhausenben egy szeszégető gyár megjavításán. Később arról értesült, hogy Leoben mellett egy létesítendő vaskohónál lenne számára is munkahely, ahova egy magyar kohómérnök, Kazetl Gusztáv ajánlása is segíthette volna. Az állandó rendőri felügyelet miatt azonban nem hagyhatta el Klagenfurt városát. 1852-ben rövidebb ideig a Klagenfurti Iparegyesület titkárává választották, és az olvasókörben vegytanból előadást is tartott. A független megélhetést ígérő állása azonban hamarosan megszűnt, mert hivatalos körökben veszélyes személynek tartották: „*Bécsben rögtön észrevették azt a nagy politikai veszedelmet, mely Karantánországnak lakatos, asztalos, varga, szabó, gölöncsér, bádogos és kéménysópró mesterembereire gyakorolható befolyásomból keletkezik*” – írta egyik levelében. Módja volt viszont kémiai kísérletezésre. Egyéves munkával „*eddigelé ismeretlen és olcsó módszernek voltam birtokában, mellyel vegytanilag tiszta molibdénsavat állítottam elő*”, írta levelében. Az eljárást hasznosítani kívánta, de a bányatulajdonosok nem érdeklődtek módszere iránt. Egykori professzora, Redtenbacher a száműzetésben is nyomon kísérte Görgei sorsát, és a lehetőségek szerint segítette. A legnehezebb kezdeti klagenfurti időben, 1851 elején kapta meg a bécsi tudományos akadémiától a prágai dolgozatáért a professzor által kieszközölt 40 pengő forint honoráriumot. 1854-ben Redtenbacher a klagenfurti reáliskolánál az éppen megüresedett vegytani tanárságra ajánlotta (ez előfutára volt egy felállítandó felsőbb reáltanoda tanszékének), de ezt már nem is merte megpályázni. 1857-ben francia származású felesége örökségéből házat vett a ma már Klagenfurt kertvárosának számító Viktringben. Az emléktáblával jelzett ház ma is jó állapotban van, az oda vezető utca a nevét viseli, Görgeit Klagenfurtban száműzetése idején is és ma is becsben tartják, újságcikkek, könyvek emlékeznek meg róla.

SZÁMÜZETÉS ITTHON

Görgei a kiegészítés után másodszor is hazatért. Külföldön szerzett tudásával, tapasztalataival hazáját kívánta szolgálni, az ország gazdasági-technikai felemelkedését tevőlegesen segíteni. Tisztelői segítségével rövidebb ideig szakmai tudásának megfelelő munkákat is talált: a Lánchíd Rt.-nél volt titkár, majd intéző igazgató lett a Pesti Téglagyár és Kőszénbánya

Rt.-nél, Erdélyben. Később Pozsonyban vasúti alagút építkezésén dolgozott. Szinte azonnal utolérte azonban „a haza árulója” elleni gyűlöletpropaganda. Az országos ellenszenv végül is visszavonulásra készítette, és elfogadta István öccse ajánlatát, hogy gondozza a visegrádi birtokát. Az idősödő vegyész 1875-től kertészkedett, szőlészettel foglalkozott, ám megmaradt némi érdeklődése a kémia iránt. A *Magyar Kémiai Folyóirat* előfizetője volt, a kor neves vegyészei, Than Károly, Lengyel Béla, Ilosvay Lajos látogatták meg.

MIT GONDOL A NAGYVILÁG?

Görgei mint alkotó kémikus azonban tovább élt szakmai körökben. A kókuszsírra vonatkozó munkáját szinte azonnal, már 1853-ban idézték angol és német kutatók, adatait neves kézikönyvek tartották számon még az 1920-as években is. A báriumos elválasztási módszeréről olajokkal foglalkozó kézikönyvekben olvashatunk, és használták azt az 1930-as években is. Neve és munkássága megtalálható a *Dictionary of Scientific Bibliography* című monográfiában a 12 leghíresebb magyar kémikus között. Than Károly megemlékezik Görgeiről *Carbonidok (Organikus Kémia)* című tankönyvében, az újabb magyar szerves kémia azonban már nem jegyzi. Vegyész tevékenységét túlbecsülni nem szabad, de Than Károly véleménye szerint: „*Nem lehet azon kételkedni, ha személyes szerencséjére a tudományos pályán maradhat, később mint bűvár és egyetemi tanár egyikévé lett volna a legkiválóbb szaktudósoknak*.” Móra László szerint nem rajta múltott, hogy testi és szellemi képességei teljében, élete túlnyomó részében tétlenségre volt kárhozható, így az igen jó képességű és munkabírásu férfiúban a nemzet egyik nagy tehetségét veszítette el. Sajnos téves információk is keringenek vegyész munkásságáról. Említik mint a laurinsav felfedezőjét – láttuk, ez nem fedi a valóságot. Doktori értekezést sem készített, bár ma is sok kezdő kutató örülne, ha munkája olyan jeles folyóiratban jelenne meg, mint annak idején az *Annales* volt, vagy ha az ún. független hivatkozások száma megfelelné Görgei szakmai idézettségének. Görgei a nyugati kultúra hatása alatt állt, ebből eredt egzakt gondolkodásmódja, realitásérzéke, de ellentéte is az akkori magyar viszonyokkal. Vojtech Safarik, prágai egyetemi tanár 1870-ben ezt írta róla: „*Kezdő léteire ritka nyugalommal, világossággal és ítélőképességgel ír egy olyan nehéz témáról, amelynek vizsgálata során sok neves vegyész tévedésbe esett*.” Mindez nem rossz egy kezdőtől...

Magyarországon ugyan vannak utcák, közintézmények elnevezve róla, de ezek csak mint hadvezért tisztelik, vegyész ténykedését nem. Az iskolai oktatásban a vegyész Görgeiről szó sem esik. Prága központjában viszont, az Óváros térhez közeli Havelská 499/27. sz. alatti házon 2012 óta emléktábla jelzi, hogy ott lakott hajdan, 1845–46 között Görgei Artúr, a

vegyészhallgató. Érdekes az is, hogy amíg hazánkban Irinyi Jánosnak kémikusként komoly kultusza van és Görgei vegyész tevékenysége alig ismert, addig ez nemzetközi szinten éppen fordítva van. Olyannyira, hogy ő az első született magyar kémikus, aki a kémia világirodalmában megörökítette a nevét, ő tekinthető az első idézett magyar lipidkémikusnak. Egy

kérdés azonban megválaszolatlan: mi törte meg az ambiciózus és tehetséges szakember vegyész életpályáját, miközben a 19. század második felében a kémia tudománya és a vegyipar robbanásszerű fejlődésen ment át? Csak a kortársak félreismerése-e az oka annak, hogy nem tért vissza a vegytan aktív műveléséhez?

GÖRGEY VAGY GÖRGEI?

SZÜLETÉSI ÉS A HALÁLOZÁSI ANYAKÖNYVBEN IS GÖRGEY ALAKBAN SZEREPEL A NEVE. 1848 KORA TAVASZÁN JELENTKEZETT A HAZA MEGVÉDÉSÉRE, ÉS FELAJÁNLOTTA SZOLGÁLATAIT A MAGYAR KORMÁNYNAK. EKKOR, A PLEBEJUS FORRADALOM IRÁNTI ROKONSZENVE MIATT, ELHAGYTA CSALÁDNEVÉBŐL A NEMESI SZÁRMAZÁSÁRA UTALÓ IPSZILONT. ENNEK ELLENÉRE MÉG MA IS MIND A KÉT VÁLTOZATBAN FELLEMLHETŐ A NEVE, TÖBBEK KÖZÖTT AZ IPSZILONOS FORMA TALÁLHATÓ MEG A SÍREMLÉKÉN ÉS A BUDAI VÁRNEGYEDBEN FELÁLLÍTOTT SZOBRÁN IS. AZ 1911-BEN AZ ÖCCSE ÁLTAL LEFORDÍTOTT ÉS AZ EGYKORI ALTÁBOR-NAGY ELŐSZAVÁVAL ELLÁTOTT KÖNYV, AZ *ÉLETEM ÉS MŰKÖDÉSEM MAGYARORSZÁGON AZ 1848. ÉS 1849. ÉVEKBEN* CÍMOLDALÁN ÉS SZERZŐI ELŐSZAVÁNAK VÉGÉN IS IPSZILONOSAN ÍRÓDOTT A NEVE. EMIATT TÖBBEN ÚGY VÉLIK, HOGY Ő MAGA TÉRT VISSZA A FORRADALOM UTÁN AZ EREDETI CSALÁDNEVÉHEZ. UGYANAKKOR SEMMILYEN BIZONYÍTÉK NINCS ARRA, HOGY NE TARTOTT VOLNA KI KÖVETKEZETESEN ÉLETE VÉGÉIG A GÖRGEI MELLETT. A CSALÁD IS TISZTELETBEN TARTOTTA A FORRADALOM MELLETTI ROKONSZENVÉNEK KIFEJEZÉSEKÉNT SZÜLETETT DÖNTÉST. EZT BIZONYÍJTJÁK A GÖRGEY-NEMZETSÉG ÁLTAL MÁJUS 23-ÁN, MAJD A CSALÁD ÁLTAL MÁJUS 24-ÉN KIADOTT GYÁSZJELENTÉSEK IS, AMELYEK A *BUDAPESTI HÍRLAP* 1916. MÁJUS 23-I ÉS 24-I SZÁMÁBAN SZÓ SZERINT KÖZÖLVE JELENTEK MEG, ÉS AMELYEKBE A CSALÁD MINDEN TAGJÁNAK NEVE Y-NAL, AZ ÖVÉ I-VEL VAN ÍRVA.

PROF. DR. CSIKÁNY TAMÁS

Görgei, a hadvezér

A KEZDETEK

Görgei Artúr katonai pályafutását a tulli utászis-kolán kezdte, amelynek sikeres elvégzése után a 60. (Wasa) gyalogezrednél szolgált hadapródként. Ezt követően 1837-től Bereg vármegye ajánlásával hadnagyként a Magyar Nemesi Testőrséghez került, ahol – a díszelgési kötelezettségek mellett – továbbfolytathatta tanulmányait. Az itt eltöltött öt év után a 12. (Nádor) huszárezredhez helyezték, segédtiszti beosztásba. A császári-királyi hadseregből 1845-ben lépett ki. A következő években a prágai egyetemen a kémia tudományával foglalkozott, majd 1848 tavaszán már szülőföldjén, Toporcon élt. Az alakuló magyar seregben ez év júniusában kezdte meg pályafutását. A kezdetekben mutatott politikai eltökéltsége, tette kész jelleme és katonai tudása egyre magasabb beosztásokba juttatta. A schwechati csata után már hadsereg-, majd hadtestparancsnokként tevékenykedett. Görgei ezen beosztásokban rendkívül határozottnak és önállónak bizonyult. Jól megválogatott parancsnoki és tábornokrával figyelemre méltó teljesítményt ért el már a téli visszavonulás alkalmával is. Következtes, szigorú, ellentmondást nem ismerő vezetési stílusát beosztottjai elfogadták, közkedvelté tették, ugyanakkor félték is tőle. Egy köztűzér erről a következőképpen nyilatkozott: „Féltem is tőle jobban, mint egy egész osztrák hadseregtől, mikor felém vágtatva szemüvegén keresztül rám nézett.”

TISZTELET ÉS ENGEDELMESSÉG

Görgei már fiatal katonaként is olyan vezető szeretett volna lenni, *„kinek egy pillantása elegendő a legrakoncátlanabbakat is a tisztelet és engedelmesség korlátai közé szorítani”*. A szigorú következetesség valóban jellemének egyik legfontosabb eleme volt. Ennek segítségével érte el, hogy a schwechati csata után rábízott had néhány hónap alatt egy rendezett, fegyelmezett, jól vezethető seregtestté váljon. Nem tudott elfogadni olyan hadsereg-szervezési megoldásokat, amelyek

rögtönzésekre épültek, bizonytalanok és forradalminak nevezhetők voltak. Egyféle hadsereget ismert: amelyben tisztázottak a hatáskörök, egyértelműek a keretek és a szabályzók, jól szervezett a kiképzés, a vezetés, az ellátás, vagyis olyan, amilyenek a cs. kir. seregnek is lennie kellett volna. Leiningen azt írta, hogy a *„forradalmi hadseregnek egy Görgeyre is szüksége van, aki uralkodni tud a szenvedélyeken.”*

Görgei a hadsereg nélkülözhetetlen alapértékének tekintette a fegyelmet. A rendbontásokat rendfokozatra való tekintet nélkül megtorolta, a kinevezések körüli nepotizmust nem tűrte, számára a szolgálati kötelek teljesítése volt a legfontosabb mérce. A hadseregénél rendet, a legénységtől és a beosztott tisztektől feltétlen engedelmességet követelt. Rendkívül fontosnak tekintette a parancsnoki példamutatást. Szívesen mondott le a fővezérnek járó „kiváltságokról”, tábornokként is leggyakrabban őrnagyi kabátban járt, amivel kifejezte összetartozását a tiszttikkal, akikkel egyébként is előszeretettel tartózkodott együtt, miként a legénységgel is. Görgeinek aligha esett nehezére ezen életvitel, ebben segítette aszketikus életfelfogása, a külsőségekkel szembeni igénytelensége. A normáitól való eltérést viszont szigorúan, esetenként túlzóan büntette. A beosztottjaitól elvárta a hősies magatartást, ami nála szinte szívesen vállalt kockázatvállalással járt együtt. A harcok során feltűnő, vörös zubbonyában sokszor tűnt fel az első sorokban, az ellenség tüzeiben. A megfutamodást, a gyávaaságot az eszközök megválogatása nélkül megtorolta. Még *„hadi orvosaitól is azt követelte, hogy a harczmezőn mindenkor jelen legyenek, s a sebesülteket azonnal ápolják”*.

A PARANCSNOK

A fővezér az önálló parancsnokoktól kreativitást, döntésképességet követelt. Görgei elfogadta, sőt igényelte az önálló kezdeményezést a tervek kidolgozásánál éppúgy, mint azok végrehajtásánál. Erről tanúskodnak Kossuth 1849. április 3-i sorai is: *„Nem irigyli senkinek a dicsőséget, hanem örömet nyújt a dicsőségre másnak alkalmat, – hatóságát ismeri s gyakorolja teljes mértékben, de nem affectál superioritást s ellentét nélkül elfogadja, ami jó.”* E szemléletét magára nézve is érvényesnek tekintette. Ha úgy ítélte meg, hogy a kapott parancs nem egyértelmű vagy nem összeegyeztethető a célok teljesítésével, esetleg a hadsereg érdekeivel, ennek nemcsak hangot adott, hanem saját elhatározása szerint cselekedett. Ezt nem is rejtette véka alá, amit jól bizonyít Dembinskiének március 3-án írt levele: *„A gyámoltalan tétova, melyben altábornagy urat tegnap reggeli értekeződésünk alkalmával talál-tam; a még utolsó perczben is megmásított ingadozó, semmi tekintetben sem szabatos dispoziciók, melyek nekem előbb ugyan írásban, de csak hamar két ízben is újra s mindannyiszor megint*

változott értelemben előszóval adattak, engem még az iránt is bizonytalanságban hagytak, hogy (személyes) tartózkodása helyéül mely pontot méltóztatott választani.” Természetesen e nézete alapján azt a véleményt is megfogalmazhatták róla, hogy parancsnokolni szeretett, de parancsokat teljesíteni nem. Kétségtelenül jobban érezte magát, ha a döntés és a végrehajtás irányítása az ő kezében volt. Oreus orosz történész erről így írt: *„Görgeyt hiúsága és becsvágya miatt nem volt mindig kellemes dolog beosztottként megkapni; itt azonban meg kell jegyezni, hogy nagyobbbrst tehetségtelen, vagy hadi dolgokban járatlan embereknek rendelték alá egészen addig, míg végül maga nem került az önálló hadsereg élére.”* A háború természeténél fogva azonban a fővezér kezét is megkötötte a politika, a kossuthi, az országgyűlési és a kormánydöntések, amelyek, ha nem támogatták a munkáját vagy ellentétesek voltak elképzeléseivel, nyílt vagy burkolt ellenkezést váltottak ki benne. Mindenesetre lelkesedését, az ügybe vetett hitét gyengítették. Az orosz beavatkozás bekövetkezte után pedig már csupán a katonai becsületnek megfelelő befejezést tekintette elérendő célnak.

Görgei képes volt rövid mérlegelés után gyors döntéseket hozni. Azon sokszor leírt vélemény, hogy a haditerveket nem ő készítette, tulajdonképpen igaz. Viszont a rendszerint haditanácsokon megtárgyalt lehetséges elképzelések közül ő választott, vagyis meghozta az elhatározását, amely alapján a tábornok kidolgozta a részletes tervet. Görgei kiemelkedő vezetői kvalitásokkal rendelkezett, ezt legmeggyőzőbben az 1849-es tavaszi hadjárat fővezéréként bizonyította. A negyvennyolcas tábornoki kar vonatkozásában ez bizton megállítható, rajta kívül sikeres hadjáratot csupán Bem tábornok tudott felmutatni. A hadműveletek körültekintő vezetése, a helyzethez igazított gyors döntések jellemezték parancsnoki munkáját. Különösen igaz ez egyes csaták vezetésében, amelyek közül kiemelkedik az 1849-es nyári hadjárat július 2-i komáromi csatája

Görgei vezetői kvalitásait dicséri az is, hogy vezetőtársait jó érzékkel választotta ki. Különösen igaz e megállapítás a tábornokari főnökre, Bayer Józsefre, aki a tavaszi hadjárat alatt lett ezredes. A Bayer által vezetett kar feladata volt a napi menetparancsok elkészítése és kiadása, vagyis a térkép- és a papírmunka. Ezekkel a fővezér nem szívesen bíbelődött, viszont a végrehajtás irányítását ő végezte. Az ütközetek alatt hozott döntései nyomán megfogalmazott rövid parancsait rendszerint kis papírdarabokra írva a körülötte álló parancsértisztek juttatták el a címzett parancsnokokhoz, de ha szükséges volt, személyesen sietett a fontosnak ítélt helyszínre. Bayer közben a főhadiszálláson várta a beérkező híreket, összegezte azokat, és vezette a hadműveleti naplót.

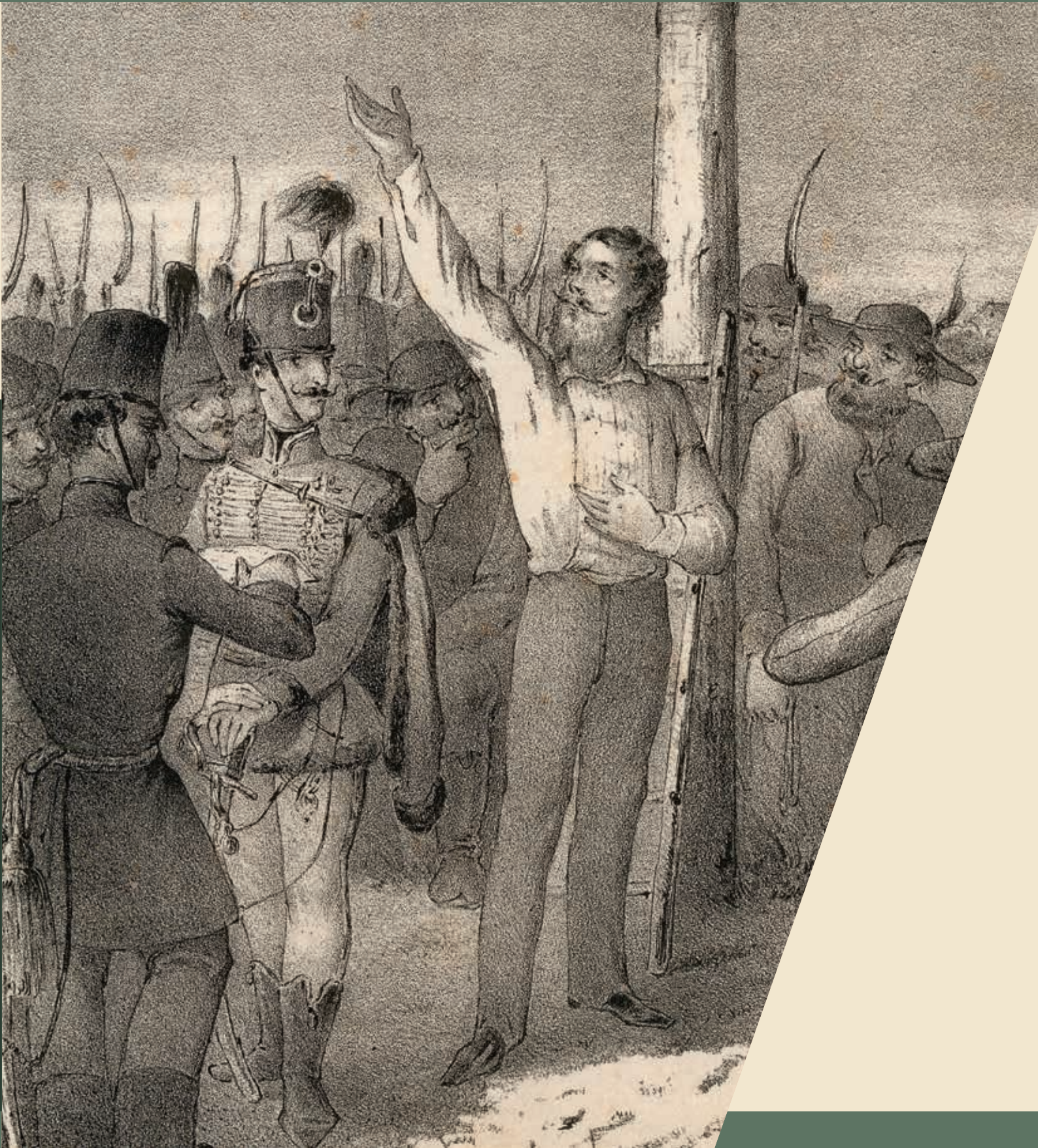
Görgei korábban szolgált a gyalogságnál és a lovasságnál, viszont a tüzérségnél nem. E fegyvernem ügyeinek intézését azonban nagy szakértelemmel megoldotta mindenkori tüzérfőnöke, Psotta Mór, ki ezredesként fejezte be a szabadságharcot. Ugyancsak érdemes megemlíteni Szodtfried Ferdinánd alezredes nevét, aki a tavaszi hadjárat alatt a főhadserég műszaki csapatait irányította, meglehetősen nehéz körülmények, alapvető feltételek hiánya mellett.

Görgei személyiségére jellemző volt az öntörvényűség; az egyrészt különc viselkedés, másrészt fegyelmezett, érzelemmentességet mutató magatartás, párosulva jókora cinizmussal. A vele ritkábban találkozó emberek, vetélytársak és a hiúságukban megsértett emberek számára ezen tulajdonságok nagy ellenszenvet váltottak ki. Félték tőle, ezért nem szerették. Hirtelen hozott döntései, amelyek különösen személyi kérdésekben nem mindig bizonyultak kellően megalapozottnak, sok ellenséget is szereztek számára, akik később nagy lendülettel lettek az „árulózás” vezéregyéniségei. ●

AZ ÁRULÓMÍTOSZ NYOMÁBAN

GÖRGEI ARTÚR ÁRULÓMÍTOSZA EGÉSZEN AZ 1980-AS ÉVEK KÖZEPÉIG ERŐSEN TARTOTTA MAGÁT A MAGYAR ÉS A NEMZETKÖZI KÖZVÉLEMÉNYBEN. A MAGYAROKHOZ HASONLÓAN KEZDETBEN A LENGYELEK IS ÁRULÓNAK TARTOTTÁK, EZ A KÉP CSAK KÉSŐBB KEZDETT VALAMELYEST FINOMODNI. A VILÁGOSI FEGYVERLETÉTEL A LENGYELEK SZEMÉBEN UGYANIS VALÓBAN ÁRULÁS VOLT, DE MÉG ENNÉL IS NAGYOBB GAZTETTNEK TARTOTTÁK, HOGY GÖRGEI KISZOLGÁLTATTA AZ OROSZOKNAK A MAGYAROK OLDALÁN HARCOLÓ RULIKOWSKI KÁZMÉR LENGYEL DZSIDÁS KAPITÁNYT. A „GÖRGEI ÁRULÓ” EGYIK OKA AZ VOLT, HOGY A 19–20. SZÁZAD MAGYAR TÖRTÉNELMÉT ÉS KÖZGONDOLKODÁSÁT ÁTHATOTTA A KOSSUTH-KULTUSZ, AMELY SZERVESEN ÖSSZE VOLT KÖTVE A „GÖRGEI ÁRULÓ” MÍTOSZÁVAL. A SZABADSÁGHARC LEVERÉSE UTÁN AZ EMIGRÁCIÓ MINDEN JELES TAGJA NYÍLTAN HIRDETTE GÖRGEI ÁRULÓ VOLTÁT, DE EBBEN AZ ÉRTELMISÉG MELLETT FONTOS SZEREP JUTOTT A TÁGABB ÉRTELEMBEN VETT KÖZVÉLEMÉNYNEK IS, AMELYNEK HATALMAS CSALÓDÁST JELENTETT A SZABADSÁGHARC BUKÁSA. KULCSPONT VOLT A MÍTOSZ ERŐSÍTÉSÉBEN KOSSUTH LAJOS 1849 ŐSZÉN ÍRT VIDINI LEVELE, AMELYBEN EGYÉRTELMIEN ÁRULÓNAK NEVEZTE GÖRGEIT. A 20. SZÁZADBAN AZ ÁRULÓ MÍTOSZ PEDIG AZÉRT NEM VESZTHETETT KI A KÖZTUDATBÓL, MERT KOSSUTH ÉLETE VÉGÉIG NEM VÁLTOZTATTA MEG EZZEL KAPCSOLATOS NÉZETEIT.

FESTIVÁL

Budapesti Nyári Fesztivál

2016. június–július–augusztus, Budapest

2016 a romantika éve lesz a Budapesti Nyári Fesztiválon, amely már több mint tíz éve Budapest nyári kulturális életének gazdag tartalmú és jelentős turisztikai vonzerejű összművészeti fesztiválja. Június, július és augusztus hónapokban, tizenkét hétvégén át kínál szuperprodukciókat: színházi előadásokat, opera- és musical-bemutatókat, táncelőadásokat, koncerteket, látványos show-kat, prózai előadásokat, gyerekszínházat, jazz, világzenei, szimfonikus és crossover koncerteket a család minden korosztálya számára. Az 1938-ban épült és pár évvel ezelőtt rekonstruált, 2700 férőhelyes Margitszigeti Szabadtéri Színpad, az ország legexkluzívabb nyári színháza a 105 éves műemlék Víztoronnyal az udvarán, valamint a budai oldalon található 800 fős Városmajori Szabadtéri Színpad 2016-ban az eddigieknél is gazdagabb programmal várja a vendégeket. Olyan világsztárok lépnek fel idén a Margitszigeten, mint Yuja Wang kínai zongoraművész, Miklósa Erika

és Rost Andrea operacsillagok, Kocsis Zoltán, Vásáry Tamás, Héja Domonkos, Halász Péter és Madarász Gergely karmesterek, Giuseppe Filianoti olasz, Marc Heller és James Valenti amerikai és Sébastien Guéze francia tenorok, a Monte Carlo Balett társulata, a londoni Globe Színház, Stacey Kent amerikai jazzdívá vagy Stanley Jordan jazzgitáros. További információ: <http://szabadter.hu/>

VeszprémFest

2016. július 13–17., Veszprém

Hazánk egyik legismertebb zenei-kulturális fesztiválja, a VeszprémFest idén immár a tizenkettedik esztendőjébe lépett. Az elmúlt bő évtizedben a klasszikus zenétől az operáig, a jazztól a világzenén át a popzenéig közel 50 olyan világsztár és hazai, a nemzetközi élvonalat képviselő művész lépett fel, mint Katie Melua, a Vaya Con Dios, Diana Krall, Nigel Kennedy, José Cura, Al Di Meola, Paco De Lucia. A koncertek háttere, természetes díszlete a Veszprémi Vár érseki palotájának gyönyörű barokk épülete. A helyszín nagyban hozzájárul ahhoz, hogy – a nagyvárosok zajától távol – az ide látogatók egy egyedi, meghitt hangulat részesei

lehessenek. Idén sem maradhat el a Rozé, Rizling és Jazz Napok sem, amely több mint 30 programmal várja a vendégeket – a nagy érdeklődésre való tekintettel idén még több helyszínen.

XX. Egri Bikavér Ünnep Szent Donát napján

2016. július 7., Eger

Az Egri Bikavér Ünnep 19 éves múltira visszatekintő borfesztivál, az egri borvidék kiemelt borturisztikai és borgasztronómiai eseménye az egri Érsekkert ősfákkal benőtt, romantikus parkjában. A rendezvényen az Egri Bikavér fehér párja, az új egri márká, az Egri Csillag ismételtén bemutatkozik. A helyszín adottságai családi rendezvények szervezésére is ideálisak. Számtalan program mellett kézművesek vására, két színpadon sokszínű zenei produkciók szórakoztatják a vendégeket.

WCCI 17TH WORLD CONFERENCE IN EDUCATION 10-15 JULY 2016

“Educating for Democratic Governance and Global Citizenship”

Venue

Danubius Hotel Flamenco Conference Hotel
National University of Public Service

Participation for students and employees of the National University of Public Service (NUPS) is free in the case of programmes held at NUPS. Free participation requires registration at NUPS.international@uni-nke.hu before 1 July 2016.

Sub-topics of the conference

Education

Global Education and Economic Development
Human Rights
Global Health Threat
Gender Equality
Peace Building
Inclusive Equitable Quality Education
Intercultural Understanding and Cultural Diversity

Democratic Governance

Global Development
Social Justice
Social Development
Women Empowerment of Women and Girls
Entrepreneurship

Global Citizenship

Environmental Challenges
Eradication of Extreme Poverty and Hunger
Global Development and Sustainability
Civil Engagement
Climate and Disaster Resilience
Care for Planet Earth

Detailed programme schedule and registration is available at the WCCI website:

<http://wcci-international.org>

Conference sponsors:

Hufstедler School of Education, Alliant International University
United Nations Association of the United States of America (San Diego UNA Chapter)
World Council for Curriculum and Instruction (WCCI)
University of Pécs

IMPRESSZUM ● **A Nemzeti Közzolgálati Egyetem megbízásából kiadja az NKE Szolgáltató Nonprofit Kft.** ● **Felelős kiadó:** Hegyesi József ügyvezető igazgató ● ISSN 2065-5015 ● **A szerkesztőség címe:** NKE Szolgáltató Nonprofit Kft., 1118 Budapest, Ménesi út 5. ● **Tel.:** +36 1 432 9000/20825 ● **Felelős szerkesztő:** Horváth Orsolya ● **Újságírók:** Búzás Beáta, Pétery Dorottya, Szóór Ádám, Dr. Tóth Nikolett, benedek Mariann ● **Fotó:** Szilágyi Dénes ● **Címlapterv és hirdetések:** Albert Máté Tibor ● **Tördeli:** Grafcom Media Kft. ● **Nyomdai munka:** Mondat Kft. **Felelős vezető:** Nagy László

NEMZETI KÖZSZOLGÁLATI EGYETEM RENDÉSZETTUDOMÁNYI KAR

TISZTAVATÓ ÜNNEPSÉG

2016. JÚNIUS 26., 9 ÓRA
BUDAI VÁR • KAPISZTRÁN TÉR

